

ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ(*)

ΥΠΟ

Κ. Δ. ΣΦΥΡΗ

1. Γενικά Πρωταρχικά βάσεις. — Καταμερισμός.

Μία και βασική Μορφή ἐξ τῶν Μορφῶν τοῦ πολιτισμοῦ, δι' ὧν διακρίνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν ἄλλων ὀργανικῶν ὄντων, εἶναι ἡ Οἰκονομία. Ἐν αὐτῇ ἀδρομερῶς ὁ μὲν παιθητικὸς παράγων εἶναι ἡ Φύσις καὶ οἱ Φυσικοὶ Ὅροι, παράγων, ὅστις εἶναι ἐνταῦτῳ καὶ ἀμετάβλητος ἢ ὀλιγώτερον μεταβλητὸς παράγων, ὁ δ' ἐνεργητικὸς παράγων εἶναι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἐπέμβασις καὶ στενωτέρον ἢ ἀνθρωπίνη ἐργασία σὺν τῷ Πολιτισμῷ ἐν γένει ὡς προϊόντι τῆς ἀλληλεπιδράσεως μεταξὺ Φύσεως καὶ ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως ἢ ἐνεργείας.

Παρὰ τὸν παιθητικὸν ὁμῶς χαρακτηῖρα, ὃν φέρει ἡ Φύσις, ἀμφοτέροι οἱ παράγοντες οὗτοι, ἢ τε Φύσις ὡς σύνολον Φυσικῶν ἐπιδράσεων καὶ ὡς πεπληρωμένος Χῶρος καὶ ὁ Ἄνθρωπος ὡς ὀργανικὸν καὶ κοινωνικὸν ὄν

(*) Ἡ παρούσα μελέτη ἀποτελεῖ νέαν ἐπεξεργασίαν καὶ συμπλήρωσιν ἐνὸς τμήματος τοῦ νεωστὶ ἐκδοθέντος πρώτου λιθογραφημένου τεύχους τῶν παραδόσεων μου, ὅπερ ἐπιγράφεται, ὡς ἑξῆς: «Ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία ἢ Γεωοικονομία ὡς Ἐπιστῆμη» Λιθογραφεῖον Πετρῆ, Ἀθῆναι 1930.

Ὁ ὄρος «Γεωοικονομία» ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας καὶ τῆς Γεωγραφικῆς Οἰκονομίας ἐνταῦτῳ ἤρξατο χρησιμοποιούμενος τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ἐπιστῆμῃ ἀπὸ τοῦ 1927)28 καὶ διη παρ' ἐμοῦ. Ἴδὲ Ἐκδόσεις Α'. Τεύχους Α'. Παραδόσεων μου καὶ Ἐκδόσεις Α'. Τεύχους Β'. «Οἱ Φυσικοὶ ὄροι ἐν τῇ Γεωοικονομίᾳ». Λιθογρ. Πετρῆ: Ἀθῆναι 1929. Νῦν, φαίνεται ὅτι ὁ ὄρος οὗτος λόγῳ τῆς σαφηνείας καὶ τῆς ἀδρότητός του ἤρξατο εὐρύτερον διαδιδόμενος καὶ καθιερούμενος εἰς τοὺς δημοσιολογικοὺς καὶ δημοσιογραφικοὺς κύκλους τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῆς ἑλληνικῆς βιβλιογραφίας χρησιμοποιοῦ ἰδιαιτάτα: Κ. Βαρβαρέσσου. Παραδόσεις Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Ἐκδόσεις Παπασπυροπούλου. Γ. Χαριτάκη: Θεωρία Κοινωνικῆς Οἰκονομίας. Λιθόγραφος Ἐκδόσεις 1929. Πρὸς δέ: Δ. Κάλιτσοῦνακι: Ἱστορία τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας 1929. Ξ. Ζολώτα: Ἐναρκτήριος ἐν Θεσσαλονίκῃ. 1929. Π. Κανελλοπούλου: Ἱστορία καὶ Θεωρία Κοινωνιολογίας, 1929. Κ. Δ. Σφυρῆ: Περιοδικὸν «Ἀθηνά». Ἐτη 1910 καὶ 1912. Κ. Δ. Σφυρῆ: «Ἡ Κ. Ε. καὶ ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Διάσκεψις τῆς Γενεύης». 1927. Ἀρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν 1927.

καὶ ὡς ἀνθρώπινη ἐπέμβασις καὶ ἐργασία, εὐρίσκονται ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ ἀναγκάως καὶ ἀμελλίτως συντηρασμένοι δι' ἀρρήκτων ἀλληλεπιδράσεων ἀπείρων διαβαθμίσεων κατὰ τόπον καὶ χρόνον ἀπὸ τοῦ πρωτογενεστάτου ἀνθρώπου μέχρι τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου τῆς ἀνωτάτης πολιτιστικῆς καὶ οἰκονομικῆς βαθμίδος, πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ὁποίας δεχόμεθα κατ' ἀρχὴν ὡς κριτήριον οὐχὶ ἀπόλυτόν τι ἀξιολογικὸν κριτήριον προόδου, ἀλλὰ τὸ σχετικῶς οὐσιαστικὸν καὶ σχετικόν, ἐκ τόπου καὶ χρόνου ἐξηρημένον, κριτήριον τῆς ποιοτικῆς καὶ ποσοτικῆς συνθέσεως τῶν συντελεστῶν τοῦ ὕλικου καὶ πνευματικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς ἐκάστοτε συγχρόνου ἐποχῆς. Προῖόν δὲ τῶν ἀλληλεπιδράσεων μεταξύ Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου ἐν γένει εἶναι ὁ καθ' ὅλου Πολιτισμὸς, οὔτινος, ἐπαναλαμβάνω, Βασικὴν Μορφήν ἀποτελεῖ ἡ Οἰκονομία, ἀλλ' ὅστις πάλιν ἐνεργεῖ περαιτέρω ἀδιαλείπτως ἐν τῇ χρονικῇ ῥοῇ τῶν ἀλληλεπιδράσεων καὶ ὡς στοιχεῖον τοῦ ἐνεργητικοῦ παράγοντος αὐτῆς ταύτης τῆς Οἰκονομίας καὶ δὴ καὶ ὡς καθ' ὅλον Πολιτισμὸς καὶ ὡς Ὑλικὸς Πολιτισμὸς καὶ εἰδικώτερον ἐν εἰδικῇ πολιτιστικῇ ἐκδηλώσει διαφορισμοῦ ὡς Κεφάλαιον.

Ἡ Οἰκονομία καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἄνθρωπος, δηλ. ὁ ἄνθρωπος, ὡς ἐμφανίζεται ἀτομικῶς καὶ κοινωνικῶς ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ, δύνатаί γενικώτατα νὰ λεχθῆ ὅτι ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον ἐρεῦνης τῆς τε Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας ὑπὸ εὐρύτεραν ἔννοιαν, τῆς ἐπὶ μέρος, δηλ. Ἐπιστήμης τῆς Ἀνθρωπογεωγραφίας ἢ Γεωσοσιολογίας κατ' ἐμὲ καὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, ἣν ὀνομάζω Γεωοικονομίαν ὑπὸ εὐρύτεραν ἔννοιαν, καὶ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν ¹⁾.

Καὶ ἐνδέχεται μὲν νὰ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη δὲν παρουσιάζει ἐνιαῖον σημεῖον ἀφορμῆσεως τῆς ἐρεῦνης καὶ ὅτι π. χ. ἄλλοτε μὲν ὁρμάται ἐκ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ὁρμῶν του, ἄλλοτε δ' ἐκ τῆς παραγωγῆς ἀγαθῶν καὶ τῶν ὄρων τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συντελεσεώς της, ἄλλοτε δ' ἐκ τῆς πράξεως τῆς ἀνταλλαγῆς, τοῦ ἐμπορεύματος καὶ τῆς ἀξίας του. Γεγονὸς ὅμως εἶναι ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ ἔρευνα δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ εἶναι ἔρευνα σχέσεων, ἔρευνα συσχετίσεων καὶ συντηρασμοῦ, ἐφ' ὅσον μάλιστα καὶ οἰονδήποτε ἀντικείμενον, οἰονδήποτε φαινόμενον, οἰονδήποτε δῶρον τῆς Φύσεως ὡς π. χ. ὁ σίδηρος, ὁ βάμβαξ, ἐνδιαφέρει τὴν οἰκονομικὴν ἔρευναν οὐχὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ, ἀλλὰ κατὰ τοσοῦτον, καθ' ὅσον καὶ καθ' ὃν τρόπον ἔρχεται εἰς σχέσεις καὶ εὐρίσκειται ἐν σχέσει πρὸς τὸν οἰκονομικὸν ἄνθρωπον.

Δι' ὃ, ἐν τε τῇ Γεωοικονομίᾳ καὶ ἐν τῇ καθ' ὅλου Οἰκονομικῇ Ἐπιστήμῃ δέον νὰ ἀποτελῶσι τὴν βασικὴν ἐνιαίαν ἀφετηρίαν τῆς ἐρεῦνης αἱ σχέσεις μεταξύ Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου ἐν γένει καὶ ἐντὸς τοῦ συνυφασμοῦ καὶ εἰρμοῦ τῶν σχέσεων τούτων αἱ σχέσεις καὶ ἀλληλεπιδράσεις με-

2) Ἡ ξένη μεθοδολογικὴ Βιβλιογραφία, ἣν χρησιμοποῶ, παρατίθεται ἐν τέλει τῆς μελέτης.

ταξὺ τοῦ πεπληρωμένου Χώρου, ὡς Χώρον διαδόσεως καὶ ὡς Χώρον διαφόρου προκίσεως καὶ τῆς ἐπενεργείας καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ Ἀνθρώπου. Ἄλλ' ἐξ ἄλλου δέον ἐν αὐταῖς νὰ κατέχη τὴν προκίστην θέσιν καὶ τὸ κέντρον τῆς ἐφεύνης ὁ οἰκονομικὸς ἄνθρωπος ὡς ἐνεργητικὸς παράγων, ὡς παράγων τῆς ἐπεμβίσεως ἐπὶ τὴν Φύσιν, εἰς βαθμὸν ὅμως καὶ τρόπον, ὥστε μηδέποτε νὰ παροραῖται ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν οὔτως ἐξαρτᾶται ἀναγκαίως καὶ ἀναποτρέπτως ἐκ τῶν ἀμειλίχτων Φυσικῶν Νόμων τῆς ἔξω Φύσεως καὶ τῶν ἀμειλίχτων Ψυχολογικῶν καὶ Φυσικῶν Νόμων τῆς Φύσεως τοῦ Ἀνθρώπου, ὅτι ἀφ' ἑτέρου δ' οἱ Νόμοι οὗτοι νὰ μὲν ἐκδηλοῦνται ἐν τῷ οἰκονομικῷ βίῳ ἐκεῖ, ὅπου δεσπόζουσιν ἀπολύτως, ὡς βασικοὶ πρωταρχικοὶ γεωοικονομικοὶ καὶ ἐντεῦθεν οἰκονομικοὶ ἐν γένει Νόμοι, ἀλλὰ λειτουργοῦσι καὶ ἐμφανίζονται πάντως συννεφασμένοι ἐντὸς τῶν ἐπίσης ἀμειλίχτων χωρολογικῶν προϋποθέσεων τοῦ Χώρου, τοῦ Τόπου, τῶν Ἀποστάσεων καὶ ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ συννεφασμοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων.

Ὅτι τοῦ προχωροῦντες λέγομεν νῦν ὅτι ἡ διηνεχὴς τάσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν χειραφέτησιν τον ἀπὸ τῆς ἐξαρτήσεως ἐκ τῆς γύρω καὶ ἔξω φύσεως καὶ ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς συντηρήσεως καὶ διατηρήσεως τῆς ἐπάρξεώς του ἀποτελεῖ πρωταρχικὴν, θεμελιώδη, ἀπόλυτον, ἀδιάλειπτον ὁρμὴν καὶ ἀνάγκην τοῦ ἐν τῷ Χώρῳ καὶ τῇ Φύσει τῆς Γῆς δι' ἀρρηκτῶν ἀλληλεξαρτήσεων συννεφασμένοι ἀνθρώπου. Ἡ δὲ συντήρησις καὶ διατήρησις τῆς ἐπάρξεώς του ὡς ἔνστικτον αὐτοσυντηρήσεως ἀπαιτεῖ τὴν ἐκानοποίησιν τῶν ἀτομικῶν ἀναγκῶν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κίνητρον τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας, συμβίωσιν, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ κίνητρον τῆς κοινωνικῆς ἐν γένει ἐνεργείας καὶ τῆς κοινωνιζότητός του.

Ἀνάγκαι, ἐξ ἄλλου, ἐν γένει τοῦ ἀνθρώπου εἶναι αἱ τάσεις ἐκείνας, αἵτινες τείνουσιν εἰς τὴν ἄρσιν ἢ πλήρωσιν ἐλλείψεων, ἃς αἰσθάνεται οὔτως ὡς φυσικὸν καὶ κοινωνικὸν ὄν. Ἄλλ' ἡ μὲν ἔννοια τῆς ἀνάγκης εἶναι οὐχὶ ἀπλή, ὡς φαίνεται, ἀλλὰ πολυσύνθετος, διότι ἡ σημασία, ἣν ἀποδίδει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὰς ἀνάγκας του εἶναι διάφορος ἀναλόγως τοῦ τόπου, ἀναλόγως τοῦ χρόνου, ἀναλόγως ἀτομικῶν ἢ ἄλλων γενικῶν συνθηκῶν *) Ἡ δ' ἀνάγκη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐξαρτᾶται καὶ προσδιορίζεται ἀναγκαίως ἐκ τοῦ συννεφασμοῦ τῶν ψυχολογικῶν Νόμων τῆς Φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν βασικῶν προσδιοριστικῶν καὶ διαφοροποιητικῶν γεωψυχολογικῶν καὶ γεωοικονομικῶν προϋποθέσεων τοῦ γῆινου Χώρου ὡς πεπληρωμένου φυσικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ Χώρου καὶ τῶν τοπικῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν διαφορῶν.

Πάντως, αἱ ἀνάγκαι γενικώτατα δύναται νὰ διαιρεθῶσιν : 1) εἰς Φυσικὰς, δηλ. ἐκεῖνας, αἵτινες εἶναι συμφρεῖς μὲ τὸν ἄνθρωπον ὡς φυσικὸν ὄν, ὡς φυσικὸν ἄτομον. 2) Εἰς Κοινωνικὰς, δηλ. εἰς ἐκεῖνας, αἵτινες

3) Περί ἀναγκῶν καὶ ἀγαθῶν ἰδὲ καὶ Γ. Χαριτάκη. Ἰδίᾳ δὲ Κ. Βαβαρέσσου.

προέρχονται ἐκ τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἄφ' ἐτέρου, αὐταὶ δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ἀναλόγως τοῦ κατεπείγοντος ἢ ἐπιτακτικοῦ τῆς ἱκανοποιήσεώς των: α) Φυσικὰς, στοιχειώδεις, φυσιολογικὰς ἀνάγκας. β) Τεχνητὰς ἢ ἐκπολιτιστικὰς ἢ σχετικὰς ἀνάγκας. Περαιτέρω, αἱ ἀνάγκαι εἶναι ἢ ὕλικαι ἢ αἰῶλοι ἀναλόγως του, ἐν ἀνάγκῃ τις εἶναι σωματικὴ, πνευματικὴ ἢ ψυχικὴ τοιαύτη δύνανται δὲ νὰ διαμελισθῶσι καὶ πάλιν εἰς ἄλλας ἐπὶ πλεόν διακρίσεις.

Εἰς τὰς Φυσικὰς ἢ Ἀπολύτους ἀνάγκας ἀνήκουσιν παρὰ τοῖς πολιτισμένοις Λαοῖς τῶν Εὐκρατίων Ζωνῶν ἀσφαλῶς πλὴν τῆς διατροφῆς καὶ ἡ ἀμφίσεις καὶ ἡ κατοικία καὶ ἡ Θέρμανσις ἢ καύσις. Ἄλλὰ καὶ πάλιν καὶ ἡ διατροφή, ὅσον καὶ ἂν ἀποτελῆ κατ' ἑαυτὴν τὴν πλεόν ἀπόλυτον φυσικὴν ἀγάγην, παρουσιάζει, ἀνεξαρτήτως τῶν διαφοροποιητικῶν πολιτιστικῶν βαθμίδων, διαφορὰς οὐχὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς τροφῆς καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπεξεργασίας, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῶν διὰ τὴν συντήρησιν ἀπαιτουμένων καλοριῶν κατὰ κλιματικὰς Ζώνας (ὡς π. χ. παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῶν Τροπικῶν Χωρῶν), ἂν καὶ αἱ διαφοραὶ αὐταὶ φαίνεται ἐκ νεωτέρων ἐρευνῶν ὅτι δὲν εἶναι τόσον σημαντικαί, ὅσον κατ' ἀρχὰς ἐπιστεῦετο.

Βασικὸν ὁμῶς γεγονός διὰ τὴν γεωοικονομικὴν ἔρευναν εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος προσφεύγει ἀναγκαιῶς πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του ἐν τέλει εἰς τὸν ἔξω κόσμον, εἰς τὴν φύσιν, εἰς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἔξωτερικοῦ φυσικοῦ κόσμου, εἰς τὰ φυσικὰ λεγόμενα δῶρα. Βασικόν *) ἐπίσης γεγονός εἶναι καὶ ὁ συνυφασμός, ὅστις προκύπτει ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸ ἀπεριόριστον κατ' ἀρχὴν τῶν ἀναγκῶν, ὅπερ προσδιορίζει καὶ διαφοροποιεῖ καὶ ὁ Νόμος τῆς μειουμένης χρησιμότητος σὺν τῇ αὐξούσῃ ἱκανοποιήσει, ἀντιστοιχοῦσιν ὁ περιορισμὸς ἐν γένει τῶν φυσικῶν δῶρων ἐν τῷ Ὀλογαϊκῷ Χώρῳ, ὁ τοπικὸς περιορισμὸς καὶ ἡ τοπικὴ δέσμευσις αὐτῶν, ἡ διάφορος ~~προίκισις~~ προίκισις, τῶν ἐπὶ μέρους Χώρων, ὁ τοπικὸς Χωρισμὸς καὶ ἡ ἀπόστασις κατὰ Χώρον καὶ Χρόνον.

Ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν βασικῶν δηλ. τούτων γεγονότων προκύπτει καὶ ἡ ἔννοια τοῦ Ἀγαθοῦ, ἐν τῇ φύσει τοῦ ὁποῦ ἐνυπάρχει κατ' ἀρχὴν ἡ χρησιμότης, ὁ περιορισμὸς τῆς διαδόσεως ἐν τῇ Φύσει καὶ ἡ τοπικὴ δέσμευσις.

Δι' ὃ Ἀγαθὰ εἶναι τὰ ἐντὸς τῆς σφαιράς τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν περιλαμβάνομενα Χρήσιμα ἀντικείμενα ἢ ἀκριβέστερον, πάντα τὰ κατάλληλα ἢ ὡς κατάλληλα διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν θεωρούμενα ἀντικείμενα.

Τὰ ἀγαθὰ πάλιν εἶναι ἢ λανθάνοντα, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει ἐξακριβωθῆ, ἂν ἐξυπηρετῶσιν ἀνάγκας, ἢ φανερά, ἐφ' ὅσον εἶναι φανερόν ὅτι ἐξυπηρετοῦσιν ἀνάγκας. Πρὸς δ' εἶναι ἀγαθὰ ἔξωτερικά, ὕλικὰ δηλ. ἐνσώματα ἢ αἶθλα, ἐφ' ὅσον αἱ ἀνάγκαι εἶναι σωματικαί, πνευματικαί ἢ ψυχικαί. Ἄλλ'

4). Vgl. P. H. Schmidt. Wirtschaftsforschung und Geographie. Jena 1925

Οικονομικά αγαθά είναι οὐχὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ, οὐχὶ δηλαδή πάντα τὰ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν χρήσιμα ἀντικείμενα, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐξωτερικὰ ὑλικά ἀγαθὰ. Ἄφ' ἑτέρου, τὰ ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ εἶναι ἢ: 1) ἐλεύθερα ἢ φυσικὰ ἀγαθὰ, ὅσα δηλ. ὡς δῶρα τῆς φύσεως ὑπάρχουσιν ἐν τῇ φύσει ἐν ἀφθονίᾳ, ἀπεριορίστως καὶ ἀδεσπότης, ὡς π. χ. ὁ ἀήρ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ἡμέρας, τὸ ὕδωρ τῆς ὑπαίθρου, οὐχὶ δὲ τὸ τεχνητὸν φῶς, ὁ τεχνητὸς ἀήρ, αἱ τεχνηταὶ ἡλιακαὶ ἀκτίνες, τὸ ὕδωρ τῶν ὑδραγωγείων ἢ τὸ περιορισμένον ἐν γένει ὕδωρ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει λειψυδρία, ἢ 2) περιορισμένα ἀγαθὰ, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ σύνολον τοῦ πλοῦτου καὶ ἅτινα εἶναι κατ' ἐξοχὴν Οἰκονομικὰ ἀγαθὰ.

Ἡ ἰδιότης ὅμως τῶν ἀγαθῶν τοῦ νὰ εἶναι ἐλεύθερα ἢ περιορισμένα ἀγαθὰ δὲν εἶναι πάντοτε ἔμφυτος, διότι ἐλεύθερόν τι ἀγαθὸν δύναται νὰ μεταβληθῆ εἰς περιορισμένον τοιοῦτον, ὅπου καὶ ὅταν συντρέχωσιν ὠρισμέναι περιστάσεις. Δι' ὅ, τὸ ὕδωρ π. χ. μεταβάλλεται ἀπ' ἐλευθέρου ἀγαθοῦ εἰς περιορισμένον καὶ ἐπομένως εἰς οἰκονομικὸν ἀγαθὸν εἰς συνοικίσεις, ὅπου ἀπαντᾷ ὄντως περιορισμένον. Ὡσαύτως τὸ ἔδαφος, ὅπερ εἶναι σήμερον τὸ μέγιστον τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, δὲν ἦτο πάντοτε καὶ ἀπανταχοῦ τοιοῦτον, ἀλλ' ἦτο ἐλεύθερον ἀγαθὸν ἐκεῖ, ὅπου δὲν ἦτο προσιτὸν πρὸς χρησιμοποίησιν ἢ ἐκεῖ, ὅπου, λόγῳ τῆς ἀραιότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἢ καὶ τῆς ποιότητος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν συνθηκῶν προσιτότητος ἐξῶθεν, ἠδύνατο πᾶς τις ἐλευθέρως νὰ ἀποκτήσῃ τεμάχιον ἐδάφους ἀνευ τινὸς προσπαθείας.

Οἰκονομικὰ ὅθεν ἀγαθὰ ὀνομάζομεν ἀκριβέστερον κατὰ Philipponich τὰ ἐξωτερικὰ περιορισμένα ὑλικά ἀγαθὰ ἢ τὰ συγκεκριμένα ἀντικειμενικά ἀγαθὰ ἢ ἀντικείμενα, οὐχὶ δὲ καὶ αὔλα τοιαῦτα, ὡς ἀπαιτήσεις καὶ δικαιώματα, σχέσεις πρὸς πράγματα καὶ πρόσωπα, προσωπικὰς ὑπηρεσίας, ἅτινα ἀποτελοῦσι μέσα πρὸς τὸν σκοπὸν, μέσα πρὸς ἀπόκτησιν ἀντικειμενικῶν ἀγαθῶν. Ἔτι μᾶλλον Οἰκονομικὰ ἀγαθὰ εἶναι ἐξωτερικὰ ὑλικά ἀγαθὰ, οὐχὶ ἐλεύθερα, ἀλλὰ περιορισμένα, ἐξ ὧν ἀποκλείονται τὰ ἀδεσπότης, ἀπεριορίστως καὶ ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχοντα ἐν τῇ φύσει ἐλεύθερα ἀγαθὰ καὶ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ ἐν γένει, ἅτινα εἰς κατωτέραν μὲν βαθμίδα πολιτισμοῦ, ἀκριβῶς, διότι ὑπάρχουσιν ἐν ἀφθονίᾳ, δὲν θέλει νὰ οἰκιοποιηθῆ ὁ ἄνθρωπος, εἰς ἀνωτέρας δὲ βαθμίδας δὲν δύναται νὰ οἰκιοποιηθῆ ἐκ φυσικῶν λόγων. Δηλ. Οἰκονομικὰ ἀγαθὰ εἶναι ἐξωτερικὰ ὑλικά ἀγαθὰ, οὐχὶ ἐλεύθερα ἀλλὰ περιορισμένα καὶ ἅτινα εἶναι προσκτητά. Τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἐπομένως εἶναι ἀξίαι, ἀλλ' ὅλαι αἱ ἀξίαι δὲν εἶναι καὶ ἀγαθὰ, ἐκτός, ἂν δεχθῶμεν τριῶν κατηγοριῶν ἀγαθὰ: 1) προσωπικὰς ὑπηρεσίας 2) ἀντικείμενα ἢ πράγματα καὶ 3) σχέσεις πρὸς πρόσωπα ἢ πράγματα.

Πάντως, σήμερον, δὲν συγκαταλέγομεν μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν οὔτε τὸν ἄνθρωπον, διότι ἔπαυσε νὰ θεωρῆται οὗτος ὡς res, δηλ. ἀντικείμενον δικαιωμάτων καὶ ἐπομένως ἀντικείμενον συναλλαγῆς, οὔτε τὴν ἀνθρωπίνην ἐργασίαν, ἥτις ναὶ μὲν ἀποτελεῖ ἐν τῶν μεγίστων οἰκονομικῶν

ἀγαθῶν ὡς μέγιστος συντελεστής τῆς παραγωγῆς, ἀλλ' εἶναι συνυφασμένη ἀναποσπιάτως μὲ τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν θέλησίν του καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θεωρηθῆται ὡς ἐμπόρευμα. Ἐξ ἄλλου ἀναλόγως τῆς χρησιμότητός των διακρίνομεν δύο μεγάλας κατηγορίας οἰκονομικῶν ἀγαθῶν 1) Τὰ ἄμεσα ἀγαθὰ, ἅτινα εἶναι κατάλληλα νὰ χρησιμεύσωσιν ἁμέσως, ὅφ' ἦν μορφὴν ἐμφανίζονται, διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ἀνάγκης τινὸς τοῦ ἀνθρώπου. 2) Τὰ ἔμμεσα ἀγαθὰ, ἅτινα ἀπαιτοῦσιν ἐπεξεργασίαν, καταβολὴν ἐργασίας διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου (π. χ. ὁ σίτος εἶναι ἔμμεσον ἀγαθὸν ἀπαιτοῦν πρὸς κάλυψιν τῆς ἀνάγκης τῆς διατροφῆς τὴν μεταβολὴν εἰς ἄλευρον καὶ ἐντεῦθεν εἰς ἄρτον παρ' ἐκείνοις, ὅπου χρησιμοποιεῖται ὡς ἄρτος. Ἐπίσης, ὁ βάμβαξ κ τ.λ.), Ἄλλ' ἡ διάκρισις αὕτη εἰς ἄμεσα καὶ ἔμμεσα ἀγαθὰ προϋποθέτει πρωταρχικὴν διαφοροποίησιν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, ἐξ ἧς προκύπτει βαθμηδὸν προϊούσα διαφοροποίησις τῆς παραγωγῆς εἰς ἀρχικὴν ἢ φυσικὴν παραγωγὴν καὶ εἰς τεχνικὴν τοιαύτην ἐντὸς τοῦ συνυφασμοῦ τῶν δεσμευτικῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν ὄρων τοῦ διαφορισμοῦ τῶν χώρων.

Ἡ κτήσις ὅμως τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἣτις προϋποθέτει πάντοτε τὴν πρωταρχικὴν προϋπόθεσιν τὸν συνυφασμὸν τῶν ἀλληλοεπιδράσεων τῆς ἀνθρωπίνης ἐπενεργείας, τοῦ διαφορισμοῦ τῶν φυσικῶν δώρων καὶ τοῦ διαφορισμοῦ τῆς προικίσεως τῶν χώρων, ἢ εἶναι ἀποκλειστικῶς ἄμεσος καὶ γίνεται δι' οἰκειοποιήσεως, συλλογῆς ἢ καταλήψεως ἀδεσπότην ἀγαθῶν ἢ γίνεται διὰ παραγωγῆς ἢ δι' ἐμμέσου κτήσεως, δηλ. δι' ἀνταλλαγῆς ἢ ἀγορᾶς ἢ συναλλαγῆς, ἣτις προϋποθέτει τὴν δυνατότητα τῆς ὀλοκληρώσεως τοῦ διαφορισμοῦ διὰ κυκλοφορίας.

Δι' ὅ, Ἐμπόρευμα εἶναι ἐν ἀγαθόν, ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἀνταλλαγῆς. Δηλ. χρονικὴ ιδιότης τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι νὰ ἀποτελῆ ἐμπόρευμα.

Καὶ ἄλλοτε μὲν ἡ ἀπόκτησις τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἦτο δυνατὴ πανταχοῦ διὰ τῆς ἀμέσου παραγωγῆς, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπῆρχον προϋποθέσεις καὶ ἀποκλειστικῶς ἄμεσον κτήσιν. Ὑπὸ τὸ κράτος ὅμως τῆς συναλλαγῆς καὶ ὑπὸ τὸ σύστημα ἐπομένως τῆς συναλλακτικῆς Οἰκονομίας ἡ ἀπόκτησις τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν δύναται νὰ εἶναι καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελεσματικὴ ἀνταλλαγῆς, διότι ὁ ἀνθρώπος δὲν παράγει πάντα τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του, ἀλλὰ κατευθύνει τὰς δυνάμεις του πρὸς ὠρισμένην δρᾶσιν ἢ παραγωγὴν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀνταλλάσῃ τὰ παραγόμενα ἀγαθὰ πρὸς ἄλλα ἢ πρὸς χρῆμα λόγῳ τῆς διαφοροποιήσεως, ἣτις προκαλεῖ τὸν κοινωνικὸν καὶ τοπικὸν καταμερισμὸν τῶν ἔργων.

Ὁ κοινωνικὸς καὶ τοπικὸς καταμερισμὸς τῶν ἔργων εἶναι ὁ καταμερισμὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἀναπτύσσεται σὺν τῇ εὐρύνσει τῶν ἐνώσεων τῶν ἀνθρώπων, σὺν τῇ ἐντάσει τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων καὶ ἐπαφῶν μεταξὺ γειτονικῶν ἐνώσεων καὶ λαῶν, σὺν τῇ ἀναπτύξει τῶν μέσων ὑπερνικήσεως τοῦ χώρου

καὶ μεταβιβάσεως ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, σὺν τῇ αὐξήσει τῆς γνώσεως τοῦ πλούτου καὶ τῆς ποικιλίας τῶν φυσικῶν δώρων, σὺν τῇ αὐξήσει τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ποικιλίας τῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν διὰ προοίους διαφοροποίησεως ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας καὶ τοῦ διαφοροποιητικοῦ στοιχείου τῆς διαφόρου προοίσεως τῶν χώρων καὶ τῆς τοπικῆς δεσμεύσεως τῶν φυσικῶν δώρων ἐν τῷ χώρῳ.

Ὁ δὲ Διεθνὴς Καταμερισμὸς τῶν Ἔργων εἶναι ὁ Καταμερισμὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἀναπτύσσεται σὺν τῇ προοίσει ἀναπτύξει τῶν ἀνταλλακτικῶν καὶ συγκοινωνιακῶν μέσων ἐκ τῆς γεωγραφικῆς διαφοροποίησεως τῆς Παγκοσμίου Παραγωγῆς ἐν τῷ Ὀλογοαῖκῳ πεπληρωμένῳ Χώρῳ, τῆς συντελουμένης δι' ἐπιλογῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐνοϊκωτέρων φυσικο-πολιτικῶν ὄρων, οἵτινες ὁμως ἐμφανίζονται ἐν τῷ συνυφασμῷ διασταυρούμενοι πρὸς τὰς ἐπιδράσεις τοῦ Νόμου τῶν ἀντιθέσεων τῶν κεντρομόλων δυνάμεων τῆς διαφοροποίησεως καὶ ὀλοκληρώσεως τοῦ ὀλογοαῖκοῦ χώρου καὶ τῶν φυγοκέντρων δυνάμεων τῆς περιορισμένης ὀλοκληρώσεως τῶν πολιτικο-οικονομικῶν ἑδαφικῶν μονάδων καὶ αὐτῶν τούτων τῶν ἐπὶ μέρους οἰκονομικῶν περιοχῶν.

Ἄλλ' ἡ οἰκονομικὴ δύναμις πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν δὲν ἀποκτᾶται μόνον διὰ τῆς κτήσεως ἢ ἐξουσιάζσεως τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀψύλων ἀγαθῶν, ἅτινα κατέστησαν ἐπίσης ἀντικείμενον τῆς συναλλαγῆς ἣτις προκύπτει καὶ αὕτη ἐκ τῆς Διαφοροποίησεως, ἣν ἀντιστρόφως προσδιορίζει

Δι' ὅ, ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν τὰ κυρίως οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων τῆς συναλλαγῆς⁵⁾, ἅτινα περιλαμβάνουσιν ὡς εὐρύτερος ὕψος καὶ τὰ ὑλικά κυρίως οἰκονομικὰ ἀγαθὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄψυλα τοιαῦτα, ὡς π. χ. τὰς ἀπαιτήσεις. Ἐξ οὗ συνάγεται, ὅπερ ἤδη ἐσημειώθη, ὅτι δηλ. ὅλαί αἱ ἀξίαι δὲν εἶναι οἰκονομικὰ ἀγαθὰ.

Οὕτω καὶ ἀπὸ παραγωγικῆς μὲν ἀπόψεως διακρίνομεν ὡς παραγωγικὸν Κεφάλαιον τὸ σύνολον οἰκονομικῶν ἀγαθῶν πλὴν τοῦ ἑδάφους τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς περαιτέρω παραγωγὴν ἀγαθῶν, ὅπερ κεφάλαιον εἶναι ἀπεριόριστον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἑδαφος καὶ φθαρτὸν εἴτε ἀμέσως διὰ μᾶς χρήσεως εἴτε ἐμμέσως διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ χρόνου καὶ ὅπερ ἐμφανίζεται ἐν εἰδικῇ πολιτιστικῇ ἐκδηλώσει διαφορισμοῦ ὡς εἰδικὸν προῖδν συνδρομῆς καὶ ἀλληλεπιδράσεως φύσεως καὶ ἀνθρωπίνης ἐργασίας.

Ἀπὸ δὲ συναλλακτικῆς ἀπόψεως διακρίνομεν ὡς Κεφάλαιον τὸ τμήμα ἐκεῖνο τοῦ συνόλου τῶν ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν ἐξουσίαν προσώπου τινὸς εὐρισκομένων ἀντικειμένων συναλλαγῆς, ὅπερ δὲν καταναλίσκεται πρὸς ἄμεσον θεραπείαν ἀναγκῶν, ἀλλὰ διατίθεται πρὸς ἀπόκτησιν προσόδου.

Ἡ ἀπόκτησις ὁμως τῶν ἀγαθῶν ὁπωσδήποτε καὶ ἂν λαμβάνῃ χώραν, ἀπαιτεῖ πλὴν τῶν ὑλικῶν στοιχείων τῶν ὑλικῶν δώρων τῆς φύσεως καὶ τοῦ διαφορισμοῦ τῶν Χώρων ἐπέμβασιν τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν.

5) Ἴδὲ καὶ πάλιν Βαρβαρέσσον καὶ Χαριτάκην.

γαιαν, ἥτις ἐμφανίζεται ἐν τῇ διαφοροποιήσει ὡς οἰκονομικὴ ἐνέργεια συνεπεία τοῦ ἐν τῷ Χώρῳ χωρισμοῦ τῆς διαδόσεως, ἀποκτήσεως, ἐπεξεργασίας, χρήσεως τῶν φυσικῶν δώρων.

Σήμερον δ' ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας προηγμένης διαφοροποιήσεως Οἰκονομικὴ Ἐνέργεια εἶναι ἡ ἐνέργεια ἢ κατευθυνομένη πρὸς κτῆσιν τῶν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκαίων προσκετητῶν ἔξωτερικῶν ἀγαθῶν διὰ χρησιμοποίησεως (φθορᾶς δηλ. χρήσεως ἢ παροχῆς) ἑνὸς ἢ πλείονων ἀγαθῶν ἔναντι ὠφελείας, δηλ. ἐπὶ τῇ βάσει συγκρίσεως μεταξὺ θυσίας καὶ ἀποτελέσματος ἢ μὲ σκοπὸν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ μεγίστου δυνατοῦ ἀποτελέσματος μὲ τὴν ἐλαχίστην δυνατὴν θυσίαν.

Τὸ οὐσιῶδες πόρισμα, ὅπερ προκύπτει ἐξ ὄλων τούτων διὰ τὴν γεωοικονομικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐν γένει ἔρευναν, εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ἄφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ἡ ἱκανοποίησις τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖ σκόπιμον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐνέργειαν διὰ τὴν διὰ παραγωγῆς καὶ ἀνταλλαγῆς ἀπόκτησιν καὶ χρῆσιν τῶν ἀναγκαίων καὶ ἐν τῇ φύσει εὐρισκομένων ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἥτις ἐνέργεια ἐξασκεῖται ἀναγκαίως ὑπὸ ὄρους, οὗς προσδιορίζει, ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιδιώξεως ἢ μὴ ὠφελείας, ὃ ἐν τῷ συνυφασμῷ τῶν ἀλληλεπιδράσεων τῶν τε χώρων καὶ τῶν φυσικῶν πολιτιστικῶν φαινομένων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου τῆς διαφοροποιήσεως ἐκ τῆς συμβιώσεως καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν Χώρων ἀναπτυσσόμενος Κοινωνικὸς καὶ Γεωγραφικὸς Καταμερισμὸς τῶν Ἔργων.

Ἄφ' ἑτέρου δ' ὅτι ἐκ τῶν ἀντιθέσεων τῶν διαφορῶν τῆς φυσικῆς προκίσεως τῶν Χώρων, τοῦ περιορισμοῦ τῶν φυσικῶν δώρων ἐν τῷ Χώρῳ καὶ τοῦ τοπικοῦ χωρισμοῦ τῶν τε δώρων καὶ τῶν Χώρων προκύπτουσιν ἢ τε βασικὴ ἔννοια τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὁ γεωοικονομικὸς Νόμος τῆς Διαφοροποιήσεως ἐν τῷ Χώρῳ καὶ τῆς Τοπικῆς Δεσμεύσεως τῶν Οἰκονομικῶν φαινομένων, ἔντεθεν δὲ βασικαὶ ἔννοιαι, ὡς π. χ. αἱ τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας τῆς παραγωγῆς τῆς ἀνταλλαγῆς καὶ συναλλαγῆς, τοῦ καταμερισμοῦ, καὶ αἱ ἑξῆς δύο θεμελιώδεις χωρολογικαὶ βάσεις τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεύνης⁶⁾: 1) Ἡ Οἰκονομικὴ Περιοχὴ, ἥτις εἶναι ἡ χωρογραφικὴ ἐνότης, ἐν ἣ ἐμφανίζονται ἐπικρατοῦντα ὠρισμένα-χαρακτηριστικὰ οἰκονομικὰ φαινόμενα ὑπὸ ὁμοίους ὄρους καὶ ὑπὸ ἀμοιβαίας ἐπιδράσεις καὶ ἐξαρτήσεις, καὶ δὴ ὡς φυσικὴ δηλ. φυσικο-πολιτιστικὴ οἰκονομικὴ Περιοχὴ κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὴν Πολιτικὴν ἢ Κρατικὴν Οἰκονομικὴν Περιοχὴν, ἐξ οὗ διασταυρώσεις, ἀντιθέσεις, ἀλληλεπιδράσεις διὰ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ μνημονευθέντος Νόμου τῶν Ἀντιθέσεων τῶν Φυγοκέντρων καὶ Κεντρομόλων Δυνάμεων. 2) Ὁ οἰκονομικὸς Τόπος ἢ Standort ὡς τοπικὴ δέσμευσις ἐκ τῆς συσσωρεύσεως τῶν εὐνοϊκῶν φυσικοπολιτιστικῶν ὄρων.

2. Γεωοικονομία, Οἰκονομία, Παγκόσμιος Οἰκονομία.

Οἰκονομία ὄθεν εἶναι, ἐν ὄλῃ τῇ γενικότητι, ἥτις ἰσχύει ἀνεξαρτήτως

6) Vgl. P. H. Schmidt,

συγκεκριμένου τόπου, χρόνου. βαθμοῦ ἢ εἴδους πολιτισμοῦ, ἱκανοποίησις τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑλικῶν ὕρων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου δι' ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως ἐπὶ τὴν φύσιν. Ἡ, εἰδικώτερον, ἐὰν προστεθῶσιν ὡς νέα προσδιοριστικὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας ἡ ἀτομικὴ ἢ ὁμαδικὴ ἐνέργεια καὶ ἡ συμβίωσις, ἡ ὑπαρξίς ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἡ ὑπαρξίς φυσικῶν ὑλῶν, Οἰκονομία εἶναι ἡ ἀτομικὴ ἢ ὁμαδικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἢ κατευθυνομένη εἰς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του δι' ὑλικῶν ἀγαθῶν ἐκ τῶν φυσικῶν ὑλῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὑλικῶν ὕρων τῆς ὑπάρξεώς του.

Ἡ ἔτι εἰδικώτερον, ἀλλὰ καὶ μονομερέστερον, Οἰκονομία εἶναι, κατὰ A. Wagner καὶ Dietrich—Karl Andrée, ἐν πρωταρχικῇ μορφῇ «ὁ τρόπος, καθ' ὃν αἱ κατ' ἴδιαν ἀνθρώπινα ἐνώσεις συνεννοῦνται καὶ συνεργουσι πρὸς ἐρρυθμοτέραν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παραγωγὴν ὑλικῶν ἀγαθῶν», ὅπου ὡς περιοριστικὰ στοιχεῖα, τῆς ἐννοίας ἐμφανίζονται ἡ ὁμαδικὴ ἐνέργεια τῆς Ὁμάδος, τὸ ἐρρυθμον, ὅπερ προϋποθέτει ῥυθμισιν, σύστημα, διάρκειαν, καὶ ὁ περιορισμὸς εἰς τὴν παραγωγὴν ὅστις περιορίζει κατὰ τόπον καὶ Χρόνον εἰς μορφὰς Οἰκονομίας Ὁμάδων ἄνευ προήγουμένου καταμερισμοῦ καὶ ἄνευ συνιλλαγῆς. Δι' ὃ, ὀρθότερον εἶναι νὰ λεχθῆ ὅτι ἐν τῷ γενικωτέρῳ ὀρισμῷ Οἰκονομία εἶναι ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐρρυθμοτέρα ἐνέργεια πρὸς ἀπόκτησιν καὶ χρῆσιν τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὑλικῶν ὕρων τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἢ κατὰ Friedrich, ἐὰν ληφθῆ ὡς βᾶσις τὸ τε ἐρρυθμον καὶ ἡ διάρκεια καὶ ἡ ὁμαδικὴ ἐνέργεια τῆς Ὁμάδος, τὸ Σύνολον τῶν ὀργανώσεων καὶ ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν πρὸς διαρκῆ ἀπόκτησιν ἢ προμήθευσιν, (δηλ. πρὸς χρῆσιν καὶ διατήρησιν) τῶν ὑλικῶν μέσων ἱκανοποιήσεως ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν (δηλ. τῶν ἀναγκαίων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν).

Καὶ πάλιν, ἐὰν ληφθῆ ὡς βᾶσις ἡ γενίκευσις καὶ δὴ ἀνεξαρτήτως ὁμαδικῆς ἢ ἀτομικῆς ἐνεργείας ἐν ὁμάδι, Οἰκονομία ὡς Μορφὴ Πολιτισμοῦ εἶναι κατὰ Sapper συμφωνοῦντα μὲ τὸν Koppers, ὅστις ὁρμάται ἀπὸ τῆς ἐθνολογικῆς ἀπόψεως, ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου διὰ συνειδητῶς σκοπίμων μέσων συστηματικῶς, ἐπὶ σκοπῷ ἐξασκουμένη καὶ ἐνεργουμένη φροντίς καὶ μέριμνα ἐν τῷ συμφέροντι τῆς διατηρήσεως τῆς σωματικῆς ὑπάρξεώς του.

Πάντως, ἡ φροντίς αὕτη καὶ μέριμνα, διὰ νὰ ἐνεργῆ ὁ ἀνθρώπος οἰκονομικῶς, δεόν νὰ ἐκδηλώνεται ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ οἰκονομικῇ ἐνεργείᾳ, ἣτις ἀποτελεῖ οὐχὶ τὸν μοναδικὸν ῥυθμιστὴν, ἀλλὰ κύριον παράγοντα καὶ κύριον στοιχεῖον τῆς ὅλης ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐνεργείας, δηλ. ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ἐκείνῃ ἣτις ἀναπτύσσεται ὡς ἐνέργεια κατευθυνομένη, ἐν τῇ διαφοροποιήσῃ τῆς ὅλης ἐνεργείας, πρὸς ἀπόκτησιν καὶ χρησιμοποίησιν τῶν ἀγαθῶν ἢ πρὸς πορισμὸν ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς, δηλ. τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ μεγίστου δυνατοῦ ἀποτελέσματος καὶ τῆς ἐλαχίστης δυνατῆς θυσίας ἢ ἀναλόγως τῶν προόδων καὶ μορφῶν τῆς διαφοροποιήσεως τῆς ἐπιδιώξεως τῆς μεγίστης ὠφελείας καὶ τῆς ἐλαχίστης δαπάνης,

τῆς μεγίστης χρησιμότητος καὶ τῆς ἐλαχίστης ἐργασίας, τῆς μεγίστης ἀξίας ἢ τοῦ μεγίστου κέρδους καὶ τοῦ ἐλαχίστου κόστους. Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τῆς συναλλαγῆς τὸ κύριον προσδιοριστικὸν στοιχεῖον τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας καὶ κύριον ρυθμιστικὸν φυσικὸν συντελεστὴν τῆς οἰκονομικῆς διαφοροποιήσεως καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ τύπου (Standort) ἀποτελεῖ τὸ ἐλάχιστον κόστος, ὅπερ ἐξαρτᾶται πρωταρχικῶς καὶ γενικῶς ἐκ τῆς τοπικῆς δεσμεύσεως τῶν φυσικῶν δώρων καὶ τῶν φυσικῶν ὄρων παραγωγῆς ἐν τῷ χώρῳ ἐκ τῶν ἀντικειμενικῶν καὶ προσωπικῶν μέσων, ἅτινα χρησιμεύουσι διὰ τὴν παραγωγὴν, ἐκ τῶν ἀναγκῶν, αἵτινες δέον νὰ καλυφθῶσι, καὶ ἐκ τῶν ὄρων μεταφορᾶς.

Ὑπὸ τῆ προϋπόθεσιν ὅθεν ἡ οἰκονομικὴ ἀρχὴ εἶναι γενικὴ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξαρτήτως διακρίσεων, ἡ Οἰκονομία δέον νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς συστηματικὴ διάταξις συνεχοῦς οἰκονομικῆς ἐνεργείας ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἱκανοποιήσεως καὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου δι' ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον.

Ἄλλ' ἡ ἐννοια τῆς Οἰκονομίας προϋποθέτει πλὴν τῆς γενικότητος, δηλ. τῆς γενικῆς ἰσχύος τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς καὶ τὴν συμβίωσιν τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ ὠρισμένην μορφήν καὶ ἐντεῦθεν τὴν ἀτομικὴν καὶ ὁμαδικὴν ἐνέργειαν τῶν συμβιούντων καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ στοιχείου τῆς κοινωνικότητος ἐνεργούντων ἀνθρώπων.

Δι' ὅ, ἡ Οἰκονομία ⁷⁾ ἀποκλείει τὴν Οἰκονομίαν τοῦ μεμονωμένου μονήρη βίον ζῶντος ἀνθρώπου, διότι δέχεται ὡς προϋπόθεσιν ἐπιβεβαιωμένην ἐκ τῆς πραγματικότητος τὴν συμβίωσιν, ἀναγνωρίζει δὲ μόνον τὴν Οἰκονομίαν ὁμάδων συμβιούντων ἀνθρώπων, ἐξ οὗ καὶ διακρίνεται ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς συμβιώσεως εἰς Οἰκονομίαν Οἰκιακὴν τῶν ἐν οἰκογενεῖα ὑπὸ στενωτέραν καὶ εὐρύτεραν ἐννοίαν συμβιούντων, εἰς Οἰκονομίαν Φυλετικὴν, εἰς Οἰκονομίαν τῆς Πόλεως, εἰς Οἰκονομίαν Λαϊκὴν ἢ Ἐθνικὴν ἢ Κοινωνικὴν τοῦ Λαοῦ ὡς τοῦ ὀργανωμένου συνόλου τῶν συμβιούντων ἀνθρώπων τοῦ Κράτους καὶ εἰς Παγκόσμιον Οἰκονομίαν ὡς σύνολον κατ' ἀρχὴν τῶν κατ' ἴδιαν λαϊκῶν καὶ ὁμαδικῶν Οἰκονομιῶν.

Ἄλλ' ἡ Οἰκονομία ἐν τῇ προηγμένη συμβίωσει προϋποθέτει ὡς προηγμένη Ὅμαδικὴ Οἰκονομία τὸ στοιχεῖον τοῦ κοινωνικοῦ καὶ τοπικοῦ καταμερισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν τὸ στοιχεῖον τῆς συναλλαγῆς καὶ τῆς παραγωγῆς διὰ τὸν εὐρύτερον καὶ ἄγνωστον κύκλον τῆς ἀγορᾶς, δηλ. τὴν συναλλακτικὴν Οἰκονομίαν.

Ἡ Οἰκονομία ὅθεν τῆς Ὅμάδος, ἀνεξαρτήτως μορφῆς, εἶναι τὸ σύνολον τῆς ὅλης οἰκονομικῆς ἐνεργείας τῆς ὁμάδος τῶν συμβιούντων ἀνθρώπων, ἢ τὸ σύνολον τῶν συστηματοποιημένων ἐνεργειῶν τῆς ὁμάδος πρὸς

7) Ἴδὲ Χαριτάκη, Καλιτσουνάκη, Schmoller, Bücher, Harms, H. Wagner, Fuchs, Sombart κ.τ.λ.

διαρκῆ ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς δι' ἀγαθῶν ἢ ἀντικειμένων συναλλαγῆς.

Ἡ δὲ Λαϊκὴ ἢ Ἐθνικὴ ἢ Κοινωνικὴ Οἰκονομία δὲν εἶναι ἡ ὠρισμένη Οἰκονομία ἐνὸς ὠρισμένου Λαοῦ, ἀλλὰ τυπικὴ ἔννοια ἐξαγομένη συγκριτικῶς ἐκ τῶν κατ' ἰδίαν γεωγραφικῶν Οἰκονομιῶν, δηλ. τυπικὴ ἔννοια ἐξαγομένη κατὰ Schmoller ἐκ τῆς ἐρεῦνης τοῦ συνόλου τῆς ὅλης Οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Γῆς ὡς ἀθροίσματος γεωγραφικῶς κατανεμεημένων Λαϊκῶν Οἰκονομιῶν. Δι' ὅ, ἢ τε τελειοποιήσῃς τῆς ἐννοίας τῆς Λαϊκῆς Οἰκονομίας καὶ ἡ ὀλοκλήρωσις αὐτῆς ταύτης τῆς Λαϊκῆς Οἰκονομίας ὡς πραγματικῆς Ὀλογαϊκῆς Ἐνότητος καὶ τῆς Οἰκουμένης, δηλ. τὴν πραγματικότητα τοῦ Χώρου τῶν 494 περίπου ἐκ. τετραγωνικῶν χιλιομέτρων τῆς Γνωστῆς Γῆς, τῶν 450 ἐκ. τῆς Οἰκουμένης καὶ τῶν 110 ἐκ. τετρ. χιλ. τοῦ οἰκονομικοῦ Χώρου τῆς Χέρσου ὡς ἐκτίσεων περικλειουσῶν ὅλας τὰς ὀμαδικὰς καὶ Λαϊκὰς γεωγραφικὰς Οἰκονομίας τῆς Γῆς.

Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ταύτην, Λαϊκὴ ἢ Ἐθνικὴ ἢ Κοινωνικὴ Οἰκονομία εἶναι τὸ σύνολον ὄλων τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν ἐπὶ μέρος Οἰκονομιῶν, Ἐπιχειρήσεων καὶ ἐκμεταλλείσεων ἢ τὸ Σύνολον τῆς Οἰκονομικῆς ἐνεργείας ἐνὸς Λαοῦ πρὸς διαρκῆ ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν του. Ἡ τὸ σύνολον τῶν ἐντὸς ὠρισμένου Κράτους ὑπαρχουσῶν καὶ συναλλασσομένων οἰκονομικῶν Μονάδων καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους. Ἡ, κατὰ Bücher, τὸ σύνολον τῶν ἰδρυμάτων, ἐγκαταστάσεων, θεσμῶν καὶ γεγονότων, ὅσα προκαλεῖ ἢ ἱκανοποιήσῃς τῶν ἀναγκῶν ἐνὸς ὀλοκλήρου Λαοῦ. Κατὰ δὲ τὸν περιοριστικὸν ὀρισμὸν τοῦ Harms αὕτη εἶναι τὸ σύνολον τῶν διὰ τῆς ἐλευθέρου ἐπικοινωνίας καὶ διὰ τῶν τεχνικῶν κυκλοφοριακῶν μέσων καθισταμένων δυνατῶν καὶ δι' ἐνιαίον ἐσωτερικοῦ ῥυθμιζομένων καὶ δι' οἰκονομικοπολιτικῶν μέτρων προσαγομένων σχέσεων καὶ τῶν ἀλληλεπιδράσεων των μετὰ τῶν κατ' ἰδίαν Οἰκονομιῶν τοῦ Λαοῦ ἐνὸς κράτους. Ἄλλ' ἡ ἔννοια αὕτη τοῦ Harms παρουσιάζει ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἐνυπάρχει ἐν αὐτῇ τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῆς Οἰκονομίας, ὁ συνυφασμὸς τῶν σχέσεων καὶ τῶν ἀλληλεπιδράσεων των, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ μειονέκτημα ὅτι περιορίζει τὸ περιεχόμενον τῆς Λαϊκῆς Οἰκονομίας, ἥτις ὄντως ἀποτελεῖ τὸ σύνολον τῶν οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν, αἰτινες πάντως, ἐμφανίζονται ὡς σχέσεις καὶ ἀλληλεπιδράσεις, ἀλλὰ καὶ ὡς πραγματικότης ὠρισμένου περιεχομένου καὶ τὸ σύνολον τῆς διὰ τῶν οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν πραγματοποιουμένης οἰκονομικῆς πραγματικότητος.

* *

Ἐξ ἄλλου, ἡ Παγκόσμιος Οἰκονομία εἶναι: Κατὰ τὸ γενικώτατον ὀρισμὸν τοῦ Dietrich, ὅστις χρῆζει ἀκριβεστέρου προσδιορισμοῦ, τὸ Σύνολον ὄλων τῶν Οἰκονομιῶν ἀπὸ τῶν πρωτογενεστάτων μέχρι τῶν τὰ μάλιστα προηγμένων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Κατὰ Haushofer ἡ Οἰκονομία ὀλο-

κλήρου τῆς Ἀνθρωπότητος ἀνεξαρτήτως τῆς εὐημερίας τῶν κατ' ἰδίαν λαῶν, ὅπου ἐνυπάρχει τὸ μειονέκτημα ὅτι τὸ ῥυθμιστικὸν στοιχεῖον τίθεται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν σημερινὴν πραγματικότητα, ἣτις εἶναι ἡ πραγματικότης τῶν κατ' ἰδίαν γεωγραφικῶν λαϊκῶν Οἰκονομιῶν τῆς Γῆς. Κατὰ A. Adler, τὸ Σύνολον ὄλων τῶν διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἱκανοποίησεως τῶν ἀναγκῶν ὁλοκλήρου τῆς Ἀνθρωπότητος εἰς ἓν Ὀλον συνδεδεμένων Ἐθνικῶν ἢ Λαϊκῶν Οἰκονομιῶν. Κατὰ Klei-pwächter ἡ Οἰκονομία ὁλοκλήρου τῆς Ἀνθρωπότητος μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Πλανήτου μας δὲν ἀποτελοῦσιν ἓν ἐνιαῖον Κράτος, ἀλλὰ διαμελίζονται εἰς Κράτη μὲ ἰδίαν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν. Κατὰ δὲ τὸν περιοριστικὸν ὀρισμὸν τοῦ Harms, *) ὅστις δύναται νὰ ἰσχύη ἴσως διὰ τὴν διεθνή Οἰκονομίαν ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν ὡς τμῆμα τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, τὸ Σύνολον τῶν διὰ προηγμένου συστήματος κυκλοφορίας καθισταμένων δυνατῶν καὶ διὰ κρατικῶν διεθνῶν συμβάσεων ῥυθμιζομένων καὶ προαγομένων σχέσεων καὶ τῶν ἀλληλεπιδράσεών των μεταξὺ τῶν κατ' ἰδίαν λαϊκῶν Οἰκονομιῶν τῆς Γῆς.

Βεβαίως κατ' ἀρχὴν δύναται ἀπὸ τοῦδε νὰ λεχθῆ ὅτι ῥυθμιστικὸν φυσικὸν στοιχεῖον τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας δὲν ὑφίσταται τότε μόνον, ὅταν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Harms ἀναζητεῖται τοιοῦτον στοιχεῖον ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἰσχυῖ μονομεροῦς φυσικῆς διεθνoῦς γεωγραφικῆς Διαφοροποιήσεως ἐξ ἀποκλειστικῆς ἐπιδράσεως τῶν εὐνοϊκωτέρων μονομερῶς—φυσικῶν ὄρων, διότι ὄντως ἡ ἀνενόητος, ἐλευθέρᾳ λειτουργία τοῦ στοιχείου τούτου παρακωλύεται ἐκ τῆς πραγματικότητος τῶν ῥυθμιστικῶν στοιχείων τῶν κατ' ἰδίαν λαϊκῶν Οἰκονομιῶν τῶν κατ' ἰδίαν κρατικῶν Μονάδων.

Ἄλλ' ὅμως, ἀνεξαρτήτως τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ῥυθμιστικοῦ στοιχείου, ἡ Παγκόσμιος Οἰκονομία ὑφίσταται ὄντως ἐν τῇ πραγματικότητι, διότι ἐκδηλοῦται ἐν τῇ διεθνεί Συγκοινωνίᾳ, ἐν τῇ διεθνεί Ἀνταλλαγῇ τῶν Ἀγαθῶν, ἐν τῷ διεθνεί διαφορισμῷ τῆς Παραγωγῆς, ἐν τῷ Διαφορισμῷ τῶν καθ' ἕκαστον Οἰκονομικῶν Περιοχῶν, ἐν τῇ διεθνεί Κυκλοφορίᾳ τῶν κεφαλαίων, ἐν τῷ διθνεί χαρακτηρισί τοῦ Χρηματιστηρίου ἐντὸς τοῦ συνυφασμοῦ τῆς Οἰκουμένης Οἰκονομίας καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ προοίῳση διεθνεί διὰ Δικαίου ῥυθμίσει. Πρὸς δ' ὑφίσταται ἐν τῇ πραγματικότητι, διότι ὑπάρχει ἤδη καὶ ἡ πραγματικότης τῆς πραγματικῆς Ὀλογαίικῆς Ἐνότητος τῆς Γνωστῆς Γῆς (Terra Cognita), τῆς Οἰκουμένης καὶ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Χώρου τῆς Χέρσου ὡς Χώρου οἰκονομικοῦ 110 ἑκ. τετραγ. χιλιομέτρων ἀποτελουμένου ἐξ ἐκτάσεων καλλιεργείας καὶ κτηνοτροφίας 40 ο)ο καὶ ἐκτάσεων θασσῶν 30 ο)ο τοῦ ὅλου Χώρου τῆς Χέρσου *).

Ἡ δὲ πιστοποίησις τῆς ὑπάρξεως τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας ὡς σταθμοῦ ἐξελιξεως τῶν ἱστορικῶν βαθμίδων τῆς Οἰκονομίας δὲν προὑποθέ-

8) B. Harms. Volkswirtschaft und Weltwirtschaft Jena 1925.

9) M. Eckert. Friedrich Schmidt.

τει τὴν πλήρη ὑποκατάστασιν τῆς εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Λαϊκῆς Οἰκονομίας, οὔτε τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς Λαοῦ ἐνὸς ἐνιαίου, παγκοσμίου Κράτους, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξιν τοῦ ὄντως ὑφισταμένου συνυφασμοῦ ἀλληλεξαρτήσεων τῶν Λαϊκῶν Οἰκονομιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν Οἰκουμένην Οἰκονομίαν.

Οὐσιαστικὸν πάλιν στοιχεῖον τῆς ἐννοίας τῆς Οἰκονομίας ἐν τῇ Λαϊκῇ καὶ τῇ Παγκοσμίῳ Οἰκονομίᾳ ἀποτελεῖ ἀναγκαίως ἡ σκόπιμος ἐνέργεια, οὐχὶ δὲ πάντοτε καὶ ἀναγκαίως ἡ κρατικὴ ῥύθμισις, ἀνθ' ἧς ἀπαιτεῖται ἡ δυνατότης τῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἀπ' ἀπόψεως δικαίου.

Δι' οὗ, ἡ σκόπιμος ἐνέργεια ἐν μὲν τῇ Λαϊκῇ Οἰκονομίᾳ ἀπαιτεῖ οὐχὶ ἀπλῶς τὴν ὑπαρξιν ὁμάδος ἀνθρώπων καὶ ἐδάφους, ἀλλὰ τὴν ὑπαρξιν Λαοῦ καὶ Κράτους ὡς ἐδαφικῆς ὁλότητος καὶ ὡς ἐνιαίας ἐννόμου τάξεως ὡς προϋπὸ-θεσιν, ἐξ ἧς προκύπτει φυσικὴ καὶ συνειδητὴ ἐξωκρατικὴ καὶ κρατικὴ ῥύθμισις. Ἐν δὲ τῇ Παγκοσμίῳ Οἰκονομίᾳ αὕτη ἀπαιτεῖ τὴν Ἀνθρωπότητα καὶ τὴν ἐδαφικὴν ὁλότητα τῆς Οἰκουμένης ὡς βασικὴν προϋπόθεσιν, ἐξ ἧς πηγάζει πάντως ῥύθμισις συνειδητὴ ἢ μὴ, ἀπαιτεῖ δὲ στενωτέρον ἐν τῇ περιπτώσει καὶ τῆς διεθνoῦς διὰ Δικαίου ῥυθμίσεως οὐχὶ τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς Λαοῦ καὶ ἐνὸς ἐνιαίου Κράτους, ἀλλὰ πάντως τὴν ὑπαρξιν Διεθνoῦς Κοινωνίας καὶ Διεθνoῦς Οἰκογενείας (Coemmunauté Internationale) παρεχούσης τὴν δυνατότητα τῆς ἀπ' ἀπόψεως δικαίου μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἐπικοινωνίας.

Παγκόσμιος ὄθεν Οἰκονομία ὑπὸ γενικωτέραν μὲν ἐννοίαν εἶναι τὸ Σύνολον ὄλων τῶν Ὀμαδικῶν Οἰκονομιῶν ἀπὸ τῶν πρωτογενεστάτων μέχρι τῶν τὰ μάλιστα προηγμένων Λαϊκῶν Οἰκονομιῶν τῆς κατοικουμένης Γῆς, δηλ. τῆς Οἰκουμένης, ὑπὸ στενωτέραν δι' ἐννοίαν οὐχὶ ἀπλῶς ὁ σύνδεσμος, ἀλλὰ τὸ σύνολον ὄλων τῶν Λαϊκῶν Οἰκονομιῶν τῆς Παγκοσμίου Κοινωνίας τῆς Οἰκουμένης, ὅπερ σύνολον δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν, κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὴν Παγκόσμιον Οἰκονομίαν, ἐπὶ τὸ μερικώτερον καὶ ἐιδικώτερον ὡς Διεθνή Οἰκονομίαν ὑπὸ στενωτέραν ἐννοίαν (περιλαμβανομένην ἐν ἐκείνῃ), ἐφ' ὅσον ἐμφανίζεται καὶ ὡς Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ, δηλ. κατὰ *Harms* ὑπερκρατικὴ διεθνῆς ῥύθμισις (*interstaatliche*) καὶ προαγωγὴ τῶν σχέσεων ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν κατ' ἴδιαν Οἰκονομιῶν διαφόρων κρατικῶν Μονάδων.

Πάντως, ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Οἰκονομίᾳ ἐμφανίζονται δύο ῥυθμιστικὰ στοιχεῖα: Ἀφ' ἐνὸς μὲν ὡς ἐνωτικὸν ῥυθμιστικὸν στοιχεῖον ἡ συνειδητὴ ἢ μὴ ὀλογαϊκὴ προσπάθεια πρὸς προϊούσαν ἱκανοποίησιν τῶν ἀξουσῶν ἀναγκῶν τῆς αὐξούσης πληθυσμιακῆς ὁλότητος ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Ὀλογαϊκῆς Κοινωνίας.

Ἀφ' ἑτέρου δι' ὡς φυσικόν, ἀντικειμενικόν ἐνωτικὸν ῥυθμιστικὸν στοιχεῖον ἡ δι' ἐπιλογῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐνοϊκωτέρων φυσικο-πολιτιστικῶν ὄρων προκύπτουσα Διεθνῆς Γεωγραφικὴ Διαφοροποίησις, ἣτις ὁμῶς ἐμφανίζεται καὶ λειτουργεῖ οὐχὶ ἀπολύτως ὡς ἀπολύτως ἐλεύθερον, καὶ ἀποκλει-

στικῶς δρῶν ὄνθμιστικὸν στοιχεῖον, ἀλλ' ὡς ἀπόλυτως ἰσχυρὸν συστατικὸν τοῦ ἐνιαίου ἀντικειμενικοῦ ὄνθμιστικοῦ στοιχείου τοῦ συνυφασμοῦ, δηλ. ἐμφανίζεται καὶ λειτουργεῖ, ἐπαναλαμβάνων, συνυφασμένη ἀναγκαιῶς ἐν τῷ συνυφασμῷ τῶν διασταυρώσεων καὶ ἀλληλεξαρτήσεων πρὸς τὰς ἐπιδράσεις τοῦ Νόμου τῶν ἀντιθέσεων τῶν κεντρομόλων δυνάμεων τῆς διαφοροποιήσεως καὶ ὀλοκληρώσεως τῶν τε πολιτικο-οικονομικῶν ἐδαφικῶν Μονάδων καὶ αὐτῶν τούτων τῶν ἐπὶ μέρους φυσικο-πολιτιστικῶν οικονομικῶν Περιοχῶν. Τοῦτο δέ, διότι καὶ ἐκάστη μεγαλύτερα ἢ μικροτέρα Οἰκονομικὴ Περιοχὴ ἔχει ἰδίαν ἐλκτικὴν δύναμιν, ἐκδηλουμένην μὲν ὡς φυγόκεντρον δύναμιν ἐναντι τῆς ὀλογαϊκῆς Ἐλξεως καὶ Βαρύτητος τοῦ Ὀλογαϊκοῦ Χώρου, ὑπαγορευομένων δ' ἀναγκαιῶς ἐκ τοῦ γενικοῦ Νόμου τῆς Συντηρήσεως (conservation), ἐμφανιζομένης ὡς συντηρήσεως τοῦ Πολυσυνθέτου τῆς ὑποστάσεως τῆς Οἰκονομικῆς Περιοχῆς ὡς ἀναφαιρέτου καὶ ἀναποσπάστου βασικοῦ χαρακτηριστικοῦ στοιχείου καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλεον ἀπόλυτῳ διεθνεῖ διαφοροποιήσει, προκύπτοντος πρωταρχικῶς ἐκ τῆς φυσικῆς ποικιλίας τῶν φυσικῶν δώρων καὶ τῶν φυσικῶν ὅρων τῶν Χώρων καὶ Τόπων ὡς Χώρων καὶ Τύπων διαφόρου φυσικῆς προικίσεως.

Δι' ὃ, ἡ ἀπόλυτος Διεθνὴς φυσικὴ Διαφοροποίησις, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἴσχυεν ἀποκλειστικῶς μόνη θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν ἐκεῖνο ὅπερ θὰ ἦτο ἀντίθετον πρὸς τὴν ἀμείλικτον πραγματικότητα, δηλ. τὴν ἀποκλειστικῶς μονομερῆ ἀπόλυτον Μονοκαλλιέργειαν ἢ Μονοπαραγωγὴν καὶ ἐν τῇ Συγκοινωνίᾳ τὴν ἀπόλυτον συγκέντρωσιν εἰς ἓνα μόνον συγκοινωνιακὸν Κόμβον, ἐξ' οὗ θὰ προέκυπτεν ἀτονία, ἀτροφία, νέκρωσις τῆς Οἰκονομίας καὶ ἄρσις αὐτοῦ τούτου τοῦ σκοποῦ ἢ προορισμοῦ τῆς τε διαφοροποιήσεως καὶ τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας. Ἡ δ' ἀπόλυτος ἰσχύς τῆς Συντηρήσεως ἐπὶ λίαν περιορισμένων Οἰκονομικῶν Περιοχῶν, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἴσχυε ποτε ἔκτισις ἀποκλειστικῶς μόνη ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς συγχρόνου συναλλακτικῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, θὰ εἶχεν ὡς αὐστηρὰν συνέπειαν, τί τὸ ἀδύνατον, δηλ. τὴν ἀπόλυτον Αὐτάρκειαν ὡς ἀπόλυτον οἰκονομικὴν ὀλοκλήρωσιν, ἐξ' οὗ θὰ προέκυπτεν ἀπόλυτος ἀποκλεισμός πρὸς τὰ ἔξω, στασιμότης καὶ σὺν τῷ χρόνῳ ἀνάδρομος φορὰ πρὸς ἀποσύνθεσιν τῆς Οἰκονομίας.

Πάντως ὅμως αἱ τάσεις τῆς μονομεροῦς διεθνοῦς διαφοροποιήσεως καὶ τῆς περιορισμένης ὀλοκληρώσεως τῶν περιορισμένων κρατικῶν καὶ φυσικο-οικονομικῶν περιοχῶν ὑφίστανται ἐν τῇ πραγματικότητι τῆς κρατικῆς καὶ διεθνοῦς Πολιτικῆς καὶ ἐν τῇ ἀντικειμενικῇ πραγματικότητι τῆς Οἰκονομίας, δρῶσιν ὅμως ἐντὸς τοῦ ἀμείλικτου συνυφασμοῦ τῶν διασταυρώσεων καὶ ἀλληλεξαρτήσεων τῶν ἀντιρρόπων δυνάμεων κερχωρισμένως μέχρις ἐνὸς σημείου, ὅπερ δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς κρίσιμον σημεῖον, πέραν τοῦ ὁποίου ἄρχεται αὐτομάτως ἡ λειτουργία τῆς ὀλογαϊκῆς ὀλοκληρωτικῆς ἐνεργείας πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς διαταρασσομένης Ἴσοροπίας.

* * *

Νῦν προχωροῦντες λέγομεν ὅτι τὰ βασικά, σταθερά, συστατικὰ στοιχεῖα

τῆς Οἰκονομίας ὡς ἐνεργείας καὶ ὡς περιεχομένου τῆς Οἰκονομικῆς Πραγματικότητος εἶναι τὰ ἐξῆς κύρια καὶ πάγια στοιχεῖα τοῦ Καταμερισμοῦ, ἅτινα προκύπτουσιν ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ Νόμου τῆς διαφοροποιήσεως καὶ ὀλοκληρώσεως ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ καὶ ἅτινα παραμένονσιν σταθερὰ ἀνεξαρτήτως τύπου καὶ χρόνου ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ὑπάρξεως συναλλαγῆς :

1) Ἡ Παραγωγή, δηλ. ἡ παραγωγή τῶν φυτικῶν, ζωϊκῶν καὶ ὀρυκτῶν πρώτων ὑλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ ἡ παραγωγή τῶν ἡμικατειοργασμένων καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων. 2) Ἡ Κατανάλωσις, δηλ. ἡ κατανάλωσις ὡς φθορά, ἐφ' ὅσον τὰ ἀγαθὰ καταναλίσκονται ἀμέσως διὰ τὴν διατήρησιν τῆς δυνάμεως τῆς ὑπάρξεως, καὶ ἡ κατανάλωσις πρὸς κτήσιν τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν παραγωγὴν νέων ἀγαθῶν. 3) Τὸ ἐμπόριον ὡς ἀνταλλαγὴ ἀγαθῶν μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλωτοῦ. 4) Ἡ Κυκλοφορία ὡς Συγκοινωνία (μέσα κινήσεως καὶ μέσα εἰδήσεων), δι' ἧς ἐξυπηρετεῖται ἡ ἀνταλλαγὴ καὶ κατορθοῦται ἡ ὑπερνίκησις τῶν ἀποστάσεων μεταξὺ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζητήσεως (ὑπερνίκησις τοῦ χώρου) καὶ ἥτις πραγματοποιεῖ τὴν Ὀλοκλήρωσιν καὶ ἀποτελεῖ σπουδαιότατον βασικὸν συντελεστὴν καὶ τῆς Διαφοροποιήσεως ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ ὡς καὶ ἐν τῇ κοινωνικῇ τοιαύτῃ.

Ἐξ ἄλλου, ὁ τρόπος τῆς κατανοῆς τοῦ ἀποτελέσματος τῆς παραγωγῆς, δηλ. τῶν ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς ὀμάδος παραγομένων ἀξιών (ἢ διανομὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος) ἀποτελεῖ σπουδαιότατον παράγοντα τῶν κυρίων σταθερῶν στοιχείων τῆς Οἰκονομίας καὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς μορφῆς τῆς Οἰκονομίας, ἐντεῦθεν δὲ καὶ σπουδαιότατον προσδιοριστικὸν παράγοντα τῆς διαπλάσεως τοῦ ἀτομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς Μορφῆς τοῦ Πολιτισμοῦ.

Πάντως, τὸν σκοπὸν τῆς Οἰκονομίας ἐξυπηρετεῖ κατὰ πρῶτον ἡ παραγωγή, ἥτις ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Friedrich μίαν τῶν μορφῶν τῆς Οἰκονομικῆς Μορφῆς τοῦ Πολιτισμοῦ.

Τῆς παραγωγῆς συντελεσταὶ εἶναι, ὡς καὶ ἐν τῇ καθ' ὅλου Οἰκονομίᾳ, ἡ Φύσις καὶ ὡς σύνολον φυσικῶν ὕδρων ἐπιδράσεως καὶ ὡς ἔδαφος καὶ δυνάμεις, ἐξ ἄλλου δ' ἡ ἀνθρωπίνη ἐπέμβασις καὶ δὴ ὡς ἐργασία, πρὸς δὲ τὸ Κεφάλαιον ὡς προϊόν συνδρομῆς φύσεως καὶ ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως καὶ ἐργασίας.

Καὶ Τεχνικὴ μὲν παραγωγή ὑπὸ εὐφωτέραν ἔννοιαν εἶναι ἢ διὰ καταβολῆς ἐργασίας δημιουργία ἢ αὔξησις τῆς χρησιμότητος τῶν διὰ ἱκανοποίησιν ἀναγκῶν ἀναγκαίων Οἰκονομικῶν ἀγαθῶν. Οἰκονομικὴ δὲ Παραγωγή εἶναι ἡ δημιουργία ἢ αὔξησις τῆς χρησιμότητος τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς οἰκονομικῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιδιώξεως τοῦ μεγίστου ἀποτελέσματος καὶ τῆς ἐλαχίστης θυσίας.

Κατὰ Lexis ἐξ ἄλλου, Παραγωγή ἐν γένει, ἀντικειμενικῶς ἐξεταζομένη, εἶναι ἡ προμήθευσις ἐνὸς οἰκονομικοῦ ἀγαθοῦ δι' ἀνθρωπίνης ἐργασίας,

ἐργασία δ' οικονομικῶς ἐξεταζομένη εἶναι ἢ καταβολὴ ἐνεργείας πρὸς ὠρισμένον σκοπόν, δηλ. πρὸς ἱκανοποίησιν ἀναγκῶν ἢ μᾶλλον πρὸς ἐξασφάλισιν οικονομικῶν ἀγαθῶν.

Ἐνεργητικὸς ὄθεν παράγων ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν τῆς Παραγωγῆς εἶναι ἢ ἐργασία, ἢ δὲ Φύσις εἶναι παθητικὸς παράγων ἐν τῷ συνυφασμῷ τῶν σχέσεων καὶ ἀλληλεπιδράσεων, ἐξ ὧν προκύπτει ἢ τε Παραγωγή καὶ ἢ Οἰκονομία, ἀλλὰ καὶ βασικὴ ἀναγκαία γεωγραφικὴ προϋπόθεσις τῆς τε Παραγωγῆς καὶ Οἰκονομίας.

Ἡ Παραγωγή ἐπομένως λαμβάνει χώραν τῇ βοηθείᾳ τῶν ὑλῶν καὶ δυνάμεων τῆς φύσεως διὰ σκοπίμου ἐπιδράσεως τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Δι' ὅ, δυνάμεθα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης νὰ ταυτίσωμεν τὴν Παραγωγὴν μὲ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὴν φύσιν ὡς σύνολον φυσικῶν ὑλῶν καὶ δυνάμεων δι' οἰκονομικοὺς σκοποὺς μὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ ἐπίδρασις αὕτη ὑφίσταται ἐν τε τῇ Παραγωγῇ καὶ ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ ἐν γένει οὐχὶ κεχωρισμένη, ἀλλ' ἐν τῷ συνυφασμῷ τῶν ἀλληλεπιδράσεων, ὃν οὐδέποτε ἐπιτρέπεται νὰ παρορῶμεν, οἷόςδηποτε καὶ ὕσονδήποτε αὐστηρὸς καὶ ἂν εἶναι ὁ χωρισμὸς καὶ διαμελισμὸς τῶν στοιχείων, εἰς ὃν καταφεύγομεν κατ' ἀνάγκην.

Ἡ δὲ Φύσις δύναται νὰ λεχθῇ κατ' ἀρχὴν ὅτι ἐμφανίζεται πάντως καὶ αὐτὴ ἐν τῷ συνυφασμῷ τῶν ἀλληλεπιδράσεων, ὅν, ἐπαναλαμβάνω, οὐδέποτε ἐπιτρέπεται νὰ παρορῶμεν: ἀφ' ἐνὸς μὲν ὡς σύνολον γενικῶν φυσικῶν ἐπιδράσεων, αἵτινες ἐπιδρῶσι, πάντοτε ἐν συνυφασμῷ, ἐπὶ τὴν ζωὴν καὶ διάδοσιν τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τὸ σῶμα καὶ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἀμέσως καὶ ἐμμέσως, ἐπὶ τὴν ἐν γένει ἐνεργεῖαν καὶ δρᾶσιν καὶ ἐπὶ τὴν οικονομικὴν ἐνεργεῖαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν διάδοσιν καὶ τεχνικὴν δυνατότητα τῆς πρώτης ἢ φυσικῆς παραγωγῆς, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις θέτει ὄρια ὠρισμένα τῆς διαδόσεως τῶν διαφόρων πρώτων ὑλῶν τοῦ φυτικοῦ, ζωικοῦ καὶ ὀρυκτοῦ κόσμου καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἄλλως καὶ ἐπὶ τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν: Ἄφ' ἑτέρου δ' ὡς σύνολον τῶν χωρολογικῶν φαινομένων τῶν φυσικῶν ὑλῶν καὶ δυνάμεων.

Ἄλλ' ἡ παραγωγή δὲν πληροῖ μόνη τὴν ἔννοιαν τῆς Οἰκονομίας, ἀπειναντίας μάλιστα εὐρίσκεται ἐν ἀρρήκτῳ συνυφασμῷ ἀλληλεξαρτήσεων καὶ ἀλληλεπιδράσεων πρὸς τὰ ἄλλα συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ Καταμερισμοῦ τοῦ Ἔργου τῆς Οἰκονομίας, ἅτινα καὶ αὐτὰ ἐμφανίζονται πρωταρχικῶς ὡς συνέπειαι τῶν ἐπιδράσεων τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὴν Φύσιν (π. χ. Ἀνταλλαγὴ καὶ Συγκοινωνία). Πραγματοποιεῖ δὲ μόνον ἐν τῷ συνυφασμῷ τούτῳ, ὅστις καὶ αὐτὸς δὲν ὑφίσταται εἰμὴ ἐντὸς τοῦ συνολικοῦ συνυφασμοῦ τοῦ συνόλου τῶν φαινομένων, τὴν κοινωνικὴν, τοπικὴν καὶ διεθνῆ διαφοροποίησιν τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νόμου τῆς Διαφοροποιήσεως καὶ Ὁλοκληρώσεως, ὡς ἐμφανίζεται οὗτος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Νόμου τῶν ἀντιθέσεων τῶν ἀντιρροπῶν δυνάμεων ἐν τε τῷ Ὁλογαίικῳ Χώρῳ καὶ ἐν μιᾷ ἐκάστη μεγαλυτέρῃ καὶ μικροτέρῃ Οἰκονομικῇ περιοχῇ.

Δι' ὅ, ἡ Κυκλοφορία π. χ. ἀποτελεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις: Παράγοντα οὐσιωδέστατον τῆς ὑλικῆς μεταμορφώσεως καὶ διαφοροποιήσεως τοῦ Χώρου, οὗτινος τὰς συνεπειὰς βλέπομεν ἐν ὅλῃ τῇ ἀδρότητι τῶν κατὰ πρῶτον μὲν ἐν τῷ γεωγραφικῷ Καταμερισμῷ τῆς Καλλιεργείας, ὡς π.χ. ἐν τῇ διαφοροποιήσει τῶν περιοχῶν τῆς δεσποζούσης Μονοκαλλιεργείας, «One Crop Country», καὶ δὴ ἐν τῇ τυπικῇ διαφοροποιήσει δι' ἐπιλογῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εὐνοϊκωτέρων ὄρων, ὡς ἐν ταῖς περιοχαῖς Cotton Belt καὶ Corn Belt τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς, καὶ ἐν τῇ τυπικῇ ἀναγκαίᾳ διαφοροποιήσει ἐξ ἀπολύτως δεσμευτικῶν ὄρων, ὡς ἐν Κούβα, Σακχαροκάλαμον, καὶ ἐν Βραζιλίᾳ, Κράτη τοῦ Καφέ, κατὰ δεύτερον δὲ καὶ ἐν τῷ γεωγραφικῷ Καταμερισμῷ τῆς Βιομηχανικῆς Παραγωγῆς καὶ ἐν τῷ σχηματισμῷ τῶν γεωοικονομικῶν «Standort» τῆς Βιομηχανίας. Παράγοντα περαιτέρω οὐσιωδέστατον τοῦ τεχνικοῦ Καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τε ὀριζοντίου καὶ καθέτου Συνενώσεως τῆς ἐργασίας. Ἀλλὰ καὶ παράγοντα οὐσιωδέστατον μεταμορφώσεως ὡσαύτως καὶ διαφοροποιήσεως τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος τοῦ ἀνθρωπίνου πληθυσμοῦ (μεταναστευτικῶν κινήσεων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν, συσσωρεύσεων καὶ ἀραιώσεων, ἀγροφυγῆς καὶ ἀστυφιλίας) καὶ τῆς μορφῆς ἐν γένει, ὑφ' ἣν κατευθύνεται ἡ οἰκονομικὴ ἐνέργεια τῶν ἀνθρώπων πρὸς παραγωγὴν.

Πάντως ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι κατὰ Friedrich - Schmidt ὑπάρχει ἡ ἐξῆς οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τοῦ συμπλέγματος τῆς Παραγωγῆς καὶ Καταναλώσεως ἔχουσιν ὡς χαρακτηριστικὸν ἴδιον τὸν παράγοντα τῆς ἡμερίας καὶ τῆς ἐμμονῆς εἰς τὸν τόπον καὶ παρουσιάζουσιν εἰκόνα ἡρεμίας καὶ εἰκόνα μωσαϊκοῦ κατ' ἴδιαν τοπικῶν συνθηκῶν. Ἐμπόριον ὁμῶς καὶ Συγκοινωνία συνδέονται ἐσώτατα διὰ τοῦ παράγοντος τῆς κινήσεως καὶ τῆς ὑπερνικήσεως τοῦ χώρου καὶ παρουσιάζουσι σύνδεσιν τῶν κατ' ἴδιαν τοπικῶν συνθηκῶν εἰς κεκλεισμένην ἐνιαίαν εἰκόνα τοῦ χώρου. Τὸ μὲν πρῶτον σύμπλεγμα ἄγει εἰς τοὺς καθ' ἕκαστα τόπους τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν διαφοροποίησιν, τὸ δὲ δεύτερον σύμπλεγμα ἄγει εἰς τὴν οἰκουμένην ὁλοκλήρῳ τῆς Ὑδρογείου.

* *

Ὅμως, ἡ Οἰκονομία ὡς μορφὴ Πολιτισμοῦ, εἴτε πρόκειται περὶ τῆς Οἰκονομίας μιᾶς οἰασθήποτε δμάδος συμβιούντων ἀνθρώπων ἢ ἐνὸς Λαοῦ, εἴτε πρόκειται περὶ τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας ἢ μᾶλλον περὶ τῆς Οἰκονομίας τῆς Οἰκουμένης ὡς Ὀλογαίικῆς Ἐνότητος, δὲν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπὸν, ἀλλ' ἐπὶ μέρους σκοπὸν ἐξυπηρετοῦντα ὡς τελικὸν σκοπὸν τὴν ἐν γένει εὐημερίαν, καὶ οὐχὶ μόνον τοὺς ὑλικούς ὄρους τῆς ἀνθρωπίνης ἐδτυχίας, τὴν ἐν γένει εὐημερίαν δηλαδὴ, ἥτις δέον νὰ ἀποτελῇ τὸν τελικὸν σκοπὸν καὶ τῆς ἐρευνῆς πάσης Ἐπιστήμης ἀσχολουμένης μὲ τὴν Οἰκονομίαν.

Κατὰ ταῦτα, ἡ Οἰκονομία ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν διὰ τοῦ συνόλου τῶν οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν ἐξασφάλισιν τῆς προοιούσης συντηρήσεως καὶ ἱκανο-

ποιήσεως τῶν ἀναγκῶν ἐνὸς αὐξόντος πληθυσμοῦ ἐπὶ δεδομένου ἀμεταβλήτου ἐδάφους πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐν γένει εὐημερίας τῆς Ὀλότητος.

Ὅθεν, ὁ πληθυσμὸς ὡς δεδομένον καὶ δὴ ὡς δεδομένον αὐξούσης ὁλοῦν ἀξίας, ἀποτελεῖ καὶ τὴν προϋπόθεσιν τῆς Οἰκονομικῆς Λειτουργίας καὶ τῆς Οἰκονομίας καὶ τὸν ἐνεργητικὸν παράγοντα τοῦ συνυφασμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸν τελικὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς Οἰκονομίας. Ὁ δ' ἄνθρωπος εἶναι ὁ τε φορεὺς καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παράγων καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Οἰκονομίας. Δι' ὅ, αὐτὴ αὕτη ἢ ὑπαρξίς τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν δὲν δύναται νὰ νοηθῇ κἂν ἄνευ τοῦ πληθυσμοῦ ὡς δεδομένου καὶ δὴ ὡς προϋποθέσεως καὶ ὡς ἀποτελέσματος καὶ ἄνευ τοῦ ἀνθρώπου ὡς φορέως καὶ σκοποῦ καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ὡς ἐνεργητικοῦ παράγοντος τῆς Οἰκονομίας.

Ἡ οἰκονομικὴ ὄθεν ἐν γένει καὶ ἡ γεωοικονομικὴ ἔρευνα δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ νὰ ἀσχολῆται εἰδικῶς καὶ μὲ τὴν ἔρευναν τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνικοῦ ὄντος καὶ τῶν προβλημάτων τοῦ πληθυσμοῦ ἐν γένει, καὶ οὐχὶ μόνον μὲ τὴν ἔρευναν ὠρισμένων φαινομένων, ὡς π. χ. τῆς μεταναστεύσεως καὶ τῶν ἐργατικῶν χειρῶν, ὅσον καὶ ἂν ἐξετάζηται ὁ ἄνθρωπος εἰδικῶς ἀπὸ μέρους τῆς Ἀνθρωπογεωγραφίας καὶ τῆς εἰδικῆς Ἐπιστήμης τοῦ Πληθυσμοῦ.

Οὐχὶ ἀδίκως λοιπὸν ἐπικρίνουσι διάφοροι συγγραφεῖς (Levasseur καὶ J. Brunhes ἐν J. Brunhes-Vallaux) τὸ ὅτι ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία παρημέλησεν ἐνίοτε τὸ ὄν ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι παραγωγὸς καὶ καταναλωτὴς, τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ ὅτι ἡ Γεωοικονομία σπανίως ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν θέσιν, ἣτις τοῦ ἀξίζει. Καὶ ναὶ μὲν προσθέτουσι μὲ τὴν συχνὴν ἄλλως τε ἀοριστολογίαν, ὅτι ἡ Γεωοικονομία, ἐὰν αὕτη ἔχη τὸ καθήκον καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀσχολῆται μὲ τὰς δυνάμεις καὶ τὰ ἐμπορεύματα, ἅτινα ἐπὶ τῆς Γῆς εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἔχει ἐπίσης τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀσχολῆται καὶ μὲ τὸ μοναδικὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἐμπόρευμα ἐκεῖνο ἢ μᾶλλον μὲ τὴν ἀσύγκριτον ἐκείνην δύναμιν, ἣν ἀποτελεῖ ὁ ἀνθρώπινος ὄργανισμός. Δὲν ἔπεται ὁμῶς ἐντεῦθεν ὅτι δεόν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ καὶ γεωοικονομικὴ ἔρευνα ἐπιτρέπεται νὰ ἔρευνᾷ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ καὶ τὸν σκοπὸν τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας καὶ τὸν τελικὸν σκοπὸν τῆς Οἰκονομίας ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Ἐμπορεύματος, ἣτις δὲν ὑφίσταται σήμερον ἀπὸ ἀπόψεως δικαίου παρὰ τὴν οὐσιαστικὴν κατάστασιν, ἣν δημιουργεῖ εἰς βᾶρος τοῦ ἀνθρώπου ὁ καὶ δι' αὐτὸν ἰσχύων Νόμος τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως καὶ ἡ ἐξάρτησις τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῆς κυριαρχίας τοῦ Κεφαλαίου.

* *

Νῦν, ἐκεῖνο, ὅπερ μᾶς ἐνδιαφέρει μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν καὶ διατύπωσιν τῶν κυρίων ἐννοιῶν, εἶναι ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς Γεωοικονομίας εἰδικώτερον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς Οἰκονομικῆς ἐν γένει Ἐπιστήμης: Ἡ Οἰκονομικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐξ' αὐτῆς προκύπτουσα πραγματικότης τοῦ πεπληρωμένου κόσμου τῶν οἰκονομικῶν καταστάσεων

καὶ σχέσεων καὶ τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων: Ἀηλ. ἡ Ὀμαδικὴ καὶ Ἀτομικὴ οἰκονομικὴ ἐνέργεια πρὸς ἀπόκτησιν καὶ χρῆσιν τῶν ὑλικῶν ὄρων τῆς ὑπάρξεως καὶ ἡ πραγματικότης τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου, ὡς ἐμφανίζονται ἢ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πραγματικότητι κατὰ τόπον, χῶρον καὶ χρόνον οὐχὶ μεμονωμένως καὶ ἀνεξαρτήτως, ἀλλ' ἐν τῷ πραγματικῷ ἀρρήκτῳ συνυφασμῷ τῶν ἀλληλοσυνδέσεων καὶ ἀλληλεξαρτήσεων μεταξὺ τῶν καὶ πρὸς τὸν ὅλον κόσμον τῶν κοινωνικῶν φαινομένων καὶ πρὸς τὴν ὅλην ἀτομικὴν καὶ ὀμαδικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀνθρώπου, δηλ. ἐν τῷ πραγματικῷ ἀρρήκτῳ συνυφασμῷ τῆς ὅλης ἱστορικῆς πραγματικότητος τοῦ ὀλογαϊκοῦ Χώρου.

Ἄλλ' ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα παρὰ τὰ λογικὰ κριτήρια τῆς διακρίσεως τῶν γενικευτικῶν καὶ εἰδικευτικῶν μεθόδων δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀπλὴν περιγραφὴν καὶ διαπίστωσιν τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος, ὡς ἐμφανίζεται αὕτη ὑπὸ εἰδικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα οἰκονομικῆς φύσεως ἐν τῷ Γήτινῳ Χώρῳ κατὰ τόπον καὶ χρόνον, ἧτις καὶ αὕτη ἀπαιτεῖ οὐχὶ τυχαίαν συναρμολόγησιν ἀντικειμένων, ἀλλὰ μέθοδον παρατηρήσεως, σύστημα, σύνθεσιν καὶ ἔρευναν ἐννοιῶν, εἰρῶν, σχέσεων, συνδέσμων.

Ἄλλ' αὕτη παρακολουθοῦσα τὴν ἐξέλιξιν τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος ἀναζητεῖ μὲν δι' ἀποχωρίσεως πάσης ἐπουσιώδους ἐμφανίσεως τὴν ἐξακριβῶσιν τῶν τυπικῶν καὶ οὐσιωδῶν φαινομένων, τὴν ἐξακριβῶσιν τῶν σταθερῶν σχέσεων τῶν φαινομένων πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὰ ἄλλα φαινόμενα τοῦ τε κοινωνικοῦ καὶ τοῦ ἔκτος τοῦ ἀνθρώπου κόσμου καὶ τὴν ἐντεῦθεν κατὰ τὸ δυνατὸν αἰτιώδη ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνείαν τῆς πραγματικότητος. Ἀποβλέπει δ' εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῶν Νόμων καὶ Γενικωτέρων Κανόνων τῆς σταθερᾶς ἐπαναλήψεως τυπικῶν εἰρῶν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων, τῆς μελλοντικῆς διαμορφώσεως τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς προβλέψεως ἐν γένει τῶν συμβησομένων, ἧτις προβλέψις δέον ἀναποφεύκτως νὰ ἐπιζητεῖται οὐχὶ ὅμως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν κατηγορηματικῆς προστακτικῆς ἠθικῆς ἀξιολογικῆς δεοντολογίας, ἀλλὰ βεβαίως ἐντὸς τοῦ ἀξιολογικοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς Οἰκονομίας ὡς ἀντικειμενικὴ πρόβλεψις τοῦ τι ἀναγκαίως μέλλει γενέσθαι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναγκαιότητος ἢ ὡς πρόβλεψις τοῦ τι ἐνδέχεται γενέσθαι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν οὐχὶ τῆς πιθανότητος, ἀλλὰ τῆς δυνατότητος ὠρισμένων ἐκ τῆς ἀναγκαιότητος προσδιορισμένων περιπτώσεων ἀντικειμενικῆς ἐξελίξεως ἢ σκοπίμου πολιτικῆς ἢ μὴ ἐπεμβάσεως.

**

Δι' ὅ, ἡ Γεωοικονομία ἐρευνᾷ τὴν οἰκονομικὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν οἰκονομικὴν πραγματικότητα, ὡς ἐμφανίζεται ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος ὡς εἰδικὸν προῖόν συνυφασμοῦ φυσικῶν καὶ ἀνθρωπίνων ἀλληλεπιδράσεων, ἀλλ' ὀλοκληρωτικῶς ἐν τῷ ἀρρήκτῳ συνυφασμῷ τῶν ἀρρήκτων συνυφασμένων συμπλεγμάτων τῶν ἀλληλεξαρτήσεων, ἀλληλοσυνδέσεων καὶ

ἀλληλεπιδράσεων μεταξύ τῆς πραγματικότητος τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας καὶ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ πεπληρωμένου κόσμου τῆς φύσεως ὡς συνόλου χωρολογικῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ φυσικῶν ὑλῶν καὶ ἐν τῷ ἀρρηκτῷ πάλιν συνυφασμῷ τῶν συμπλεγμάτων τῶν ἀλληλεξαρτήσεων τῆς διπλῆς ταύτης πραγματικότητος καὶ τῆς ἱστορικῆς ἐν γένει πραγματικότητος καὶ τῶν συμπλεγμάτων τῶν ἀλληλεξαρτήσεων τῶν γενικῶν συνθηκῶν ἢ τῶν γενικῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν ὄρων, δηλαδὴ τῶν γενικῶν ὄρων τῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἐπιδράσεων.

Καὶ ἡ μὲν στενὴ μονομερῆς γεωγραφικὴ ἔρευνα, ὅπου καὶ ὅταν δύναται τὸ γεωγραφικὸν ἐπιστημονικὸν Μωσαϊκὸν νὰ στηριχθῆ ὡς ἐνιαία ἐπιστήμη, ἐνδέχεται τὸ πολὺ νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐξακριβωσιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ὄλων χαρακτηριστικῶν φαινομένων τῆς Γῆτινῆς Ἐπιφανείας ὡς χωρολογικῶν Μορφολογικῶν χωρολογικοῦ - φυσικοῦ συσχετισμοῦ καὶ ἐντεῦθεν νὰ περιορίσῃ ἑαυτὴν κατ' ἀνάγκην εἰς τὴν ἔρευναν τῶν αὐθαίρετως κατὰ βούλησιν ἀνευ βαθυτέρου συστατικοῦ ἀντικειμενικοῦ κριτηρίου προσδιοριζομένων ἐξωτερικῶν, ἐπιφανειακῶν, αἰσθητῶν, φωτογραφητῶν οὕτως εἰπεῖν φαινομένων τοῦ Χώρου, ἧτις ἔρευνα ὁμως δὲν ἐπιτρέπεται ποτε νὰ ἀποδίδηται ὡς σκοπὸς καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ὁδοὺς τέμνουσαν ἀνθρωπογεωγραφικὴν ἢ γεωσοσιολογικὴν Ἐπιστήμην, ἧτις ἔχει ὡς σκοπὸν καὶ ὡς ἀντικείμενον τὴν ἔρευναν τῶν ἀνθρωπίνων φαινομένων αὐτῶν καθ' ἑαυτῶν ὡς σκοποῦ, ὡς φαινομένων δὲ συσχετισμοῦ ἐμφανιζομένων ἐν τῇ φύσει καὶ τῷ γῆτινῷ Χώρῳ ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλοσυνδέσεων τοῦ ὅλου φυσικοῦ καὶ ἀνθρωπίνου κόσμου τῶν φαινομένων.

Ἄλλ' ἡ γεωοικονομικὴ ἔρευνα διακρινομένη αὐστηρῶς τῆς στενῆς μονομεροῦς γεωγραφικῆς ἐρεύνης ἔχει ὡς σκοπὸν οὔτε κἀν ἀπλῶς τὴν ἔρευναν καὶ ἐρμηνείαν τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος ὡς Χωρολογικῶν μορφολογικῶν φαινομένων συσχετισμοῦ τοῦ Χώρου, ἀλλ' ἀναγκαίως τὴν ὀλοκληρωτὴν ἔρευναν τῆς ἐμφανίσεως, διαδόσεως, μορφῆς, λειτουργίας, οὐσίας καὶ ἐσωτερικῶς ὑφῆς τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τῆς Οἰκονομίας. Βασίζεται δ' ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ συνυφασμοῦ τῶν γενικῶν ὄρων τῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἐπιδράσεων, τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος καὶ τῆς πραγματικότητος τοῦ πεπληρωμένου φυσικοῦ χώρου ὡς συνόλου φυσικῶν δυνάμεων καὶ ὑλῶν καὶ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κινητικῆς ἐνεργείας, ἐκδηλουμένης ὡς φυσικῆς, μηχανικῆς, χημικῆς, φυσιολογικῆς, ψυχολογικῆς ἐνεργείας. Διὰ τῆς κινητικῆς ἐνεργείας πραγματοποιεῖται καὶ λειτουργεῖ ὁ συνυφασμὸς διὰ μέσου τῶν τριῶν στοιχείων τῶν προϋποθέσεων του, τοῦ χώρου καὶ τόπου, τοῦ χρόνου, τῆς ἀποστάσεως.

Ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς ἀρχῆς τοῦ Συνυφασμοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς Κινητικῆς Ἐνεργείας ἐν τῇ ἀμειλίχῃ ὑλικῇ πραγματικότητι τῶν τριῶν προϋποθέσεων των, δηλ. ἀκριβέστερον ἐν χρόνῳ καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι τοῦ πεπληρωμένου φυσικοῦ Χώρου ὡς πραγματικότητι τῶν διαφορῶν τῆς φυσικῆς προκίσεως τῶν Χώρων, τοῦ περιορισμοῦ τῶν φυσικῶν δῶρων ἐν τῷ

Χώρω και τοῦ τοπικοῦ χωρισμοῦ τῶν τε φυσικῶν δώρων και τῶν Χώρων προκύπτει ὡς Γενικός Νόμος ὁ Νόμος τῆς Διαφοροποιήσεως και Ὁλοκληρώσεως και σὺν αὐτῷ ὁ Νόμος τῶν Ἀντιθέσεων τῶν ἀντιρρόπων φυγοκέντρων και κεντρομόλων δυνάμεων ἐν τῷ Ὁλογαϊκῷ Χώρῳ και ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους χωρογραφικαῖς περιοχαῖς τῶν διαφορῶν βαθμῶν: ἐντεῦθεν δ' ἡ φυσικο-πολιτιστικὴ Οἰκονομικὴ Περιοχὴ ὡς διαφοροποιήσις και ὁ φυσικο-πολιτιστικὸς οἰκονομικὸς Τόπος ἢ Standort ὡς τοπικὴ δέσμευσις, δηλ. αἱ δύο θεμελιώδεις, ἐκαναλαμβάνω, χωρολογικαὶ βάσεις, δι' ὧν και ἐφ' ὧν ἀδιαλείπτως λειτουργοῦσιν αὐτοὶ οὔτοι οἱ δύο Νόμοι οἵτινες εἶναι ἐν ταύτῳ και γενεσιουργοὶ τῶν χωρολογικῶν τούτων βάσεων τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης.

* *

Ἡ ἐξακρίβωσις τῶν θεμελιωδῶν τούτων ἐννοιῶν και Νόμων μᾶς παρέχει πλεόν τὰ σχετικῶς ἀσφαλέστερα στοιχεῖα διὰ τὴν δέουσαν ἐκτίμησιν τῶν μέχρι τοῦδε ἀποτυγχανουσῶν προσπαθειῶν πρὸς καθορισμὸν τῆς ἐννοίας τῆς Γεωοικονομικῆς Ἐπιστήμης και πρὸς ἐπεξεργασίαν τῆς Ἐπιστημονικῆς Ὑλῆς, ἃς προσπαθείας θὰ μνημονεύσωμεν κατὰ καθῆκον, ἀλλ' ὑπὸ τὰς ἐπιφυλάξεις, ἃ προαπαιτοῦσι και συνεπάγονται τὰ προταχθέντα.

3. Ἡ Γεωοικονομικὴ Ἐπιστήμη.

Βεβαίως στοιχεῖα γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης ὑπὸ τὴν ἐννοιαν τῆς ἐξετάσεως τῶν σχέσεων τῶν δύο παραγόντων, τῶν φυσικῶν βάσεων τοῦ γηίνου Χώρου και τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ εὐρίσκομεν ὑπὸ τὰς διαφορωτάτας μορφὰς εἰς ὄλους ἐκείνους, οἵτινες κατὰ καιροὺς ἢ ἀκροστιγῶς ἐθίξαν ἢ συστηματικώτερον και εἰδικώτερον ἐξήτασαν τὰ ἀνθρωπογεωγραφικὰ προβλήματα τῶν σχέσεων μεταξὺ Φύσεως και Ἀνθρώπου.

Και ναὶ μὲν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ μεθοδικωτέρου καταμερισμοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης συναντῶμεν εἰδικώτερον τοὺς τε Γεωγράφους και τοὺς Οἰκονομολόγους ἐκ παραλλήλου ἀπασχολουμένους μὲ τὴν ἐρευναν τῶν λεγομένων γεωγραφικῶν βάσεων ἢ ὀρθότερον τῶν δύο παραγόντων τῆς Οἰκονομίας. Ἀλλὰ δέον ἀπὸ τοῦδε νὰ ὁμολογηθῆ διὰ τοὺς ἐκπρόσωποι τῶν Γεωγραφικῶν Ἐπιστημῶν παρουσιάζουσι μεγαλυτέραν μονομέρειαν, οἱ δ' ἐκπρόσωποι τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν ὀλιγωτέραν μονομέρειαν και βαθυτέραν διείσδυσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς πλακῆς τῶν σχέσεων τῶν δύο παραγόντων, ἐξ οὗ ἐξηγεῖται και ἡ στενωτάτη σχέσις συνειδητῆ ἢ μὴ, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ τῶν οἰκονομικῶν Νόμων και τῶν βασικῶν στοιχείων τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης.

Δι' οὗτο γινώσκουσι ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη εἶναι ἐκείνη, ἐν ἣ, ὅσον δὴποτε ἀληθὲς και ἀν ἣ διὰ αὐτὴν δὲν παρουσιάζει ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἐνιαῖον σημεῖον ἀφορμῆσεως τῆς ἐρεῦνης, κατ' οὐσίαν ἡ γεωοικονομικὴ ἐρευνα τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν φυσικῶν βάσεων τῆς διαφορῆς φυσικῆς προικῆσεως τῶν γηίνων χώρων και τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας οὐδέποτε ἐκαυσε νὰ ἀπο-

τελή, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Harms πρωταρχικῶς ἴδιον κύριον πεδῖον τῆς ἰδίας τῆς ἐρεῦνης.

Ἐντεῦθεν εὐνόητον εἶναι ὅτι δέον νὰ ἀναζητήσωμεν τοὺς παλαιότερους σκαπανεῖς τῆς ἐρεῦνης τῆς Γεωοικονομικῆς Ἐπιστήμης ὡς Γενικῆς Ἐπιστήμης οὐχὶ μεταξὺ τῶν Γεωγράφων καὶ τῶν Συγγραφέων χωρογραφικῶν Περιγραφῶν καὶ Ἐγχειριδίων, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ἐκπροσώπων καὶ θεμελιωτῶν τῶν διαφόρων Σχολῶν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης. Ἀρκεῖ νὰ παραπέμψωμεν μὲν εἰς τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Κλασικῆς Σχολῆς, ὧν αἱ θεωρίαι βασιζοῦνται ἐπὶ γεωοικονομικῶν βάσεων, νὰ μνημονεύσωμεν δ' εἰδικώτερον ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν Francois Quesnay, ὅστις ἐξήτασε τὰς σχέσεις Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν Ροβέρτον Malthus, ὅστις ἠρεῦνησε τὴν ἐξάρτησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς διαιωνίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου εἶδους ἐκ τῶν μέσων διατροφῆς, ἅτινα παρέχει ὁ περιωρισμένος χώρος τῆς Γῆνης Ἐπιφανείας, καὶ ὅστις δύναται ν' ἀποκληθῆ «κατ' ἐξοχὴν Ἀνθρωπογεωγράφος», ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Harms.

Ἄλλὰ τὸ κατ' ἐμέ, ὡς πρῶτος ἰδρυτῆς τῆς Γεωοικονομίας οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἰδρύσεως αὐτοτελοῦς ἐπιστημονικοῦ Κλάδου τῆς ἀνθρωπογραφικῆς ἢ γεωσοσιολογικῆς Ἐπιστήμης, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς γεωοικονομικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐρεῦνης, ἀφ' ἧς ἔδει νὰ ὀρμηθῆ ἢ περαιτέρω ἐποικοδόμησις τῆς Ἐπιστήμης, δέον νὰ θεωρηθῆ ὁ Karl Knies ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ ἰδίου «Die Politische Oekonomie vom Standpunkt der geschichtlichen Methode» 1853, οὗτινος τὰ πορίσματα καὶ τὰς ἀπόψεις ὅμως ἠγνόησαν ἢ δὲν ἐχρησιμοποίησαν δεόντως διὰ τὴν γεωοικονομικὴν ἐρευναν καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἀνθρωπογεωγραφίας καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Γεωοικονομίας καὶ οἱ τῆς Οἰκονομικῆς ἐν γένει Ἐπιστήμης.

Καὶ λέγεται μὲν ἢ ὅτι ὁ K Knies¹⁰⁾, ὅστις, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξε μετὰ Roscher συνιδρυτῆς τῆς Ἱστορικῆς Οἰκονομικῆς Σχολῆς, ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Γεωγράφου Karl Ritter καὶ τῆς Σχολῆς του (κατὰ P. Schmidt) ἢ ὅτι ἀντιστρόφως ἠγνόει πλήρως τὸν Karl Ritter, οὗτινος μαθητῆς ἐχρημάτισεν ἀναμφισβητήτως ὁ Roscher (κατὰ Harms).

Τὸ οὐσιωδέστατον ὅμως εἶναι τοῦτο: Ὅτι δηλ. ἐκεῖ, ὅπου ἴσταται ὁ Knies, ὡς ὀρθῶς τονίζει ὁ Harms, δεικνύεται ἡ ὁδός, ἣν ἔδει νὰ ἀκολουθήσῃ ἢ Ἀνθρωπογεωγραφία, ἵνα ἀποτελέσῃ ἀνεξάρτητον Ἐπιστήμην ἀπηλλαγμένην τῶν μονομερειῶν τοῦ μετέπειτα ἰδρυτοῦ τῆς F. Ratzel. Ὅτι ὡσαύτως ἐκείθεν, κατ' ἐμέ, ἔδει νὰ ὀρμηθῆ καὶ συνεχισθῆ ἢ γεωοικονομικὴ ἐρευνα ὡς ὀλοκληρωτικὴ οἰκονομικὴ ἐρευνα διὰ τῆς συστηματικῆς περαιτέρω ἐμβαθύνσεως καὶ καλλιέργειας τῆς ἐρεῦνης τῶν ὄρων τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεξαρτήσεων.

Πάντως, κατὰ K. Knies βάσις τῆς ἐρεῦνης δέον νὰ εἶναι ἢ ἐρευνα

10) Περί Knies ἰδέ: P. H. Schmidt καὶ B. Harms. Ὡσαύτως ἰδέ Δ. Καλιτσουνάκη «Ἱστορία Πολιτικῆς Οἰκονομίας», σελ. 266 ἔ.

των σχέσεων και ἀλληλεπιδράσεων μεταξύ τοῦ φυσικοῦ πεπληρωμένου χώρου, τῶν διαφορῶν τῆς φυσικῆς προκίσεως τῶν χωρογραφικῶν περιοχῶν τῶν διαφόρων Λαῶν και τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως ἢ ἐνεργείας ἣτις μάλιστα οὔτε δύναται νὰ δημιουργήσῃ τὴν εὐνοίαν τῆς φυσικῆς περιοχῆς οὔτε δύναται νὰ ἄρῃ τὰ μειονεκτήματά της, ἀλλὰ δύναται μόνον νὰ ἐκμεταλλεύηται τὴν εὐνοίαν και νὰ πράυνη ἢ ἐλαφρύνῃ τὰ μειονεκτήματα.

Δι' ὅ, γράφει μεταξύ ἄλλων : «Οἱ καθ' ἕκαστα Λαοί, ὡς οἱ κληρονόμοι υἱοί, οἵτινες ἐμφανίζονται οἰκοθεν ὀπλισμένοι μὲ διάφορον περιουσίαν κατὰ βαθμὸν και εἶδος διὰ τὴν ἐν τῇ ἀστικῇ κοινωνίᾳ ζωὴν, εὐρίσκονται και αὐτοὶ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἐφωδιασμένοι μὲ ὄλως διάφορον προίκησιν διὰ τὴν δι' αἰῶνων διαρκοῦσαν ὑπαρξίν των και διὰ τὴν ἀποστολήν των ἐν τῇ διεθνεί ἐπικοινωνίᾳ και ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος». Ἀλλαχοῦ δέ : «Περὶ Οἰκονομικῆς δράσεως και ἐνεργείας και περὶ οἰκονομικῶν προσόδων δύναται νὰ γίνηται λόγος κατὰ τοιοῦτον τρόπον μόνον, ὅτι αὕτη ἐμφανίζεται ὡς τὸ προῖον ἢ πόρισμα συνδρομῆς ἢ συνδράσεως τῶν ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς φύσεως προσφερομένων δυνάμεων ἢ ἀντικειμένων και τῆς ἐνεργείας ἢ δράσεως τοῦ ἀνθρώπου. Δι' ὅ, ἀποτελεῖ ἢ ἔρευνα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καθ' ὅσον αὕτη ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν ἐνέργειαν και δράσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ἕτερον μείζον ἤμισιν τοῦ πεδίου τῶν γενικῶν τούτων ἐρευνῶν (ιδὲ Harms)».

Ἐν τούτοις ὁμως ὡς ἰδρυτῆς τῆς Γεωοικονομίας ὡς ἰδίᾳς Ἐπιστήμης θεωρεῖται ὁ Wilhelm Götz (1844 - 1911), διότι οὗτος πρῶτος ἐδημοούργησε τῷ 1882 οὐχὶ τὰς βάσεις τῆς ὑγιούς και ὀρθῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης, ἀλλὰ τὴν ἐννοίαν και τὸ ὄνομα τῆς Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας ὡς Ἐπιστήμης βασιζομένης ἐπὶ τῶν μονομερῶν ἐκείνων βάσεων, αἵτινες δὲν ἔπαυσαν νὰ ἀποτελῶσιν τὴν κυρίαν αἰτίαν τῆς τε μονομερείας και τῆς συγχύσεως και ἀοριστολογίας, αἵτινες ὑφίστανται παρ' ὅλα ὡς πρὸς τὴν μεθολογικὴν στήριξιν και ὡς πρὸς τὸν καθορισμὸν τοῦ ἀντικειμένου και τοῦ ὄκοποῦ τῆς Γεωοικονομικῆς Ἐπιστήμης.

Ὁ W. Götz, ἐξ οὗ προέρχεται, ὡς ἐλέχθη, τὸ ὄνομα τῆς Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας και οὐχὶ τὸ τῆς Γεωοικονομίας, ἠθέλησε νὰ παραμείνῃ και ἐποικοδομήσῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς τόσον ἀκαθορίστου γεωγραφικῆς ἐρεῦνης, ἠθέλησεν ἐπομένως νὰ στρέψῃ τὸ κύριον βάρος εἰς τὸν χώρον ὡς πεδίου τῆς ἀνθρωπίνης οἰκονομικῆς ἢ βιοποριστικῆς (κτητικῆς) ζωῆς, δηλ. εἰς τὰς λεγομένας φυσικὰς βάσεις τῆς Οἰκονομίας (Sapper), ἢ «εἰς τὴν Φύσιν τῶν Γῆινων Χώρων ἐν τῇ ἀμέσῳ ἐπιδράσει των ἐπὶ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀγαθῶν και τὴν κίνησιν τῶν ἐμπορευμάτων και τὰς ἐπιδράσεις τῶν τελευταίων στοιχείων ἐπὶ τὰ πρῶτα» (P. H. Schmidt).

Ἀργότερον ὃ τε F. von Richthofen και οἱ νεώτεροι, μεταξύ τῶν ὁποίων και ὁ E. Friedrich, ἔθεσαν τὸν ἀνθρωπον ὡς οἰκονομικὸν ὄν εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν, ἵνα ἐξευρενήσῃ τὰς ἐπιδράσεις τῆς Φύσεως ἐπὶ τὸν ἀνθρωπον και τὰς ἐπιδράσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὴν Φύσιν.

Ἄλλ' ἢ μονομέρεια, ἢ φ' ἦν ἐρευνῶνται ἔκτοτε κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ F. von Richthofen καὶ τῶν ἄλλων αἱ φυσιογεωγραφικαὶ βάσεις τῆς Οἰκονομίας καὶ αἱ σχέσεις μεταξὺ Φύσεως καὶ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ τὴν χαίνουσαν πληγὴν τῆς γεωοικονομικῆς καὶ ἐντεῦθεν καὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐν γένει ἐρεύνης καὶ ἄγει εἰς τὰ πλέον μονομερῆ καὶ πλέον αὐθαίρετα συμπεράσματα διὰ τῶν αὐθαιρέτων μονομερῶν προϋποθέσεων, ὡς θέτει.

Δι' ὅ, ὁ F. von Richthofen καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Συγκοινωνιακὴ π.χ. Γεωγραφία τῶν Χωρῶν τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ εἰς τὰ ἄδρα χαρακτηριστικά της ἔχει πλέον συνεπεία τοῦ σιδηροδρόμου μόνον ἀπομεμακρυσμένας σχέσεις πρὸς τὴν Φυσικὴν Γεωγραφίαν καὶ διαμορφοῦται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς κλάδον τῆς Ἐπιστήμης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας.

Δι' ὅ, 11) καὶ ὁ Hassinger κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Richthofen φρονεῖ ὅτι ἡ γεωοικονομικὴ ἐρευνα δέον νὰ περιορίζεται εἰς τὴν ἔρευναν τῶν φυσικῶν σχέσεων ἐξαρτήσεως καὶ ὅτι αἱ πολιτιστικαὶ (τεχνηταὶ) ἐπιδράσεις ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ ἀνήκουν εἰς τὸ πεδῖον ἐρεύνης τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Δι' ὅ, ὡσαύτως ὁ Hassert ἀποκλείει ἐκ τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεύνης τὴν λεγομένην γεωγραφικὴν ἔρευναν τοῦ χρήματος, τοῦ κεφαλαίου, τῆς τραπέζης, τοῦ χρηματιστηρίου. Ὁ δὲ Hettner διακρίνει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν ὡς Ἐπιστήμην ἐρευνῶσαν τὰς οἰκονομικὰς ιδιότητας καὶ σχέσεις τῶν διαφόρων Χωρῶν καὶ τόπων, δηλ. ὡς Ἐπιστήμην χωρολογικὴν τῆς Οἰκονομικῆς Χωρογραφίας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἰδίαν Γεωγραφικὴν Οἰκονομίαν.

Παρορῶσιν ὅμως οὗτοι ὅτι ναι μὲν τὰ Οἰκονομικὰ φαινόμενα εἶναι χωρολογικὰ φαινόμενα ἐν τε τῷ Ὀλογαίῳ Χώρῳ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα Γήϊνοις Χώροις καὶ αἱ ἀμείλικτοι φυσικαὶ βάσεις εἶναι ὄντως αἱ βάσεις τῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐρεύνης, ἀλλ' ἢ τε μεμονωμένη καὶ ἀποκλειστικὴ μονομερὴς χωρολογικὴ ἔρευνα τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων ὡς Χωρολογικῶν μορφολογικῶν φαινομένων καὶ ἡ μεμονωμένη καὶ ἀποκλειστικὴ μονομερὴς ἔρευνα τῶν φυσικῶν βάσεων καὶ φυσικῶν ἐξαρτήσεων καθιστῶσι λόγῳ τῆς μονομερείας τῶν καὶ τῆς ἐντεῦθεν αὐθαιρεσίας ἀδύνατον τὴν ἐπιστημονικὴν στήριξιν τῆς Γεωοικονομίας καὶ ἀδύνατον αὐτὴν ταύτην τὴν ἔρευναν τῆς Οἰκονομίας. Παρορῶσι δ' ἐπίσης ὅτι τὴν μονομέρειαν ταύτην ἀποφεύγει καὶ αὐτὴ αὐτὴ ἡ στενὴ, μονομερὴς γεωγραφικὴ ἔρευνα, ἥτις ἴσως δύναται ὀπωσδήποτε νὰ στηρίξῃ σχετικὴν ἐπιστημονικὴν αὐθυπαρξίαν μόνον, ἐφ' ὅσον τὸ πολὺ, ὡς ἐτόνισα ἀλλαχοῦ, ἐπιδιώκει τὴν ἔρευναν ὄλων τῶν χαρακτηριστικῶν φυσικῶν καὶ ὀργανικῶν φαινομένων τῆς Γήϊνης ἐπιφανείας ὡς χωρολογικῶν μορφολογικῶν φαινομένων συνολικοῦ χωρολογικοῦ-φυσικοῦ συσχετισμοῦ.

Δι' ὅ, ἐξ ἄλλου ὁ Robert Sieger φρονεῖ ὅτι ἡ Γεωοικονομία ἀφ'

11) Vgl. P. H. Schmidt.

ένος μὲν ἀντλεῖ ὡς πρὸς τὴν μέθοδον ἐρεῦνης ἐκ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τὸ ὕλικόν τῶν γεγονότων πρὸς ἐπεξεργασίαν ἀπὸ γεωγραφικῶν ἀπόψεων, ἀφ' ἑτέρου δι' ἐξετάζει τὰ γεωγραφικὰ φαινόμενα ὡς πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν των καὶ τὰς οἰκονομικὰς ἐπιδράσεις των. Ὁ δὲ Dietrich (André's Geographie des Welthandels 1930) θεωρεῖ ὡς σκοπὸν τῆς Γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς οἰκονομικῆς χωρολογικῆς πραγματικότητος ὡς μορφῆς ἢ εἰκόνας Χώρου (Raumbild) καὶ τὴν ἐξερεύνησιν τῶν αἰτίων καὶ μεταβολῶν τῆς.

Ὁ Karl Sapper πάλιν φρονεῖ ὅτι ὀρθότερον εἶναι νὰ ἐξετάζη τις ἐν τῇ γεωοικονομικῇ Ἐπιστήμῃ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τὸν τε χῶρον ἢ τὰς λεγομένας γεωγραφικὰς βάσεις τῆς Οἰκονομίας καὶ τὸν ἄνθρωπον ὡς Οἰκονομικῶς ὄντων ὃν δηλ. κατὰ πρῶτον τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χώρου καὶ τῶν φυσικῶν ὄρων καὶ δεδομένων ἐπὶ τὸν οἰκονομικὸν ἄνθρωπον καὶ εἶτα τὴν ἀντεπίδρασιν τοῦ τελευταίου ἐπὶ τὸν χῶρον καὶ τοὺς φυσικοὺς ὄρους. Ἄλλαχού δ' εὐρύνει τὴν ἔννοιαν τῆς δυναμικῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης ἐν τῇ Γενικῇ Οἰκονομικῇ Γεωγραφίᾳ ἢ Γεωοικονομίᾳ ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν στενότητα τῆς ἀνωτέρω ἀπόψεως περὶ ἰσοτιμίας Χώρου καὶ Ἀνθρώπου. Δι' ὃ, σημειοῖ ὅτι ἐν τῇ Γενικῇ ἐξετάζονται πρῶτον αἱ φυσικαὶ ἢ γεωγραφικαὶ βάσεις τῆς Οἰκονομίας καὶ εἶτα ὁ οἰκονομικὸς ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐξαρτήσῃ του ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων καταστάσεων, δημιουργημάτων καὶ ὀργάνων ἐν τῇ ἀντεπίδρασιν τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας του ἐπὶ τὸν γῆινον χῶρον.

Πάντως ὁ διαμελισμὸς τῆς ἀντικειμένου, ὡς διατυπῶται ὑπὸ τοῦ Sapper, καὶ μὲν εἶναι χρήσιμος διὰ τοὺς πρακτικοὺς σκοποὺς τοῦ ἀπαρατήτου διαμελισμοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀγεῖ εἰς συγχύσεις, εἰς κενά, μονομερείας καὶ αὐθαιρέτους προϋποθέσεις, ἐφ' ὅσων ἐφαρμοζόμενος αὐστηρῶς μέχρι τῶν ἀπωτάτων καὶ ἀκροτάτων συνεπειῶν του δὲν βασιίζεται ἀπολύτως ἐπὶ τῆς θεμελιώδους βάσεως καὶ προϋποθέσεως ὅτι ὁ βασικὸς σκοπὸς τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης εἶναι ὁ συνυφασμὸς τῶν ἀλληλεπιδράσεων φύσεως καὶ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου, ἐν τῷ ὅποιῳ ἢ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια καὶ ἢ ἀνθρωπίνη ἐργασία ἐμφανίζεται ὡς βασικὴ προϋπόθεσις καὶ ὡς ἐνεργητικὸς παράγων τοῦ τε Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Οἰκονομίας καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παροραῖται ἢ παραγνωρίζηται ἡ ἀξία καὶ τῆς ἀντεπίδρασεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ προϊόντα τοῦ πολιτισμοῦ ὡς στοιχείου τοῦ συνυφασμοῦ. Ἄλλοτε δ' ὁ Sapper διατελὼν προφανῶς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἐντυπώσεων τῶν τε εἰδικῶν μελετῶν του περὶ τῶν ἀποτόμων φυσικῶν φαινομένων τῶν σεισμῶν καὶ ἠφαιστειῶν καὶ τῶν πολέμων καὶ ἐπαναστάσεων τῆς ἐποχῆς μας παρατηρεῖ περὶ τῆς Οἰκονομίας ὅτι αὕτη ἀλλαχού μὲν εἶναι σταθερὰ καὶ ἀσφαλῆς, ἀλλαχού δ' ἀσταθῆς καὶ ἀβεβαία καὶ ὅτι οἱ παράγοντες τῆς ἀσταθείας εἶναι ποικίλοι ἢ μεγάλα καταστρεπτικὰ φυσικὰ συμβάντα ἢ ἀνωμαλίας καὶ καταστροφαὶ τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως. Ἄλλὰ δὲν φαίνεται ὅμως

νά διαβλέπη ὅτι τοιαύτη γενική πιστοποίησις δὲν ἔχει οἰανδήποτε σημασίαν, ἐφ' ὅσον δὲν περικλείει καὶ τὴν διασάφησιν ὅτι οἱ παράγοντες οὗτοι εἶναι χωρογραφικῶς περιορισμένα ἢ ὀλογοαῖκὰ φαινόμενα, ἅτινα ἢ ἐμφανίζονται ὡς φυσικὰ γεγονότα ἐν τῇ ροῇ τῶν φυσικῶν φαινομένων, χωρὶς νὰ ἀνατρέπωσι τὴν σταθερότητα τῆς γενικῆς κανονικότητος καὶ νομοτελείας τοῦ φυσικοῦ κόσμου ἢ ἐμφανίζονται ὡς κοινωνικὰ γεγονότα ἐντὸς τοῦ συνυφασμοῦ τῶν γενικῶν παραγόντων, οἵτινες προσδιορίζουσι τοὺς ὄρους, ὑφ' οὓς παρουσιάζονται αἱ δυσχέρειαι τῆς ἐρευνῆς τῶν σταθερῶν σχέσεων τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν φαινομένων.

Ὁ E. Friedrich δέχεται ὅτι ἡ Γεωοικονομία ἐξετάζει ἀναγκαίως τὴν σχέσιν ἀλληλεπιδράσεως κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ φύσις εἶναι καὶ κατ' αὐτὸν ὁ παθητικὸς παράγων ἔναντι τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου, ὑλικὸν ἔναντι τοῦ ἀνθρώπου, δημιουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων. Δι' ὅ, δίδει οὗτος τὴν πρωτίστην θέσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς παράγοντα τῆς Οἰκονομίας, ἀλλ' ἐκμεταλλεύεται ὅμως τὴν ἀποψιν ταύτην ἀκριβῶς διὰ τὴν ἐξάρτησιν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν θεμελίωσιν τῆς ψυχολογικῆς θεωρίας τοῦ περὶ τῶν οἰκονομικῶν βαθμίδων, ἧς τὴν σημασίαν ὑπερβάλλει κατὰ κόρον.

Ὁ P. H. Schmidt ἀφ' ἐτέρου ἀναγνωρίζει μὲν τὸν συνυφασμὸν τοῦ φυσικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ περιβάλλοντος, ἀλλὰ δὲν κατορθοῖ νὰ ἐκφύγῃ τῶν ἐπιρροῶν τῶν στενῶς γεωγραφικῶν μεθόδων, ἀπεναντίας περιπίπτει εἰς τὸ σφάλμα τῆς μονομεροῦς ὑπερτιμῆσεως τοῦ χωρολογικοῦ-χαρακτῆρος τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τῆς μονομεροῦς αὐθαιρέτου ἀναγνωρίσεως τοῦ στοιχείου τῶν φυσικῶν προσδιοριστικῶν δεσμεύσεων τῆς γεωγραφικῆς διαδόσεως τῶν φαινομένων τούτων ὡς κριτηρίου διακρίσεως τοῦ ἀντικειμένου τῆς γεωοικονομικῆς ἐρευνῆς. Δι' ὅ, δέχεται μὲν ὅτι ἡ γεωοικονομικὴ ἔρευνα ἐρευνᾷ οὐχὶ μόνον τὴν κατὰ χώρον διάδοσιν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τὰς αἰτίας τῆς διαδόσεως των, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν τῷ τόπῳ ἀλληλοδιεισδύσεως ὄλων τῶν φαινομένων τῆς Γῆς. Ὑποστηρίζει ὅμως ὅτι αὕτη κατὰ πρῶτον ἐρευνᾷ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γεωγραφικῆς διαδόσεως τῆς Οἰκονομίας τὴν φυσικὴν ἐξάρτησιν τῆς τελευταίας, τὴν γεωγραφικὴν διάστροφισιν καὶ θέσιν τῶν φυσικῶν ὄρων καὶ τὰς ἐν τῷ χώρῳ μεταβολὰς τῶν σχέσεων μεταξὺ Φύσεως καὶ Οἰκονομίας, εἶτα δὲ χωρίζει τοὺς ὄρους τῆς Οἰκονομίας, οἵτινες προκύπτουσιν ἀμέσως ὡς γεωγραφικὰ φαινόμενα, ἀπὸ τῶν ἄλλων ὄρων καὶ ἐρευνᾷ τὴν γεωγραφικὴν διάδοσιν καὶ τὴν ἄμεσον γεωγραφικὴν ἐξάρτησίν των. Ὁ δὲ Harms ναὶ μὲν ὀρθῶς ἀφήνεται νὰ παρασύρηται ὑπὸ τῆς συνηθείας τοῦ νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀλληλεπίδρασιν τῶν φυσικῶν χώρων πρὸς ἔρευναν καὶ ἐρμηνείαν τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, ἥτις ἄλλως τε ἀποτελεῖ τὸ καταστάλαγμα καὶ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα τῆς Γεωοικονομίας ἐν τῇ γενικεύσει της, ἀλλὰ περιπίπτει καὶ οὗτος εἰς τὸ σφάλμα τῆς μονομερείας. Δι' ὅ θεωρεῖ ὡς ἔργον τῆς Κοινωνικοοικονομικῆς Γεωγραφίας, δι' ἧς ἀνικαθιστᾷ τὴν Οἰκονομίαν

κὴν Γεωγραφίαν καὶ εἰς ἣν ὑπάγει τὴν τε Γεωπολιτικὴν ἢ Πολιτικὴν Γεωγραφίαν καὶ τὴν Γεωοικονομίαν ἢ Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν, δηλ. τὸν κύριον πυρῆνα τῆς Ἀθροπογεωγραφικῆς ἢ Γεωσοσιολογικῆς Ἐπιστήμης, τὸ ἐξῆς: τὴν ἔρευναν τῆς ἀλληλεπιδράσεως τῶν διαφόρων φυσικῶν βάσεων (τοῦ φυσικοῦ διαφορισμοῦ) ὄλων τῶν Γηίνων Χώρων ἀπ' ἀπόψεως τῆς σημασίας της διὰ τὴν συνολικὴν ἐμφάνισιν τῆς οἰκονομικῆς δράσεως ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἄλλ' ὁμως τὸ ἔργον τοῦτο ἀναγνωρίζει ὡς ἔργον τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, τοῦθ' ὅπερ ἔχεται κατὰ τοσοῦτον ἀληθείας, καθ' ὅσον εἶναι βέβαιον ὅτι μόνη ἡ ὀρθὴ γεωοικονομικὴ ἔρευνα εἶναι ἐκείνη, ἣτις, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι δὲν εἶναι ἡ μονομερῆς ἔρευνα, ἦν ἀποδέχεται καὶ ὁ Harms, ὄντως καθιστᾷ δυνατὴν τὴν οἰκονομικὴν ἔρευναν καὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης.

* *

Πάντως, δέον νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι οἱ συνήθεις ἐκπρόσωποι τῆς Γεωοικονομίας προδίδουσι καταπλήττους μεθοδολογικὴν ἀνεπάρκειαν καὶ θλιβεράν ἐρασιτεχνικὴν ἀοριστολογίαν, δὲν κατορθοῦσι δὲ νὰ χειραφετηθῶσιν ἀπὸ τῶν μονομερειῶν τῆς συνήθους ἐσφαλμένης ἀνθρωπογεωγραφικῆς ἐρέυνης καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιρροῶν τῶν Γεωγραφικῶν Ἐπιστημῶν, ἐξ' ὧν βεβαίως δέον νὰ ἀντλῶσιν ὑλικὸν ἀφθόνην.

Δι' ὅ, καὶ ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῆς ὕλης οὐδαμῶς ἐκδηλοῦται ἡ προσπάθεια συστηματικῆς χρησιμοποίησεως τῶν πλουσίων καὶ ποικίλων πορισμάτων τῆς οἰκονομικῆς ἐρέυνης καὶ βαθυτέρας ἀναχωνέυσεως καὶ ἀνασυνδέσεως τοῦ πολυπλεύρου ὑλικοῦ τῶν φαινομένων.

Ὅρθῶς ὄθεν ἀποφαίνεται ὁ Harms ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ γεωοικονομικὴ ἐργασία τοῦ E. Friedrich ἀποτελεῖ συνένωσιν εἰς ἓν ὄλον ἐνὸς εἶδους κράματος ἀφ' ἐνὸς μὲν κακῶς ἐννοουμένης ψυχογεωγραφίας καὶ εἰδικῆς Ἀνθρωπογεωγραφίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ψευδοερέυνης ἰδιωτικῆς, κοινωνικῆς καὶ παγκοσμίου Οἰκονομικῆς. Ὅρθῶς ἐπίσης χαρακτηρίζει καὶ αὐτὸ τὸ Ἐγχειρίδιον τῆς Γεωγραφίας τοῦ Παγκοσμίου Ἐμπορίου τοῦ Karl André ὡς ἐν λίαν χρήσιμον γεωγραφικο-στατιστικο-πολιτικὸν Ἐγχειρίδιον, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἰσχύει ὀλιγώτερον καὶ διὰ τὴν τελευταίαν ἔκδοσίν του, προσθέτει δ' ὅτι τὸ σημεῖον ἀφορμησέως του θὰ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ τεθῇ ὡς βᾶσις πρὸς θεμελίωσιν μιᾶς καθαρῶς οἰκονομικῆς ἐρέυνης.

Δὲν ὑπάρχει ἴσως ἄλλο παράδειγμα, παρατηρεῖ ὁ Harms, τοιαύτης τόσον ἐκδήλου ἀδιαφορίας ἐναντι τῶν πορισμάτων ἐρέυνης μιᾶς ἄλλης Ἐπιστήμης, ὡς ἐκείνης, ἦν ἐκδηλοῖ ἡ ἀνθρωπογεωγραφικὴ καὶ γεωοικονομικὴ ἔρευνα ἐναντι τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, ἂν καὶ ἡ τελευταία ἀκριβῶς εἶναι ἡ Ἐπιστήμη, ἣτις πρῶτη καὶ κατὰ πρῶτον παρέπεμψεν εἰς τοὺς συνδέσμους μεταξὺ Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου καὶ ἔθεσε τὰς ἀλληλεπιδράσεις ταύτας ὡς βᾶσις σπουδαιοτάτων θεμελίων λίθων τοῦ συστήματός της. Δὲν ὑπάρχει ἴσως, προσθέτει, οὔτε μία ἰδέα τῆς συγχρόνου Γεωοικονομίας, ἣτις

νά μὴ διευπλώθη ἤδη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καλλίτερον ἐν τῇ κλασικῇ καὶ μετακλασικῇ Οἰκονομικῇ Θεωρίᾳ ἢ δὲ λεγομένη Γενικῇ Οἰκονομικῇ Γεωγραφίᾳ οἷδεν ἄλλο εἶναι ἢ ὠχρὰ ἀντανάκλασις ἐκείνου, ὅπερ διαμορφώθη ἀπὸ 150 ἐτῶν ἐν τῇ Οἰκονομικῇ Θεωρίᾳ. Τὰ ἐγχειρίδια ἐξ ἄλλου τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἱστορικῆς Σχολῆς ἀπὸ τοῦ Rau μέχρι τοῦ Schmoller βρῖθουσι γεωοικονομικῶν στοιχείων.

Καὶ ὁμοῦς καὶ ἡ σημερινὴ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη ἀντιστρόφως, ὅσον καὶ ἂν ἡ ἔρευνα τῶν σχέσεων μεταξὺ φυσικῶν βάσεων καὶ ἀνθρώπου ἀνεκαθεν ἀπετέλεσεν οὐσιωδέστατον στοιχεῖον τῆς οἰκονομικῆς ἐρεύνης, δὲν ἀσχολεῖται συστηματικῶς μὲ τὴν βαθυτέραν ἔρευναν τῶν συνδέσεων καὶ τοῦ συνυφασμοῦ τῆς Οἰκονομίας πρὸς τὰ ἄλλα φαινόμενα τῆς Γῆϊνης Ἐπιφανείας. Δι' ὅ, δὲν εἶναι ἴσως ἄδικος οὐχὶ οἰαδῆποτε ἐρασιτεχνικὴ ἐπίκρισις τοῦ ἐνὸς ἢ ἄλλου Γεωοικονόμου ἢ Γεωγράφου, ἀλλ' ἡ πιστοποίησις τοῦ H. Gotthein ὅτι ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη μέχρις ὧρας δὲν ἦντλησε, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ὄλην τὴν δυνατὴν ὠφέλειαν ἐκ τῶν Γεωγραφικῶν Ἐπιστημῶν, ἐξ' ὧν φρονῶ ὅτι ἡ γεωοικονομικὴ ἔρευνα τάνάπαλιν ἀντλεῖ τόσον ὑπεραφθόνως, ὥστε νὰ ἀδυνατῇ μέχρι τῆς στιγμῆς νὰ ἐμφανισθῇ ἐπαρκῶς ἀπηλλαγμένη τῶν μονομερῶν ἐπιρροῶν καὶ ἐπαρκῶς χειραφετημένη.

Τὸ οὐσιῶδες εἶναι ὅτι οἱ τε ἐκπρόσωποι τῆς Γεωοικονομίας καὶ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, παρὰ τὴν ταυτότητα τοῦ τε σκοποῦ καὶ ἀντικειμένου, σχεδὸν ἀγνοοῦσιν ἀλλήλους, ἐν ᾧ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης διὰ τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐρεύνης. Τὴν κυρίαν αἰτίαν ἀποτελεῖ ἡ μονομέρεια, ὅφ' ἦν, ἐπαναλαμβάνω συνεκίᾳ τῶν μονομερῶν ἐπιρροῶν τῆς λεγομένης γεωγραφικῆς ἐρεύνης ἔρευνῶνται αἱ σχέσεις Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου.

..

Ἄλλ' ἡ Φύσις δὲν εἶναι καὶ ἡ καθαρὰ Φύσις, ἥτις εἶναι ἀφηρημένη ἔννοια, ἥτις εἶναι πλάσμα, ὡς καὶ ὁ οἰκονομικὸς ἀνθρώπος, ἀλλὰ καὶ ὡς σύνολον φυσικῶν ὄρων ἢ φυσικῶν ἐπιδράσεων καὶ ὡς σύνολον τοῦ διαφορισμοῦ τῆς φυσικῆς προικίσεως τῶν Γῆϊνων Χώρων ἐν τῷ Ὀλογοαῖκῳ Χώρῳ εἶναι ἀμείλικτος πραγματικότης. Αὕτη δ' ἡ ἀμείλικτος πραγματικότης νὰ μὲν προσδιορίζει πρωταρχικῶς καὶ ἀμειλίκτως ζωὴν, δρᾶσιν καὶ Οἰκονομίαν διὰ φυσικῶν καὶ ψυχολογικῶν Νόμων, ἐξ ὧν ἀπορρέουσιν ὡς φυσικοὶ Νόμοι καὶ οἱ πρωταρχικοὶ γεωοικονομικοὶ Νόμοι, ὑπάρχει ὁμοῦς μόνον ἐν τῷ συνολικῷ συνυφασμῷ τῶν ἀλληλεξαρτήσεων τῶν γενικῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν ὄρων καὶ τῶν ἀλληλεξαρτήσεων τοῦ φυσικοῦ πεπληρωμένου Χώρου καὶ τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος. Δι' ὅ καὶ ἡ Ἀναγκαιότης δὲν ἐμφανίζεται καθαρὰ καὶ εὐδιάκριτος ὑπὸ τὴν μορφήν ἀπλῆς Ἀναγκαιότητος εἰρημοῦ αἰτίων καὶ αἰτιατῶν ἐνὸς ἐν ἀφαιρέσει ἀπλοῦ φυσικοῦ Νόμου.

Ἡ ἄγνοια ἢ παραγνώρισις ἐνὸς τῶν συστατικῶν τῶν συμπλεγμάτων

του συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεξαρτήσεων ἄγει εἰς μονομέρειαν καὶ ἡ δὴ εἰς μονομερῆ ἐρμηνείαν τῶν ἀνθρωπίνων φαινομένων εἶτε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀπολύτου ἰσχύος μονομεροῦς ἀπολύτου μηχανικῆς Ἀναγκαιότητος ἀπορροῦσης ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιδράσεων καὶ τῶν φυσικῶν βάσεων, εἶτε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως μονομεροῦς ἀναγκαιότητος ἐπιφανειακοῦ γεωγραφικοῦ συνυφασμοῦ τῶν φαινομένων, εἶτε διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ἢ μονομεροῦς μηχανικῆς Ἀναγκαιότητος, ἀπορροῦσης ἐκ τοῦ συνόλου ἢ τοῦ ἐνὸς ἢ ἄλλου τῶν πολιτιστικῶν ὄρων, ἢ ἀνάρχου αὐθαιρεσίας, ἢ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως ὡς ἀπὸ Μηχανῆς θεοῦ πρὸς ἐρμηνείαν τῆς διαφοροποιήσεως τῶν φαινομένων. Πάντως ὅμως, ἡ ἄγνοια ἢ παραγνώρισις αὕτη προκύπτει κατ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ ὅτι λαμβάνεται ἀρχικῶς ὡς βᾶσις καὶ ἀφετηρία ἢ ἀπομόνωσις καὶ κενωρισμένη μονομερῆς ἔρευνα τῶν φυσικῶν ἐπιδράσεων καὶ βάσεων, ἐξ ἧς προέρχεται μονομέρεια καὶ ἐπομένως καὶ αὐθαιρεσία ὡς πρὸς τε τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἀντικειμένου τῆς Ἐπιστήμης, ὡς πρὸς τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ ἐνὸς ἢ ἄλλου κλάδου εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν Ἐπιστήμην καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν γεωοικονομικῶν βασικῶν ἐννοιῶν. Ἀρκεῖ νὰ παραθέσω δύο παραδείγματα:

1) Οὕτω π. χ. ἀπολύτως ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει παρουσιάζει τὴν μεγαλυτέραν ἰκανότητα ἐγκλιματισμοῦ ἐξ ὅλων τῶν ὀργανικῶν ὄντων πλὴν ἴσως τῶν κυνῶν, αἱ δὲ διαφοραὶ φωτισμοῦ καὶ θερμότητος τοῦ Γήτινου Χώρου προσδιορίζουσι πρωταρχικῶς τοὺς ὄρους καὶ τὰ ὄρια τῆς κλιματικῆς προσαρμογῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὰ κλίματα καὶ πρὸς ξένα κλίματα, ἀλλ' οὐχὶ μεμονωμένα, ἀλλ' ἐν συνυφασμῷ πρὸς τὴν ὑγρασίαν τῆς Ἀτμοσφαιράς καὶ πρὸς τὸ σύνολον τῶν κλιματικῶν ὄρων καὶ τῶν εἰδικῶν ὄρων τοῦ Φυσικοῦ Διαφορισμοῦ τῶν Χώρων. Ἄλλ' ὁ Ἐγκλιματισμὸς εἶναι οὐχὶ ὁ ἀτομικὸς Ἐγκλιματισμὸς ἐνὸς μόνου ἀτόμου, ἀλλὰ τοιαύτη κλιματικὴ, πολιτιστικὴ, κοινωνικὴ, πνευματικὴ προσαρμογὴ ἀνθρωπίνων ομάδων Φύλου, Φυλῆς, Λαοῦ, Ἐθνους πρὸς ξένα κλίματα, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξασφάλις τῆς παγίας ἐγκαταστάσεως, τῆς παγίας διατηρήσεως τοῦ εἴδους καὶ τῆς παγίας δράσεως, ζωῆς καὶ Οἰκονομίας. Δι' ὃ, προϋποθέτει καὶ συνεπάγεται συνυφασμὸν κλιματικῶν ὄρων καὶ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ κοινωνικοῦ καὶ πνευματικοῦ περιβάλλοντος.

2) Οὕτως ὡσαύτως τὸ οἰκονομικὸν Standort, ὅπερ ἐνδέχεται νὰ εἶναι Standort Συνοικίσεως, Standort Συγκοινωνιῶν καὶ Ἀνταλλαγῆς, Standort Παραγωγῆς ἢ Ἀγορᾶς καταναλώσεως, Standort βιομηχανικόν, προϋποθέτει ὡς βᾶσιν τυπικότητά τινα ἐξ ἀφαιρέσεως λεπτομερειῶν καὶ ἀσταθειῶν καὶ τοπικῆν δέσμευσιν τοπικοῦ διαφορισμοῦ ἐκ συσσωρεύσεως εὐνοϊκῶν ὄρων. Ἡ παραδοχὴ ὡς ἀποκλειστικοῦ κριτηρίου προσδιορισμοῦ, τῆς μονομερείας τῆς τοπικῆς φυσικῆς δεσμεύσεως ἐξ ὠρισμένων φυσικῶν ὄρων ἔχει ἐν τέλει ὡς συνέπειαν τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἐξακρίβωσεως προσδιοριστικῶν ὄρων ἢ τὴν ἀναγνώρισιν μείζονος ἢ ἐλάσσονος αὐθαιρεσίας τῶν ἀνθρωπίνων δημιουργημάτων ἰδίῳ, ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ τόσον πολυπλόκου βιομηχανικοῦ

Standort. Δι' ὃ, ναί μὲν εἶναι αὐτονόηνον ἐκεῖνο, ὅπερ παρατηρεῖ ὁ A. Weber : ὅτι δηλ. δέον νὰ ἐρευνῶμεν τὴν ἐπίδρασιν ἀμετατρέπτων οἰκονομικῶν κανόνων καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἔκφρασίν των εἰς τὰς καθ' ἕκαστα περιπτώσεις καὶ οὕτω νὰ χωρίζωμεν τὸ ἀναγκαίως κατὰ Φυσικοὺς Νόμους προσδιοριζόμενον Ἀμείλικτον καὶ Ἀναπότρεπτον ἐκ τοῦ Τυχαίου καὶ τοῦ κοινωνικῶς Μεταβλητοῦ. Ἄλλ' ὁ ὀρισμὸς ὁμοίως τοῦ A. Weber περὶ τοῦ Standort παρὰ τὴν γενικότητά του ἀφήνει εὐρὺ περιθώριον μονομερείας καὶ αὐθαιρεσίας, διότι Standort κατ' αὐτὸν εἶναι εἰς αὐστηρῶς ἐν τῷ εἶδει του καθωρισμένος εὐνοϊκὸς ὄρος, ὅστις τότε μόνον ἐκδηλοῦται διὰ μίαν οἰκονομικὴν ἐνέργειαν, ὅταν αὕτη γίνηται εἰς ἓνα ὄρισμένον τόπον ἢ καὶ γενικῶς εἰς θέσεις ὄρισμένου εἴδους.

Δι' ὃ, κατ' ἐμέ, Οἰκονομικὸν Standort ἢ Οἰκονομικὸς Τόπος εἶναι ἡ τοπικὴ δέσμευσις τοπικοῦ διαφορισμοῦ ἐκ συσσωρεύσεως τοῦ συγκόλου τῶν εὐνοϊκωτέρων φυσικο-πολιτιστικῶν ὄρων συνυφασμοῦ διὰ τὴν εὐνοϊκωτέραν διαφοροποιητικὴν ἀνάπτυξιν τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης οἰκονομικῆς ἐνεργείας ἢ οἰκονομικῆς πραγματικότητος ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ οἰκονομικοῦ Χώρου μιᾶς Οἰκονομικῆς Περιοχῆς καὶ τῆς Οἰκουμένης Οἰκονομικῆς Ὀλότητος ὡς Χώρων διαφοροποιήσεως καὶ ὀλοκληρώσεως καὶ διαφορισμοῦ.

4. Γεωοικονομία καὶ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη.

Ὅρισμός. Κλάδοι. Ὅρια.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, τὴν μὲν κοινὴν λαϊκὴν ἔννοιαν τῆς Γεωοικονομίας, ἣτις δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, μᾶς ἀποδίδουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον οἱ ἀνεπαρκεῖς, ἀτελεῖς καὶ ἀδροὶ ὀρισμοὶ τοῦ R. Reinhard καὶ τοῦ Kergomard.

Κατὰ R. Reinhard ἡ Γεωοικονομία εἶναι ἡ Ἐπιστήμη, ἣτις ἐξετάζει τὰς γεωγραφικὰς βᾶσεις τῆς ἀνθρωπίνης Οἰκονομίας, ἣτις καθορίζει, διατὶ καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους παράγεται ἐν τινι τμήματι τῆς Γῆς τοῦτο, ἐν ἄλλῃ δὲ ἐκεῖνο τὸ προϊόν, διατὶ καὶ πῶς μετακινοῦνται τὰ προϊόντα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τόπου εἰς τὸν ἄλλον. Κατὰ Kergomard ἡ οἰκονομικὴ δρασίς εἶναι λειτουργία τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἀνθρώπου, ἡ δὲ Γεωοικονομία ἐξετάζει τὰς σχέσεις μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Γῆς : ἐρευνᾷ, ποῖα προϊόντα προμηθεύει ἡ Γῆ εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἴτε αὐτομάτως, ὡς τὴν ξυλείαν καὶ ἄλλα προϊόντα δασικά, ὡς τὸ θῆραμα καὶ τοὺς ἰχθῦς, ὡς τὰ μεταλλικὰ ὕδατα, εἴτε συνεπειᾶ ἀνθρωπίνης ἐπεμβάσεως, ὡς τὰ προϊόντα τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ἐμεταλλεύσεως ὀρυκτῶν. Ἐξετάζει περαιτέρω, ποῖαν χρῆσιν ποιεῖται ὁ ἄνθρωπος τῶν προϊόντων τούτων, πῶς τρέφεται ἐξ αὐτῶν, πῶς μετασχηματίζει ταῦτα διὰ τῆς Βιομηχανίας, πῶς μεταφέρει καὶ ἀνταλλάσσει ταῦτα.

Τὴν δ' ἐπιστημονικωτέραν προσπάθειαν (ἀτελεῆ προσπάθειαν ὁμοίως) ὀρισμοῦ τῆς ἐννοίας τῆς Ἐπιστήμης μᾶς ἀποδίδουσιν οἱ κάτωθι ὀρισμοί :

Ἡ Γεωοικονομία κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἄποψιν βασιζομένη ἐπὶ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ R. Lüdgens, ἦν ἀσπάζονται καὶ ὁ Sapper καὶ ὁ Friedrich,

είναι: ἡ Ἐπιστήμη ἐκείνη, ἣτις ἐξετάζει τὰς ἀλληλεπιδράσεις μεταξὺ τοῦ Γῆινου Χώρου, ὡς Χώρου πεπληρωμένου (ὠρισμένου σχετικῶς ἀμεταβλήτου περιεχομένου) καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου καὶ οὕτω τὴν διάδοσιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν φαινομένων καὶ τῶν συνεπειῶν τῶν ἀλληλεπιδράσεων τούτων. Δι' ὅ, ἐπὶ τῇ βάσει τούτων σκοπὸς τῆς Ἐπιστήμης κατὰ Friedrich, ὅστις δὲν κατορθοῖ νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν μονομερειῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις τῆς ἐρεῦνης τῶν φαινομένων ὡς Χωρολογικῶν-μορφολογικῶν φαινομένων, εἶναι:

1) Νὰ περιγράψῃ τὴν γεωγραφικὴν διάδοσιν τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων ἐπὶ τῆς Γῆτινς Ἐπιφανείας ὡς χωρολογικῶν ἐκ φυσικῶν καὶ ἀνθρωπίνων ὄρων (φυσικῶς καὶ ἀνθρωπίνως) προσδιοριζομένων φαινομένων κατὰ τὴν χρονικὴν ἐξέλιξίν των, δηλ. γενικῶς, κατὰ τὸν σημερινὸν τόπον, δηλ. χωρογραφικῶς καὶ κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ποσότητά των.

2) Νὰ ἐρμηνεύσῃ ταῦτα ἐκ τοῦ συνδέσμου καὶ τῆς σχέσεώς των πρὸς τὰ ἄλλα φαινόμενα καὶ ἀντικείμενα τοῦ Γῆινου Χώρου (δηλ. ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ κατ' ἐμὲ τῶν φυσικῶν καὶ κοινωνικῶν φαινομένων).

3) Νὰ συναγάγῃ καὶ ἐξηγήσῃ ἐκ τῆς Οἰκονομίας τὸν πληθυσμὸν ὡς πρὸς τε τὴν πυκνότητα καὶ ὡς πρὸς τὰς συνοικίσεις ὃν θεωρεῖ ὡς πηγὴν τῆς Οἰκονομίας, ἐν τῇ ιδιότητι του καὶ ὡς ἀποτελέσματος καὶ πορίσματος τῆς Οἰκονομίας, ἢ νὰ συλλάβῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τοὺς οἰκονομικογεωγραφικοὺς ὄρους τῆς λειτουργίας τῶν πληθυσμιακῶν φαινομένων ὡς πορισμάτων καὶ πηγῶν τῆς Οἰκονομίας.

Καὶ ἡ μὲν Γενικὴ κατὰ τὸν ἐρασιτεχνικὸν χωρολογικὸν ὄρισμὸν τοῦ Sapper ἐξετάζει τὴν διάδοσιν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καθ' ὅλην τὴν Γῆν καὶ ζητεῖ νὰ καθορίσῃ τοὺς Νόμους ἢ Κανόνας τοὺς διέποντας τὴν διαδοσίν των. Ἡ δ' Εἰδικὴ ἐπιδιώκει νὰ παραστήσῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τὸ σύνολον τῶν γεωοικονομικῶν φαινομένων ἐνὸς σαφῶς προσδιωρισμένου τμήματος ὡς χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐπιδράσεων τοῦ Χώρου τούτου. Ἡ πρόταξις καὶ ἔξαρισις τῶν αἰτιωδῶν σχέσεων καὶ συναφειῶν ἀποτελεῖ κατὰ Sapper, τὴν κυρίαν διαφορὰν μεταξὺ τῆς σημερινῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς παλαιότερας περιγραφικῆς Ἐμπορικῆς Γεωγραφίας.

Κατὰ τὸν P.H. Schmidt, οὗτινος καὶ ὁ γενικὸς ὀρισμὸς εἶναι ἀπείρως μεθοδικώτερος καὶ ἀριτώτερος καθ' ὅλα, ἡ Εἰδικὴ ἢ Οἰκονομικὴ Χωρογραφία ἔχει ὡς σκοπὸν: νὰ ἐρευνήσῃ τοὺς συνδέσμους τῶν γενικῶν ὄρων τῶν Χωρῶν πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων των, νὰ ἀποκαλύψῃ τὰς φυσικὰς καὶ κοινωνικὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἡ ἐργασία ἐνὸς Ἐθνους ὀρθοῦται, ἐπομένως τὴν οἰκονομικὴν κατασκευὴν καὶ διάστρωσιν τῆς Χώρας ὡς ὀργανικοῦ σχηματισμοῦ (gebilde), ὅστις εἶναι στενῶς συνυφασμένος εἰς ὅλους τοὺς κλάδους, πρὸς τὴν ὅλην προίκισιν τοῦ Γῆινου Χώρου, πρὸς δὲ νὰ παραστήσῃ τὸν συνυφασμὸν τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς Ἀνθρωπότητος, δηλ. τὴν ἐξάρτησίν της ἐκ τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας. Ἔχει δηλ. ὡς σκοπὸν τὴν δυναμικὴν γαιωοικονομικὴν ἐρευναν καὶ τὴν αἰτιώδη ἐντεῦθεν ἐρμηνείαν

τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος τῶν Χωρῶν τῆς Γῆτινης Ὀλότητος.

Κατὰ Friedrich ἡ Γενικὴ Γεωοικονομία εἶναι: 1) Δυναμική, ἣτις ἐξετάζει καὶ μετροῦ τοὺς παράγοντας τῆς Οἰκονομίας ὡς Μορφῆς Πολιτισμοῦ. 2) Στατική, ἣτις ἐξετάζει τὴν κατὰ χώρον διάδοσιν τῶν παραγόντων καὶ τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων ἢ φαινομένων καθ' ὅλην τὴν Γῆν.

Ὁ δυαδισμὸς ὅθεν ἐν τῇ Γεωοικονομικῇ Ἐπιστήμῃ εἶναι τριπλοῦς κατ' ἐπιφάνειαν: 1) Δυναμικῆς καὶ Στατικῆς· 2) Γενικῆς καὶ Εἰδικῆς· 3) Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου.

Ἄλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν, ὅσα ἤδη ἐξέθεσα, κατ' ἐμὲ ἡ Γεωοικονομία ναὶ μὲν ὀρμάται ἀπολύτως καὶ ἀναγκαίως ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων, ἀλληλεξαρτήσεων καὶ συνδέσμων τῶν γενικῶν φυσικῶν καὶ πολιτιστικῶν παραγόντων ἢ ὄρων, τοῦ φυσικοῦ κόσμου τοῦ πεπληρωμένου γῆινου χώρου, ὡς πραγματικότητος τῶν φυσικῶν βάσεων ἦτοι τῶν διαφορῶν τῆς φυσικῆς προικίσεως τῶν Χώρων, τοῦ περιορισμοῦ τῶν φυσικῶν δώρων ἐν τῷ Χώρῳ καὶ τοῦ τοπικοῦ χωρισμοῦ τῶν τε φυσικῶν δώρων καὶ Χώρων, καὶ τοῦ κόσμου τῆς ἱστορικῆς καὶ κοινωνικῆς πραγματικότητος, ἐπιζητεῖ δὲ τὴν ἐντεῦθεν ἐξερεύνησιν τῆς ἐξαπλώσεως καὶ δράσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ἐξερεύνησιν, ἐπαναλαμβάνω, τῆς ἐμφανίσεως, διαδόσεως, μορφῆς, λειτουργίας καὶ ἐσωτερικῆς ὑφῆς καὶ οὐσίας τῶν φαινομένων τοῦ οἰκονομικοῦ κόσμου καὶ τῆς Οἰκονομίας, ὡς ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἀμειλίκῳ προϋποθέσει τοῦ Ὀλογαϊκοῦ Χώρου καὶ τῶν καθ' ἕκαστα γῆινων χώρων. Ἄλλ' αὕτη εἶναι κατ' ἐξοχὴν Ἐπιστήμη Νόμων, δι' ἣ ἔχει ὡς κύριον σκοπὸν τὸν ἐξῆς:

Τὴν ἐξακρίβωσιν σταθερῶν σχέσεων τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας ἐν τῷ συνυφασμῷ των πρὸς τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητα καὶ τὴν αἰτιώδη κατὰ τὸ δυνατόν ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνεῖαν τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος τοῦ Γῆτινου Χώρου. Ἐν τέλει ὁμως τὴν ἐξεύρεσιν ὀρισμένων Γενικῶν Κανόνων καὶ Γενικῶν Νόμων, οἵτινες γὰρ διέπῃσι τὴν σταθερὰν ἐπανάληψιν τυπικῶν εἰρημῶν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων καὶ οἵτινες ἢ νὰ προσδιορίζωσι τοὺς Κανόνας καὶ νόμους τοὺς διέποντας τὴν πρόβλεψιν τῶν συμβησομένων ἢ νὰ προσδιορίζωσιν ἐντὸς τοῦ ὁρίου, ὅπερ ἐπιτρέπει τὸ δυσπροσδιόριστον ἢ ἀπροσδιόριστον τῆς δημιουργικῆς ἐξελίξεως τῶν κοινωνικῶν φαινομένων τοὺς ὄρους, οἱ ὅποιοι ἀναγκαίως ὑπαγορεύουσι τὰς ὁδοὺς τῆς πορείας τῆς μελλοντικῆς οἰκονομικῆς δημιουργίας καὶ τὰς δυνατὰς ὁδοὺς κατευθύνσεως τῶν ἐπεμβάσεων τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου (κρατικῶν, ἐξωκρατικῶν, ἐξωπολιτικῶν, ὀλογαϊκῶν), ὡς ἐνεργητικοῦ, ἀλλ' ἐξηρητημένου, συνυφασμένου καὶ ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεξαρτήσεων προσδιοριζομένου παράγοντος ἐντὸς τῶν ἐπὶ μέρους γεωγραφικῶν Ὀμαδικῶν Οἰκονομιῶν καὶ ἐντὸς τοῦ συνόλου τῆς Οἰκουμηνικῆς Οἰκονομίας τῆς Ὀλογαϊκῆς Ἐνότητος.

Και ἡ μὲν πρόβλεψις τοῦ μέλλοντος παραμένει καὶ ἀπαιτήσις καὶ ἀναγκαία συνέπεια τῆς καθολικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ὡς κατ' ἐξοχὴν ἐρεῦνης Νομοτελείας καὶ ἐπομένως καὶ τῆς Οἰκονομικῆς ἐρεῦνης παρὰ τοὺς δισταγμούς, οὓς προκαλοῦσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς Οἰκονομίας αἱ τε ἐκτροχιάσεις τῶν πολιτικῶν πειρασμῶν καὶ αἱ τηλοράσεις τῶν Νοσταλούντων. Ἄλλως τε ἡ πρόβλεψις ἔγκειται ἐν αὐτῇ τῇ φύσει τῆς Οἰκονομίας, ἐν ἣ ἐνυπάρχει ἡ πρόνοια. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτει πάντως ἐν τῷ πραγματικῷ οἰκονομικῷ βίῳ καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν Προγνώσεων ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ᾄτης τῆς λεπτομερειακῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ εὐμεταβόλου εἰδικῶν ἀσταθῶν παραγόντων, ὡς κύκλου ὅμως κινουμένου ἐντὸς τῶν χαλυβδίων δεσμῶν τῆς Γενικωτέρας Νομοτελείας τῆς διεπούσης γενικώτερον τὴν Πρόβλεψιν τῶν Συμβησομένων καὶ τὴν τυπικότητα τῶν μορφῶν ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἀντικειμενικῶν ᾄτων τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος καὶ τῶν δυνατῶν ᾄτων κατευθύνσεως τῶν ἀνθρωπίνων ἐπεμβάσεων.

Ὁ δὲ τριπλοῦς κατ' ἐπιφάνειαν Δυνατισμὸς τῆς Δυναμικῆς καὶ Στατικῆς, τῆς Εἰδικῆς καὶ Γενικῆς, τῆς Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου, αἴρεται τελικῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐν τῷ συνυφασμῷ, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐν τῷ κυρίῳ σκοπῷ τῆς ἐρεῦνης τῆς Νομοτελείας.

Νῦν προχωρῶν προσθέτω. Ἡ μὲν Πολιτικὴ Οἰκονομία ἀναγνωρίζει μὲν πάντοτε τὴν κεντρικὴν θέσιν, ἣν δέον νὰ κατέχη ἐν αὐτῇ ἡ ἔρευνα τῶν σχέσεων φυσικῶν βάσεων καὶ ἐργασίας, ἀλλ' ἐν τῷ σημερινῷ καταμερισμῷ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης ἀναζητεῖ τὴν ἐξακριβῶσιν εἰδικῶν Νόμων καὶ Κανόνων ἐντὸς καὶ ἐκ τοῦ εἰδικοῦ συνυφασμοῦ τοῦ κόσμου τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς πραγματικότητος. Ἡ δὲ Γεωοικονομία ἀναζητεῖ ἐν τέλει γενικωτέραν Ἀναγκαιότητα διεπούσαν τὰς σταθερὰς σχέσεις τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος οὐχὶ μόνον ἐντὸς τοῦ εἰδικοῦ συνυφασμοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ κύκλου τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐντὸς καὶ ἐκ τοῦ γενικοῦ συνυφασμοῦ τοῦ ἐσωτερικοῦ κύκλου τοῦ κοινωνικοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐντὸς καὶ ἐκ τοῦ γενικοῦ συνυφασμοῦ τοῦ συνόλου τῶν φαινομένων τοῦ τε φυσικοῦ κόσμου τῶν φυσικῶν ἐπιδράσεων καὶ βάσεων καὶ τοῦ κόσμου τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος ἐν τῷ Γήτινῳ Χώρῳ.

Ἐν τούτῳ, ἐν τῇ τελικῇ δηλ. ἐπιδιώξει τῆς Γενικωτέρας Ἀναγκαιότητος ἔγκειται ἡ διαφορὰ τῆς ἐρεῦνης τῶν δύο Ἐπιστημῶν τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ τῆς Γεωοικονομίας, ὡς Γενικῶν Ἐπιστημῶν, αἵτινες κατὰ τὰ ἄλλα ἔχουσιν τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον ἐρεῦνης. Ἀμφότεραι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἔρευναν τῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας καὶ τοῦ κόσμου τῶν φαινομένων τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος ὑπὸ τὰς προϋποθέσεις τοῦ Χώρου καὶ τόπου, τοῦ Χρόνου, τῆς ἀποστάσεως. Ἄλλ' ἡ ἔρευνα αὕτη, ἐφ' ὅσον ἡ στήριξις τῆς οἰκονομικῆς Νομοτελείας, ἣτις ἀποτελεῖ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς Ἐπιστήμης, καὶ ἡ ἐξακριβῶσις ἀκόμη καὶ ἐρμηνεία τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος, ἀπαιτοῦσιν ἀμελίτως τὴν ἔρευναν τῶν βάσεων τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἐν τῇ Οἰκονομίᾳ συνυφασμένων Σχέσεων καὶ

Συνδέσμων, ολοκληροῦται ὄντως μόνον διὰ τῆς ἄρσεως τῆς διαφορᾶς ταύτης καὶ δὴ εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ προκύπτῃ ἐντεῦθεν λογικῶς καὶ ἀναγκαιῶς συγχώνευσις ἀμφοτέρων τῶν Ἐπιστημῶν ὡς Γενικῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης.

Δι' ὅ, ἐκ τῶν πρωταρχικῶν γεωοικονομικῶν βάσεων τῶν σχέσεων Φύσεως καὶ Ἀνθρώπου καὶ τῶν σχέσεων τῶν φυσικῶν βάσεων καὶ τῆς ἐργασίας καὶ ἐκ τῶν βασικῶν γεωοικονομικῶν Νόμων, τοῦ Γενικοῦ Νόμου τῆς Διαφοροποιήσεως καὶ Ὀλοκληρώσεως καὶ τοῦ Νόμου τῶν Ἀντιθέσεων τῶν Ἀντιρροπῶν φυγοκέντρων καὶ κεντρομόλων Δυνάμεων, οὗς θέτω, προκύπτουσιν ἐν τῷ συνολικῷ συνυφασμῷ τῶν σχέσεων καὶ συνδέσμων ὀλοκληρωτικῶς ὁ Καταμερισμὸς τῶν Ἔργων καὶ αἱ βάσεις καὶ αἱ οἰκονομικαὶ ἔννοιαι, οἱ Νόμοι τῆς Συσσωρεύσεως καὶ Σχορπίσεως, τῆς Πυκνώσεως καὶ Ἀραιώσεως, τῆς Ἀνωτέρας καὶ Κατωτέρας Πιέσεως, τῆς Κινήσεως τῶν ἀνθρώπων, οἱ Νόμοι τῆς Κινήσεως καὶ ἀνταλλαγῆς τῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ εἰδικοί οἰκονομικοὶ Νόμοι ὡς π.χ. οἱ τῆς Προσφορᾶς καὶ Ζητήσεως, τῆς Μειουμένης Ἐδαφικῆς Προσόδου, ὁ Νόμος βαρύτητος τῶν τιμῶν τῆς Προσόδου (Rentenpreise) κ.τ.λ.

Πάντως ἡ Ἀναγκαιότης, ἣν ἐπιδιώκομεν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν ὑπαγορεύσεων τῶν γενικῶν γεωοικονομικῶν ὄρων, ὅσον σχετικὴ καὶ ἄν φαίνεται ἐν τῷ συνυφασμένῳ κόσμῳ τῆς πραγματικότητος, ὅπου λειτουργεῖ, δεόν νὰ θεωρηθῇ ὡς προϋπόθεσις τῆς ἐρεῦνης. Ἄλλ' ἡ ἐρευνα δὲν ζητεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ, ἄν ἡ Ἀναγκαιότης, ἀνεξαρτήτως τοῦ περιθωρίου αὐτονόμου σχετικῆς κινήσεως τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς πλευρᾶς τῆς λογικῆς ἀναγκαιότητος τῆς λειτουργούσης ἐπὶ τῇ βάσει τῶν περιορισμένων ὀρίων τῶν σιδηρῶν Νόμων τῆς Λογικῆς ἐντὸς συμπλεγμάτων νοημάτων, λειτουργῇ ἀποκλειστικῶς ὡς Μηχανικὴ Ἀναγκαιότης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ἀρχῆς τοῦ αὐστηροῦ εἰσοῦ αἰτίων καὶ αἰτιατῶν, ἣ ἂν αὕτη λειτουργῇ τελικῶς εἰς τὰ ἀπώτερα ἀπαγωγικὰ συμπεράσματα ἀπλῶς ὡς πιστοποιούμενος Τελεολογικὸς Προορισμὸς ἐπὶ τῇ βάσει ἔξωθεν προὔπαρχούσης ἢ ἐν τῇ φύσει τοῦ κόσμου τῶν φαινομένων ἐνυπαρχούσης σκοπιμότητος. Γεγονὸς εἶναι ὅτι Μηχανικὴ Ἀναγκαιότης ἢ Μηχανικὴ αἰτιότης καὶ Τελεολογία δὲν ἀποκλείουσιν ἀλλήλας.

Ἐξ ἄλλου, ἀπὸ λογικῆς ἀπόψεως, ἡ γεωοικονομικὴ ἐρευνα ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ σκοποῦ της δέχεται ὡς ἀπόλυτον ἀρχὴν—ἄλλως τε καὶ τελεολογικῶς ἐκ τῆς «Θέας» τοῦ συνυφασμοῦ, ἐνδεχομένως, συμπεραينوμένην— τὸ ἔξης: ὅτι δηλ. ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς Οἰκονομίας εἶναι ὡς αὐτοσκοπὸς ἢ εὐημερία τοῦ πληθυσμιακοῦ συνόλου τοῦ ὀλογοιῖκου Χώρου δηλ. τῆς Ἀνθρωπότητος, ἣς τὴν προϋοῦσαν αὐξῆσιν δέχεται ὡς δεδομένον φυσικῶς, ὅσον καὶ ἂν δὲν ἀποκλείῃ εἰς ἑαυτὴν τὴν ἐρευναν τοῦ τρόπου, τοῦ ὄνθμοῦ, τῆς ποιότητος καὶ τῶν ὀρίων τῆς αὐξήσεως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν δυνατοτήτων συντηρήσεως καὶ ἐν τῷ συμφερόντι τῆς γενικῆς εὐημερίας τοῦ Ὄλου.

Ἀσφαλῶς ὁμως ἀποφεύγει νὰ θέσῃ πρὸ ἑαυτῆς τὸ ὑπατον ἐρώτημα περὶ τε τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῆς εὐημερίας καὶ περὶ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τῆς

ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως ἀποφεύγει νὰ θίξη καὶ τὸ ἕτερον ὑπατον ἐρώτημα, τὸ ἐρώτημα δηλ. περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς οὐσίας τῶν ὄντων.

Ἐν τούτοις, ἡ ἔρευνα παρουσιάζει σοβαρωτάτας δυσχερείας ὑποκειμενικὰς τε καὶ ἀντικειμενικὰς, προερχομένας ἔξ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν:

Ἐποκειμενικὰς μὲν δυσχερείας, λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου τοῦ Παρατηρητοῦ, ὅστις καὶ αὐτὸς δὲν δρᾷ καὶ δὲν ζῆ ἔξω τῶν δεσμῶν τοῦ γενικοῦ συνυφασμοῦ, ἅτινα ἀναγκαίως προσδιορίζουσι καὶ τὴν παρατήρησιν, καὶ ὅστις εἶναι εἰδικώτερον συνυφασμένος μὲ τὸ χρονικόν, τοπικόν, κοινωνικόν καὶ πολιτιστικόν περιβάλλον τῆς ζωῆς καὶ δράσεώς του. Ἀντικειμενικὰς δὲ δυσχερείας, λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐρεύνης, λόγῳ τῆς φύσεως δηλ. τῶν κοινωνικῶν φαινομένων. Ταῦτα δὲν παρουσιάζουσιν, τὴν ὁμοιομορφίαν καὶ τυπικότητα τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἐμφανίζουσι δ' ἀπεναντίας ἐν τῇ διαρκεί ῥοῇ μείζονα ῥοῆν τῶν τελευταίων. Ἡ ἔξακριβωσις ἔξ ἄλλου τυπικῶν φαινομένων, σταθερῶν σχέσεων, κανονικοτήτων καὶ Νόμων εἶναι δυσχερεστέρα, διότι προσκρούει αὐτὴ κατ' ἀρχὴν εἰς τὸ πολυσύνθετον τοῦ συνυφασμοῦ τῶν σχέσεων, τῶν συσχετίσεων, τῶν συνδέσμων καὶ ἀλληλεξαρτήσεων τῶν φαινομένων καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν ποικιλιῶν, τῶν παραλλαγῶν, τῶν λεπτομερειῶν καὶ τῶν ἐπουσιωδῶν γεγονότων, ἀντικειμένων καὶ παραγόντων καὶ διότι ὀφείλει κατ' ἀνάγκην τὰ ὑπολογίξῃ καὶ τὴν νέαν οὕτως εἰπεῖν δημιουργίαν, ὅφ' ἦν προκύπτει τὸ ἐν ἡ ἄλλο φαινόμενον ἐντὸς τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς δημιουργίας, συνεπεία τῆς δράσεως καὶ μόνης τῶν ἐν τῷ μεταξὺ δρώντων ποικίλων παραγόντων τῆς δημιουργικῆς ἐξελιξέως καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν δημιουργικῶν ἢ μεταμορφωτικῶν ἐπιδράσεων καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ παράγοντος τῆς καλῆς ἢ κακῆς προβλέψεως τῶν συμβησομένων. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἀντιστρόφως νὰ παροράται τὸ ὅτι αἱ σταθεραὶ Σχέσεις, οἱ Νόμοι καὶ αἱ κανονικότητες προϋποθέτουσι πάντοτε ἀφαίρεσιν καὶ γενίκευσιν, λειτουργοῦσι δὲ καὶ δρῶσιν ἐν τῇ συνυφασμένῃ πραγματικότητι ἐν διασταυρώσει, ἀλληλεπιδράσει, συνδρόμῳ δράσει, σειρᾷ ὑποτελείας μετ' ἄλλων Νόμων καὶ Κανόνων. Τοῦτο ἰσχύει ὄχι ὀλιγώτερον καὶ διὰ τοὺς Φυσικοὺς Νόμους, διότι ὄντως ἡ ἀποκλειστικὴ ἰσχύς τοῦ Νόμου τῆς Βαρύτητος θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀκατανίκητον ἔλξιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ κέντρον τῆς Γῆς, ἢ δ' ἀποκλειστικὴ ἰσχύς τῆς Φυγοκέντρου Δυνάμεως θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἐκσπενδόνισιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ στερέωμα.

Ὅχι ἦττον, ἡ ἐξονυχιστικὴ ἀνάλυσις τῶν προσδιοριστικῶν στοιχείων τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων, ἢ προσφυγὴ εἰς τὴν συστηματικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἀπείρου ὕλικου τῆς Ἐμπειρίας, ὅπερ ἀντιλοῦμεν ἐκ τοῦ κόσμου τῶν φυσικῶν φαινομένων μέσῳ τῶν πορισμάτων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ἐκ τοῦ κόσμου τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος καὶ ἐκ τοῦ κόσμου τῶν ἀριθμητικῶν στοιχείων τῶν Στατιστικῶν καὶ τῶν γραφικῶν παραστάσεων τῶν Χαρτῶν, ἢ προσφυγὴ εἰς ἀπογραφάς, ἐκτιμήσεις, ἐρεῦνας (enquêtes) ἐπι

τοῦτο, ἡ χρησιμοποίησις τῆς Γενετικῆς Μεθόδου καὶ τῆς Στατιστικῆς Μεθόδου, ἡ ἀμεσοὺς παρατήρησις καὶ ἡ ἐπὶ τόπου περιήγησις μᾶς ἐπιτρέπουσι νὰ περιορίζωμεν τὰς δυσχερείας καὶ νὰ περιορίζωμεν τὰ ὄρια τοῦ ἀπροσίτου Τομέως, ὃν περικλείει τὸ Ἐρωτηματικὸν τῆς Δημιουργικῆς Ἐξελιξέως. Ἀλλὰ καὶ τὸ πείραμα, ὅπερ ἀποτελεῖ πολυτιμότερον μέσον εἰς τὰς Φυσικὰς Ἐπιστήμας διὰ τὴν διεύθυνσιν εἰς τὸν εἰρημὸν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων, δὲν ἀποκλείεται. Ὡς πειράματα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὴν γεωοικονομικὴν ἔρευναν (19) τὰ φαινόμενα π.χ. τοῦ ἀποικισμοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐποικισμοῦ, πᾶσα νομοθεσία, αἱ ἀπόπειραι ἰδρύσεως σοσιαλιστικῶν κοινοτήτων ἐν Ἀμερικῇ, αἱ ἀπόπειραι ἐν γένει Ἀνθρωπιστῶν, τὸ Κράτος τῶν Ἰησοῦιτῶν ἐν Παραγουάῃ (1610)1768), ἡ ἀπόπειρα ἐφαρμογῆς τοῦ φυσιοκρατικοῦ συστήματος ὑπὸ τοῦ Markgraf Karl Friedrich von Baden (1728)1811), αὐτὸς οὗτος ὁ Σοβιετισμὸς ἐν Ρωσίᾳ κ.τ.λ.

* *

Ὅμως, καὶ ἡ ἔρευνα τῆς Γεωοικονομίας ὡς Γενικῆς Ἐπιστήμης διαμελίζεται, ὡς εἶναι φυσικόν, εἰς διαφόρους Κλάδους ἀναλόγως τῶν στοιχείων, ἅτινα περιλαμβάνει αὕτη σὺν τῇ προόδῳ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεώς της, ἥτις ἀπαιτεῖ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ εὔρυσιν καὶ ἐμβάθυνσιν μέχρι τῆς ὀλοκληρώσεως τῆς ἐρέυνης τοῦ συνόλου τῶν στοιχείων τῆς οἰκονομικῆς πραγματικότητος, ἥτις ὀλοκλήρωσις σήμερον εἶναι δυνατόν μόνον ἐν τῇ Εἰδικῇ Γεωοικονομίᾳ, δηλ. ἐν τῇ ἐρέυνῃ τῶν ἐπὶ μέρους Περιοχῶν τῆς Οἰκονομικῆς Χωρογραφίας. Πάντως δύνανται σήμερον νὰ περιλαμβάνῃ ἡ ἔρευνα ἑκείνη τὰ ἑξῆς στοιχεῖα: 1) τὴν ἔρευναν τῶν γενικῶν φυσικῶν, κοσμικῶν καὶ πολιτιστικῶν ὄρων. 2) τὴν εἰδικὴν ἔρευναν τοῦ Πληθυσμοῦ, τοῦ Πολιτισμοῦ, τῶν Συνοικήσεων. 3) τὴν ἔρευναν τῆς ὑφῆς καὶ πλοκῆς τῆς Οἰκονομίας ἐν γένει, τῶν ὄρων ἐργασίας, τῆς Παραγωγῆς, τῆς Κυκλοφορίας καὶ Συγκοινωνίας, τοῦ Ἐμπορίου, τῆς Καταναλώσεως, τῆς μορφῆς καὶ κατανομῆς τῆς ἰδιοκτησίας, τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου. 4) τὴν εἰδικὴν ἔρευναν τῆς Ἐπικρατείας ὡς πολιτικοεδαφικῆς Μονάδος, ὡς οἰκονομικῆς Μονάδος, ὡς δημοσίας Οἰκονομίας. 5) τὴν ἔρευναν τῶν φυσικο-πολιτιστικῶν οἰκονομικῶν Περιοχῶν τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, τῆς διεθνοῦς κατανομῆς τοῦ Πλούτου, τῆς διεθνοῦς κινήσεως τῶν Κεφαλαίων, τῆς διεθνοῦς ῥυθμίσεως τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων καὶ τὴν ἔρευναν τῶν γεωπολιτικῶν καὶ γεωοικονομικῶν προβλημάτων τῶν προκυπτόντων ἐκ τῶν συγκρούσεων τῶν πολιτικοεδαφικῶν οἰκονομικῶν Μονάδων, τῶν φυσικο-πολιτιστικῶν Οἰκονομικῶν Περιοχῶν καὶ τῆς ὀλογαίικῆς Ἐνότητος τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας.

Ἀντιστρόφως δ' ἡ κατ' ἔξοχὴν Γενικὴ Γεωοικονομία εἶναι αὕτη καθ' ἑαυτὴν ἡ ἔρευνα τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, ἥτις ἐμφανίζεται ἐν τῇ ἐρέυνῃ ταύτῃ κατ' ἀρχὴν ἀντικειμενικῶς ὡς ἀνάλογος σταθερὰ σμίκρυνσις καὶ γενίκευσις, ὅπου τὰ τοπικὰ καὶ εἰδικώτερα φαινόμενα καὶ ῥυθμιστικὰ στοιχεῖα

19) Ἴδὲ P. H. Schmidt.

βαίνουσι σμικρυνόμενα, γενικευόμενα καὶ ἐξαφανιζόμενα πρὸ τῶν γενικωτέρων ἐν τῇ Διαφοροποιήσει καὶ Ὁλοκληρώσει, κατὰ παρεμφερῆ ἀναλογίαν πρὸς τὴν σταθερὰν σμικρυνσιν καὶ γενίκευσιν, ἧτις προκύπτει ἐπὶ Χαρτῶν μεγάλης καὶ σμικρᾶς Κλίμακος.

Ὁ ὄρος, πάλιν, «Γεωοικονομία» χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τινος εἰς εἰδικούς Γερμανικούς κύκλους διὰ τὴν ἐννοιολογικὴν παράστασιν τῶν σχέσεων τῆς Γεωλογίας πρὸς τὴν Πρακτικὴν Οἰκονομίαν καὶ δὴ τὴν Οἰκονομίαν τῆς Μεταλλευτικῆς (Geοοκονομῖε ἐν τῇ «Wirtschaft des Bergbaus») ἤδη ὁμως ἀπὸ τοῦ 1925 γίνεται χρῆσις τοῦ ὄρου τούτου ἐκ μέρους τοῦ Arthur Dix ἐν εἰδικῇ μελέτῃ του «(Geοοκονομῖε», Verlag Oldenbourg, München-Berlin, 1925) πρὸς χαρακτηρισμὸν ἰδιαιτέρας δῆθεν Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης καὶ δὴ ἐσφαλμένως ὡς κλάδου ὅλως ἀνεξαρτήτου τῆς Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας, εἰς ἣν ὁμως ὑπάγεται ἀναγκαίως αὕτη, ὕφ' οἵανδῆποτε μορφήν καὶ ἂν παρουσιάζηται. Ἀφορμὴν δὲ παρέσχεν εἰς τὸν Dix διὰ τὴν τοιαύτην διάκρισιν ἡ ἐκ παρεμφεροῦς πνεύματος προκύψασα διάκρισις τοῦ ὄρου «Γεωπολιτικῆ». ἧτις ἀπέκτησε πρωτεύοντα ῥόλον ἐν τῇ ἐρεύνη τῶν ζητημάτων τῆς Διεθνoῦς Πολιτικῆς, ὡς ὁμολογεῖ ὁ συγγραφεὺς. Ὁ αὐτὸς ὄρος «Γεωοικονομία» ἀπαντᾶται καὶ παρὰ τῷ ἐπίσης Γερμανῷ Rörke ἀπὸ τοῦ 1925 («Geld und Aussenhandel», Verlag G. Fischer, Jena 1925).

Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Dix δὲτ' ἡ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία περιορίζεται εἰς τὴν ἀπλὴν παράθεσιν τῆς οἰκονομικῆς παραγωγικότητος ἐν τῇ χωρογραφικῇ περιγραφῇ τῆς καὶ ὅτι ἡ Γεωοικονομία, ὡς ἐννοεῖ ταύτην ὁ Dix, ἀποβλέπουσα εἰς τὸ μέλλον, ζητεῖ νὰ ἐρευνήσῃ τὰς δυνατότητας ἐκμεταλλεύσεως τῶν οἰκονομικογεωγραφικῶς δεδομένων γεγονότων καὶ νὰ ἀποκαλύψῃ τὰς κατευθυντηρίους γραμμὰς μελλοντικῆς Διεθνoῦς Οἰκονομίας οὐδὲν ἄλλο καταδεικνύει ἢ ἀσύγγνωστον παραγνώρισιν τοῦ κυρίου σκοποῦ τῆς Γενικῆς Οἰκονομικῆς Γεωγραφίας.

Τὸ κατ' ἐμέ, ὀνομάζω Γεωοικονομίαν μὲν ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν τὴν Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν, Γεωοικονομίαν ὑπὸ στενωτέραν ἔννοιαν ἢ ἀπλῶς Γεωοικονομίαν τὴν Γενικὴν Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν, Εἰδικὴν δὲ Γεωοικονομίαν καταχρηστικῶς τὴν Εἰδικὴν ἢ Περιγραφικὴν Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν ἢ Οἰκονομικὴν Χωρογραφίαν, ἐν τέλει Γενικὴν Γεωοικονομίαν τὴν Ἐπιστήμην τῆς ἐρέυνης τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, ἧτις ἀποτελεῖ τὸ καταστύλαγμα τῆς Γεωοικονομίας ἐν γένει, χρησιμοποιῶ δὲ τοὺς ὄρους τούτους ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην πρῶτος, καὶ δὴ ἀπὸ τοῦ 1927)28.

Πάντως, εἰσάγω τὸν ὄρον τοῦτον εἰς τὴν Ἐπιστήμην, ὕφ' ἣν ἔννοιαν ἐτόνισα, διότι παρουσιάζει πλὴν τῆς ἀδρότητος καὶ σαφηνείας του καὶ τοῦτο τὸ βασικὸν προτέρημα: ὅτι δηλ. ἐμπερικλείει ἐν ἑαυτῷ αὐτὸν τοῦτον τὸν σκοπὸν, ὅστις εἶναι οὐχὶ Γεωγραφία, ἀλλ' ἡ Οἰκονομία, ὅτι ὑποδηλοῖ τὴν πλήρη χειραφέτησιν ἀπὸ τῶν μονομερειῶν τῶν στενῶν γεωγραφικῶν ἐπιφορῶν καὶ ὅτι δεικνύει σαφῶς καὶ ἀσφαλῶς αὐτὴν ταύτην τὴν βάσιν τῆς γεω-

οικονομικῆς ἐρευνῆς, δηλ. τὸ γενικὸν δυναμικὸν στοιχεῖον καὶ τὸν συνυφασμὸν τῶν σχέσεων Γῆς καὶ Οἰκονομίας, ἐξ οὗ προκύπτει ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι ὄντως ἡ Οἰκονομία, δηλ. Γεωοικονομία.

Ὅρια μεταξὺ τῶν συγγενῶν Ἐπιστημῶν δὲν εἶναι δυνατόν ἀκριβῶς νὰ καθορισθῶσι. Καὶ ἐνταῦθα ἰσχύει πολλῶ μᾶλλον τὸ ἀξίωμα ὅτι σινικά τείχη δὲν χωρίζουσι τὰς Ἐπιστήμας. Ἡ τε Πολιτικὴ Οἰκονομία καὶ ἡ Γεωοικονομία ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Πάντως ὅμως ἡ διαφορά, ἣν ἐπιστοποίησα ἀνωτέρω, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς διακριτικὸν στοιχεῖον πρὸς διάκρισιν σχετικῶν ὁρίων ἀμφοτέρων, χωρὶς ἀντιθέτως νὰ ἐπιτρέπη καὶ τὴν παραδοχὴν τῆς μονομεροῦς ἀπόψεως τοῦ Lütgens, ἣν ἀσπάζεται καὶ ὁ Sapper, ὅτι τὰ συμπεράσματα τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἔχουσι ἐν γένει, μᾶλλον, μεταβλητὴν, ἐφήμερον ἀξίαν, τὰ δὲ τῆς Γεωοικονομίας χωρικὴν ἢ χωρολογικὴν καὶ σταθερωτέραν ἀξίαν. Ἄλλ' ἡ ὀλοκληρωτικὴ Οἰκονομικὴ ἐρευνα ἀπαιτεῖ τὴν ἄρσιν τῆς διαφορᾶς ταύτης καὶ τὴν ὀλοκληρώσιν τῆς μιᾶς καὶ ἐνιαίας Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης. Τὸ ζήτημα, ὅπερ τίθεται ἐντεῦθεν, εἶναι τοῦτο μόνον, ἂν καὶ κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν ἄνευ κινδύνου διασπάσεως καὶ ἐπομένως ἐξουδετερώσεως τῆς οἰκονομικῆς ἐρευνῆς ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας μεταξὺ Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Γεωοικονομίας ἐντὸς τῆς ἐνιαίας Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης ὑπὸ τὴν ἀναγκαίαν πάντοτε προϋπόθεσιν ὅτι ἡ Γεωοικονομία κατέχει τὸν κεντρικὸν βασικὸν πυρῆνα καὶ τὴν πρωταρχικὴν θέσιν ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἐρευνῇ. Ἐξ ἄλλου δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἡ μονομερὴς ἄποψις τοῦ Schumpeter ὅτι ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία ἔχει ὡς ἀφετηρίαν τὴν φυσιοεπιστημικὴν ἐρευναν λειτουργικῶν τιμῶν σχέσεων μεταξὺ οἰκονομικῶν ποσοτήτων.

Ἡ Ἐπιστήμη τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας ἢ τε γενικὴ καὶ εἰδική, ὡς ἐμφανίζεται ἐν τῷ προγράμματι τοῦ Harms, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ δύναται νὰ εἶναι ἢ ἡ Γενικὴ Γεωοικονομία. Πάντως ἡ Ἐπιστήμη ἐκεῖνη καὶ ὡς περιορισμένη ἐρευνα τῶν ὑπερκρατικῶν σχέσεων τῆς Οἰκονομικῆς Ζωῆς, ἔστω καὶ ὡς Διεθνῆς Οἰκονομικὴ Πολιτικὴ ἀπορροφᾶται πλήρως ἐντὸς τῆς Γενικῆς Γεωοικονομίας.

Ἡ Στατιστικὴ παρέχει εἰς τε τὴν Γεωοικονομίαν καὶ τὴν Πολιτικὴν Οἰκονομίαν τὸ ὑλικὸν τῶν ἀριθμητικῶν περιγραφῶν τῶν φαινομένων καὶ ἢ εἶναι Ἐπιστήμη ἐξακριβώνουσα τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων φαινομένων καὶ διατυποῦσα τὰ ἐκ τῆς παρατηρήσεως ἐξαγόμενα συμπεράσματα δι' ἀριθμῶν ἐκφραζόντων κατὰ κανόνα τοὺς μέσους ὄρους ἢ εἶναι μᾶλλον κατὰ τὸν Aftalion μέθοδος, δηλ. ἀριθμητικὴ μελέτη τῶν φαινομένων καὶ τῶν σχέσεών των. Πάντως, ἡ Στατιστικὴ ὑπὸ μὲν τὴν μορφήν τῆς στατιστικῆς ἀναλύσεως, δηλ. τῶν μεθόδων τῶν ἐφαρμοζομένων διὰ τὴν διάκρισιν τῶν κυρίων στοιχείων τῶν Στατιστικῶν ἢ διὰ τὴν ἀναζήτησιν τῶν συνθετικῶν τύπων των μᾶς καθιστᾷ προσιτὴν τὴν στατιστικὴν μέθοδον τῶν μέσων ὄρων, ὑπὸ δὲ τὴν μορφήν τῆς Στατιστικῆς παρατηρήσεως (ἔργον τῶν διοικητικῶν Στατιστικῶν κυρίως) μᾶς προμηθεύει τὸ στατιστικὸν ὑλικόν, ὡς ἐλέχθη, ὅπερ

πολλάκις απαιτεῖ αὐστηρὰν κριτικὴν. ἵνα καταστῆ χρήσιμον ὕλικὸν δι' ἐπεξεργασίαν. Τὸ στατιστικὸν ὕλικὸν καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ποσοτικὴν ἔρευναν τῶν ποιοτικῶν πορισμάτων τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεύνης. Κατὰ δὲ τὸν Aftalion διὰ τῆς Στατιστικῆς ἡ Οἰκονομία γίνεται ποσοτικὴ Οἰκονομία καὶ καθίσταται δυνατὴ ἡ συλλογὴ τῶν ποσοτικῶν δεδομένων καὶ ἡ ἔρευνα τῶν ποσοτικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δεδομένων τούτων. Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ἡ σημασία τῆς Στατιστικῆς εἶναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δίδῃ ἀφορμὴν καὶ εἰς ὑπερβολάς ὡς αἱ συνήθεις ὑπερβολαὶ τῆς ταχυδακτυλογραφικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀριθμῶν καὶ τῆς νοσηρᾶς φαντασίας καθ' ἡμέραν καὶ ὡς αἱ ὑπερβολαὶ τῶν περὶ Στατιστικῆς γνωμῶν Ἐπιστημόνων. Πολλοὶ Ἀμερικανοὶ Ἐπιστήμονες τείνουσι νὰ ἀπορροφήσωσιν ὀλόκληρον τὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιστήμην ἐντὸς τῆς Στατιστικῆς καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι οὐδὲν γνωρίζομεν, ἐφ' ὅσον δὲν δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν. Χαρακτηριστικὴ ὁμως διὰ τὴν σημασίαν τῶν στατιστικῶν ἀριθμῶν εἶναι ἡ ἐξῆς ἐπιγραμματικὴ φράσις τῶν Γερμανοῦ Kolb («Handbuch der vergleichenden Statistik des Völkerzustandes und Staatenkunde» Leipzig, 1879), ἣν ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ J. Brunhes: «Συχνὰ λέγεται: Ἀριθμοὶ κυβερνοῦσι τὸν κόσμον. Τοῦτο ὁμως εἶναι βέβαιον: Ἀριθμοὶ μᾶς δεικνύουσι πῶς Κυβερνᾶται ὁ κόσμος».

Ἡ Ἐμπορευματολογία διδάσκει ἀπλῶς τὰς ἰδιότητας τῶν ἐμπορευμάτων, τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπεξεργασίαν των, τὴν φύσιν καὶ χρησιμοποίησίν των. Ἡ Περιγραφικὴ Οἰκονομία (Wirtschaftskunde) εἶναι ἀπλὴ συλλογὴ πληροφοριῶν περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Οἰκονομίας ἐντὸς τῶν διαφόρων χωρολογικῶν περιοχῶν ἄνευ ἐξετάσεως τῶν συναφειῶν τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἀλληλεπιδράσει του. Ἡ δ' Οἰκονομικὴ Ἱστορία ἀποτελεῖ πολύτιμον συνεργάτην διὰ πᾶσαν γενετικὴν ἐξέτασιν, διὰ πᾶσαν δηλ. ἐξέτασιν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως τῆς οἰκονομικῆς Πραγματικότητος ἐν τῇ Γεωοικονομίᾳ. Δι' ὅ, καὶ ἡ Περιγραφικὴ Οἰκονομικὴ Γεωγραφία δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ὀριζοντία τελευταία σύγχρονος κατὰ χῶρον τομῆ τῆς οἰκονομικῆς Ἱστορίας, ἣτις ἀντιστρόφως ἀποτελεῖ οὕτως εἰπεῖν τὴν χρονικὴν εἰς τὸ παρελθὸν προέκτασιν τῆς πρώτης, ἐφ' ὅσον ἡ τοιαύτη προέκτασις ὑποτίθεται ὅτι βασιζέται ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε διαφορῶν τῆς ἐκτάσεως τοῦ γεωγραφικοῦ Χώρου ὡς Χώρου κατοικίας, δράσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπὶ τῶν βασικῶν προϋποθέσεων τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεύνης.

5. Ὁλοκληρωτικὴ Οἰκονομικὴ Ἐρευνα καὶ Γεωοικονομικὴ Ἐρευνα. Ἑλληνικὰ Προβλήματα. Καταμερισμὸς Ἐρεύνης.

Πάντως, πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ἀναγνωρισθῇ ὅτι οὐχὶ μόνον αἱ τε βάσεις, τὰ συστατικὰ στοιχεῖα, ἢ συνολικὴ ὑφῆ καὶ τὸ συνολικὸν δημιούργημα τῆς Οἰκονομίας, οὐχὶ μόνον αἱ βασικαὶ οἰκονομικαὶ ἔννοιαι, αἱ λειτουργίαι τοῦ οἰκονομικοῦ βίου, αἱ σταθεραὶ σχέσεις καὶ οἱ νόμοι τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, αἱ τυπικαὶ ἐκδηλώσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς ὁμαδικῆς οἰκονομικῆς

δράσεως και ενεργείας, αλλά και αι έπουσιώδεις άρρυθμιαί, τα έξωτερικά έπουσιώδη ή τεχνικά συμπτώματα και αυτά αι λεπτομέρειαι τής οικονομικής πραγματικότητας δέν είναι δυνατόν έν τέλει να συλληφθώσιν όρθώς, να εξακριβωθώσιν όρθώς και να έρμηνευθώσιν όλοκληρωτικώς έξω και άνευ τής γεωοικονομικής έρεύνης.

Μόνη ή έρευνα αύτη μάς έξασφαλίζει όλοκληρωτικώς κατά τών συνεπειών τών μονομερειών κατά του χάους τών αυθαιρεσιών και κατά του άπατηλου ήμίφωτος τής μονομερούς ειδιεύσεως, διότι βασίζεται και δέον να βασίζεται άκλονήτως επί τής άρχής του συνυφασμού του τε φυσικού και ιστορικού κόσμου τών φαινομένων, όστις πραγματοποιείται επί του ύλικού πεπληρωμένου γηίνου Χώρου, τή συνδρομή τών τριών στοιχείων του Χώρου και τόπου, του χρόνου και τής άποστάσεως διά τής κινητικής ενεργείας και δη διά τής κυκλοφορίας, και επί του γενικού Νόμου τής Διαφοροποιήσεως και Όλοκληρώσεως, όστις διέπει τους ειδικούς Νόμους, τας σταθεράς σχέσεις και τας λεπτομερείας του συνόλου του κόσμου τών οικονομικών φαινομένων.

Δι' ό, θεωρώ αδύνατον τήν οικονομικήν εξέτασιν και ένός άπλου συγκεκριμένου άντικειμένου, έφ' όσον τουτο έχει σχέσιν προς τήν οικονομικήν ενεργείαν και τήν οικονομίαν, δηλ. ένός συγκεκριμένου οικονομικού άγαθού, π.χ. τής κλωστής ή τής καρφίδος, όταν προς στιγμήν ύποτεθί ότι γίνεται άνευ τής γεωοικονομικής έρεύνης, δι' τής μόνης είναι δυνατή και έφικτή ή πρωταρχική και όλοκληρωτική έν ταύτῳ έρευνα τών όρων και του έργου τής τεχνικής παραγωγής, τών σχέσεων άλληλεξαρτήσεως του οικονομικού άγαθού και του καταμερισμού τών έργων, τής παραγωγής, τής καταναλώσεως, του έμπορίου, τής εργασίας, του κεφαλαίου, του οικονομικού τύπου και τής έγκατάστασεως, προς δε τής θέσεως και σημασίας, ήν κατέχει τουτο έν τῷ συνυφασμῷ τής όλης οικονομίας.

Δι' ό, θεωρώ, πολλῶ μάλλον, αδύνατον και τήν έρευναν και αυτών τών ζητημάτων τής κοινωνικής υγιεινής, τών όρων εργασίας και τής κοινωνικής προνοίας, έφ' όσον ή έρευνα αύτη δέν βασίζεται επί τής έρεύνης του συνυφασμού τών κοσμικών, φυσικών και πολιτιστικών όρων έν τῷ πεπληρωμένῳ γηίνῳ χώρῳ, έν τή ιστορικῇ πραγματικότητι και έν τή Οικονομίᾳ. Όμοιομορφία όρων υγιεινής όρων εργασίας και όρων κοινωνικής προστασίας καθ' άπασαν τήν Γήν, δι' όλους τους Λαούς, δι' όλας τας επαγγελματικάς τάξεις όλων τών Φυλών, όλων τών κλιματικών Ζωνών και όλων τών πολιτιστικών βαθμίδων δέν ύφίσταται, ούτε είναι σκόπιμος ούτε έφικτή παρὰ τήν όλοκλήρωσιν τών κατ' άμειλίκτους Νόμους ύφισταμένων και δημιουργουμένων διαφορισμών και διαφορών, προς ήν τείνει ό συνυφασμός τών άλληλεξαρτήσεων έν τή χωρογραφική και όλογαϊκή πραγματικότητα. Το όρυθμιστικόν όμως στοιχείον, όπερ έκδηλοῦται έν τή άτομική και όμαδική προσπαθειά και έν τή ένδοκρατική και διεθνεί πολιτική, είναι ή αναγκαίως έκ του συνυφασμού τών όρων εκείνων, έκ τών

γενικῶν θεμελιωδῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ὑπαγορευμένη ἀναγνώρισις γενικῶν τινῶν ἀρχῶν ὄυθμίσεως, οἵτινες ἀπαιτοῦσι φυσιολογικὴν προσαρμογὴν κατὰ τόπον καὶ χρόνον πρὸς τὴν ἀμείλικτον πραγματικότητά, ἀπαγορεύουσι δὲ τὴν ἀχαλίνωτον ἐκμετάλλευσιν καὶ τὸν ἀθέμιτον ἀνταγωνισμόν εἰς βάρος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας ἐν τε τῇ ἰδιωτικῇ καὶ τῇ κοινωνικῇ καὶ τῇ διεθνεί Οἰκονομίᾳ.

Ἄντιστρόφως, οὐχὶ μόνον θεωρῶ ἀπολύτως ἀπαραίτητον τὴν γεωοικονομικὴν ἔρευναν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐρεύνης οὐσιωδῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, ἀτινα θεωρητικῶς ἢ δὲν θίγουσιν ἢ ἀκροθιγῶς ἐξετάζουσιν οἱ συνήθεις Γεωοικονόμοι, ἀλλὰ θεωρῶ μάλιστα ὡς οὐσιωδέστατα γεωοικονομικὰ φαινόμενα τὰ φαινόμενα ταῦτα, ὡς π.χ. τὰ τῆς Πίστεως ἐν γένει, τῆς Τραπεζῆς, τοῦ Συναλλάγματος, τοῦ Χρηματιστηρίου, ἀτινα ἀποτελοῦσι τὰς πλέον λεπτάς ἐκδηλώσεις τῆς κινήσεως καὶ κυκλοφορίας καὶ δρωῶντα στοιχεῖα, προϊόντα καὶ κόμβους τοῦ συντηρητοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων ἀνεξαρτήτως τῶν ὀρεσῶν μορφῶν, ὑφ' ἃς παρουσιάζονται ὑπὸ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ θεωρητικὸν ἢ ἱστορικὸν σύστημα ἰδιοκτητίας. Τὸ δὲ κεφάλαιον εἶναι ἐν τῶν οὐσιωδῶν καὶ χαρακτηριστικωτάτων φαινομένων τῆς Γῆτινῆς ἐπιφανείας, ὡς παρατηρεῖ ὁ P. H. Schmidt. Εἶναι κυριώτατος συντελεστής τοῦ ἐνεργητικοῦ παράγοντος τῆς Οἰκονομίας, πολιτιστικὸν προῖον διαφορισμοῦ προκῦπτον ἐκ τῆς ἀλληλεπιδράσεως καὶ συνδρομῆς φύσεως καὶ ἐργασίας. Ὁ γεωγραφικὸς διαφορισμὸς τῶν κεφαλαίων ἀποτελεῖ οὐσιωδέστατον χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ συνολικοῦ διαφορισμοῦ τῶν φυσικοπολιτιστικῶν καὶ κρατικῶν οἰκονομικῶν περιοχῶν. Τὸ δὲ φαινόμενον τῆς διεθνoῦς κινήσεως τῶν κεφαλαίων καὶ τοῦ διαφορισμοῦ καὶ τῶν κυμάνσεων καὶ ἀλληλεπιδράσεων τοῦ τόκου προεξοφλήσεως εἶναι ὑπὸ τὸ κρατοῦν σύστημα τῆς συναλλαγῆς χαρακτηριστικώτατον σύμπτωμα τῶν διαταραχῶν τῆς στατικῆς καὶ δυναμικῆς ἰσορροπίας καὶ χαρακτηριστικωτάτη γεωοικονομικὴ ἐκδήλωσις τῶν τε ὄρων λειτουργίας, τῆς λειτουργίας τῆς Διαφοροποιήσεως καὶ Ὀλοκληρώσεως ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Οἰκονομίᾳ.

Ἄλλ' ὅμως δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ παραθέσω καὶ δεῖγματά τινα ἐκ συγγραφέων, οἵτινες ἀκολουθοῦσι, κατὰ τὰ παραδεδομένα, διακρίσεις τῶν μεθόδων ἐρεύνης καὶ διακρίσεως διακριτικῶν γνωρισμάτων τῆς Γεωοικονομίας, ἵνα καταδείξω ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν θεμελιωδῶς βασικὴν θέσιν, ἣν κατέχει ἡ γεωοικονομικὴ ἔρευνα, ἔστω καὶ ὅταν ἐμφανίζηται, ὡς συνήθως, μονομερῆς, ἀνεπαρκῆς καὶ ἐσφαλμένη, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν δυσχέρειαν τῆς διακρίσεως μεθόδων ἐρεύνης καὶ τὴν ἀνθυπαρσίαν, ἀοριστολογίαν καὶ ἐν μέρει ἀνακρίβειαν, εἰς ἣν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δύναται νὰ ὀδηγήσῃ ἡ μονομέρεια τῆς μονομεροῦς ἐρεύνης καὶ ἡ διάσχισις τῆς ὀλοκληρωτικῆς οἰκονομικῆς ἐρεύνης.

Ὁ μὲν Paul Leroy Beaulieu ἐν σχετικῇ περικοπῇ, ἣν ἀντλῶ ἐκ τοῦ J. Brunhes, ἀποφαίνεται ἀπολύτως: Ἡ Ἀρχαία Οἰκονομικὴ Ἀγγλικὴ Σχολὴ

παρ'όλας τὰς μεγάλας ὑπηρεσίας της ἀπὸ τοῦ Adam Smith μέχρι τοῦ Stuart Mill, ἡμάρτησε παραμελοῦσα τὴν φύσιν. Ἐκ τῆς ὀλιγωρίας ταύτης προέκυψαν συνέπειαι σοβαραί, ἰδίως ὑπερβολικὴ ἀπαισιοδοξία. Μὴ ἀσχολουμένη μετὰ τὴν Φύσιν εἰμὴ ὑπὸ μίαν μορφήν, τὴν Γῆν, τὸ ἔδαφος ἐν τῇ στενῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως, ἤρκειτο νὰ πιστοποιῇ, διὰ γενικεύσεως ὑπὲρ τὸ δέον ἀπολύτου ἢ προώρου, τὴν βαθμιαίαν ἐλάττωσιν τῆς προσαυξήσεως τῆς παραγωγικῆς δυνάμεως τῆς Γῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰ διάφορα στρώματα τοῦ κεφαλαίου καὶ πρὸς τὰ ὑπεριτιθέμενα ποσὰ ἐργασίας, ἅτινα ἀποτίθενται πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ οἰκονομικὴ ἀπαισιοδοξία τοῦ Ricardo, τοῦ Malthus καὶ τοῦ Stuart Mill προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ διὰ αἰ συνήθηκαί τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔξων, καὶ αἰ συνήθειαι τοῦ πνεύματός των δὲν παρῴθησαν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ μελετήσωσι τὸν ὅλον τοῦ συνόλου τῆς ἐξωτερικῆς Φύσεως, τὰς διαφόρους πηγὰς, ἃς αὕτη μᾶς ἐπιφυλάσσει, καὶ τὰς δυνάμεις, τὰς ἐν μέρει ἀποκαλυφθείσας καὶ ἐκείνας, ἃς μόλις ὑποπτεῖτομεθα, τὰς δυνάμεις δηλαδὴ, ἃς θὰ δυνηθῇ νὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσίν μας.

Ὁ δὲ Dix παρατηρεῖ ἐν τῇ μνημονευθείσῃ μελέτῃ του περὶ Γεωοικονομίας, ἣτις φέρει χαρακτηριστὰ δριμείας πολεμικῆς: Ἡ Γεωοικονομία ἀποσκοπεῖ τὴν ἐξεύρεσιν οἰκονομικῶν σκοπῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φυσικῶν ὄρων τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιδράσεως τῶν οἰκονομικῶν παραγόντων ἐνεργείας τοῦ ὑπάρχοντος πληθυσμοῦ καὶ τῶν ἐνδεχομένων πιθανοτήτων καὶ δυνατοτήτων νέων οἰκονομικῶν δυνάμεων ἐντὸς τοῦ μέτρου τῶν ὑπαρχουσῶν γεωγραφικο-κλιματικῶν προϋποθέσεων τῆς Ζωῆς. Βεβαίως, προσθέτει ἀλλαχού, ἡ ἐργασία ὀρίζει τὸ μέτρον τῆς προσόδου τοῦ ἐδάφους, ἡ δ' ἀνταλλαγὴ τὴν ἀξίαν τῶν ἐπιτευχθέντων ἀγαθῶν. Ἀμφότερα ὅμως ἢ τε ἐργασία καὶ ἀνταλλαγὴ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν μορφῶν καὶ ἰδιοτήτων τῆς Γῆτινός Ἐπιφανείας, ἐκ τοῦ ὀριζοντίου καὶ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς Γῆς, ἐκ τῆς κατανομῆς Στερεᾶς καὶ Θαλάσσης, ἐκ τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ βαθυτέρου γηίνου Φλοιοῦ, ἐκ τῶν κλιματικῶν ὄρων, τῶν ρευμάτων καὶ τοῦ χημικοῦ περιεχομένου τῆς Ἄτμοσφαιρας. Ἡ Γεωοικονομία ἀποσκοπεῖ ὅμως οὐχὶ μόνον εἰς τὸν κατὰ χῶρον προσδιορισμὸν, χωρολογικὸν προσδιορισμὸν τῆς Οἰκονομικῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἰκανότητος τῶν κατοίκων πρὸς διάνοξιν καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν πηγῶν παραγωγῆς καὶ εἰς τὴν κανανόησιν τῶν ἐνδεχομένων δυνατοτήτων ἐξωτερικῆς συνδρομῆς δι' ἀνθρωπίνης ἐργασίας καὶ διὰ τεχνικῆς ἢ οἰκονομικῆς διανοίξεως μέσῳ κεφαλαίων. Ἐν ᾧ, παρατηρεῖ ἀλλαχού, ἡ Πρακτικὴ Πολιτικὴ Οἰκονομία ἠσχολεῖτο καὶ ἀσχολεῖται μετὰ τὰ οἰκονομικὰ γεγονότα καὶ τὴν Οἰκονομικὴν δρᾶσιν, ἡ Θεωρητικὴ Πολιτικὴ Οἰκονομία ὑπῆρξε καὶ παρέμεινε καὶ μετὰ τὸν Adam Smith μακρὰν τοῦ φυσικοῦ πεδίου ἀφορμήσεώς της, δηλ. τῆς προελεύσεώς καὶ παραγωγῆς τῶν μέσων διατροφῆς καὶ πρώτων ὑλῶν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους μετ' ἐστραμμένην τὴν προσοχὴν εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἐπεξεργασίας καὶ διανομῆς. Ἐν ἄλλῃ δὲ θέσει ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Adam Smith, εἰς τὸν ἐπι-

ρίπτει τὴν μομφὴν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Βιομηχανικῆς ἐξελίξεως ἀπέβλεψε μονομερῶς εἰς τὴν ἐργασίαν, τὸ κεφάλαιον καὶ τὴν ἀξίαν τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ κατὰ τοῦ Κ. Μαγκ. εἰς ὃν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιρρίπτει τὴν μομφὴν ὅτι συνεπλήρωσε τὴν πλήρη ἀπόσχισιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τῆς Γεωεπιστημονικῆς μεθόδου καὶ τὴν προσκόλλησιν τῆς εἰς θεωρητικὴν ἐξέτασιν τῆς ἐργασίας, τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἀξίας.

* *

Νῦν, ἔξ ἄλλου, προκειμένου εἰδικῶς περὶ τοῦ ἐντοπισμοῦ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, ὡς ἐμφανίζεται οὗτος ἐν τῷ διαφορισμῷ τῶν κατ' ἰδίαν χωρογραφικῶν φυσικο-πολιτιστικῶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικοοικονομικῶν μονάδων, δύναμαι, τὸ κατ' ἐμέ, νὰ παραθέσω ἀπειρίαν παραδειγμάτων, δι' ὧν καταδείκνυται ὅτι εἰς τὰ ἐρωτήματα, ἅτινα προκύπτουσιν ἐκ τοῦ σωροῦ τῶν πλέον φλεγόντων καὶ πλέον ζωτικῶν καὶ βασικῶν ζητημάτων, τὴν μόνην εὐστοχον καὶ μόνην δυνατὴν ἀπάντησιν δύναται νὰ δώσῃ ὁ ὀρθὴ ὀλοκληρωτικὴ γεωοικονομικὴ ἐρευνα ἢ μόνη ἢ συνδυασμένη καὶ συνυφασμένη πρὸς τὴν γεωπολιτικὴν τοιαύτην.

Οὕτω, παραθέτω ἐλάχιστα παραδείγματα ὑπὸ τύπον ἐρωτημάτων ¹³⁾, ἅτινα ἀντῶ ἐκ τοῦ πλοῦτου τῶν ἑλληνικῶν προβλημάτων, ἅτινα προβλήματα παρὰ τὸν διαφορισμόν, ὑφ' ὃν ἐμφανίζονται, προκύπτουσι καὶ ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῷ συνολικῷ συνυφασμῷ τῶν διαφοροποιήσεων δυνάμει τῆς ἀπαύστου λειτουργίας τῆς τοπικῆς καὶ ὀλογαϊκῆς ὀλοκληρώσεως τῶν ἀλληλεξαρτήσεων καὶ ἀλληλοσυνδέσεων καὶ τῆς ἀπαύστου λειτουργίας τῶν γεωοικονομικῶν Νόμων :

1) Ἐπιτρέπεται ἡ δασμολογικὴ προστατευτικὴ πολιτικὴ διὰ τὴν προστασίαν τῆς δημιουργίας Βιομηχανιῶν ἐν Ἑλλάδι ἄλλων πλὴν τῶν κατ' ἐξοχὴν βασιζομένων ἐπὶ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς καὶ ἐπὶ τῶν εἰδικῶν φυσικῶν καὶ ποιοτικο-πολιτιστικῶν συνθηκῶν τῆς Χώρας ; Ποῖοι δ' εἶναι οἱ ἀντίκτυποι τῶν διαφορῶν μορφῶν καὶ τοῦ συνόλου τῶν μορφῶν προστασίας ἐν τε τῇ δυναμικῇ καὶ στατικῇ Οἰκονομίᾳ τῆς Χώρας ;

2) Δύναται καὶ ὑπὸ ποίας φυσικο-πολιτιστικῆς προϋποθέσεως δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ ἐν τῷ γενικῷ συνυφασμῷ τῆς ἑλληνικῆς καὶ παγκοσμίου Οἰκο-

13) Εἰς τὰ ἐρωτήματα ἐπέχειρσα κατὰ καιροὺς ν' ἀπαντήσω. Ἴδὲ ἰδίως: Κ. D. Sphyris. «Griechenland und Italien» Dresden, 1916. «Griechenland und die Internationale», Bern, 1917. «Völkerbund und Balkanbund» Zürich, 1919. «Die Frage des Balkanbundes». La voix de l' Humanité. Berne-Lausanne. Μαρτ. 1919. «Proche et Extrême Orient» Athènes. Mai 1924, Janvier 1925. Balkanbündnisse und Eisenbahnfragen. Das Saloniki-problem». Proche et Extrême Orient. Juillet 1925. «Η Κ. Τ. Ε. καὶ ἡ Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Διάσκεψις Γενεύης». 1927. «La Grèce Pacifique». Journal des Hellènes. Paris, Avril 1926. Ἐφημερίς «Ἐθνική», Ἀθῆναι, Ἰούνιος 1928 «Σχολι». Ἀθγ. 1927 κ.τ.λ. Ἴδὲ καὶ Λιθογράφον Τεύχος Α'. «Ἡ Γεωοικονομία ὡς Ἐπιστήμη» Λιθογρ. Πέτρον, 1930. Τεύχος Β'. 1929.

νομίας Ἑλληνική Βιομηχανία τῶν Ξένων ὡς εἰδική τοπική διαφοροποίησις τοῦ Διεθνoῦς Καταμερισμοῦ προσδιοριζομένη πρωταρχικῶς ἐκ τοῦ πρωταρχικοῦ δυναμικοῦ στοιχείου τοῦ εἰδικoῦ διαφορισμοῦ εἰδικῶν φυσικῶν βάσεων καὶ καλλονῶν καὶ εἰδικῶν ἱστορικῶν μνημείων :

3) Ποῖοι εἶναι οἱ εἰδικοί ὄροι τῆς ἐξελιξέως τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου καὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ λογαριασμῶν, οἵτινες προκύπτουσι δυναμικῶς ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ τῶν ἀλληλεπιδράσεων ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ διαφορισμοῦ τοῦ εἰδικoῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ μεταμορφωτικοῦ ῥυθμοῦ τῆς ἑλληνικῆς Οἰκονομίας ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ διαφοροποιητικοῦ καὶ μεταμορφωτικοῦ Ὀλοκληρωτισμοῦ καὶ τῶν ἄρων ὀλογαϊκῆς μεταμορφώσεως τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομίας; Ποῖοι δ' εἶναι καὶ οἱ γενικοὶ καὶ οἱ εἰδικοί ὄροι ἀντιδράσεως καὶ τῆς δυνατῆς ἐπεμβάσεως ἐναντι τῶν αἰτίων καὶ ἀποτελεσμάτων χρονίας ἢ προσκαίρου διαταραχῆς τῆς ἰσορροπίας; Ποῖαι δ' ἐπομένως καὶ αἱ δυναμικῶς καὶ στατικῶς προκύπτουσι δυνατότητες μελλοντικῆς συντηρήσεως βιωσίμου ἑλληνικῆς πολιτικο-εδαφικῆς οἰκονομικῆς Μονάδος ἐντὸς τοῦ ὀλογαϊκοῦ συνυφασμοῦ τῆς Διεθνoῦς Ὀλότητος καὶ αἱ πιθανότατες οὕτω παγίας σταθεροποιήσεως τῆς ἑλληνικῆς δραχμῆς;¹⁴⁾

4) Ὡς Κόμβος φυσικὸς Διεθνoῦς Ἐμπορίου δύναται νὰ ἀναπτυχθῆ ὁ Πειραιεὺς ἢ ἡ Θεσσαλονίκη ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς συγκοινωνιακῆς θέσεως καὶ ἐξελικτικότητος τῆς Μεσογείου :

Ποῖαι εἶναι αἱ δυναμικαὶ προϋποθέσεις τῆς ἀναπτύξεως ἐνὸς φυσικο-πολιτιστικοῦ οἰκονομικοῦ Standort Διεθνoῦς Ἐμπορίου καὶ Διεθνῶν Συγκοινωνιῶν ἀπ' ἀπόψεως φυσικῆς ἢ μᾶλλον φυσικο-πολιτιστικῆς Ἐνδοχώρας, ἀπ' ἀπόψεως γεωγραφικῆς θέσεως τῶν τε Λιμένων καὶ τῆς Ἐνδοχώρας καὶ ἀπ' ἀπόψεως συγκοινωνιακῆς δυναμικότητος τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου ὡς θαλάσσης διόδου, ὡς χώρας διασταυρώσεως καὶ χερσαίων καὶ θαλασσίων διεθνῶν Συγκοινωνιῶν καὶ ὡς συγκοινωνιακοῦ τομέως τοπικῶν ἢ μεσογειακῶν ἀνταλλαγῶν :

Ποῖαι δ' εἶναι αἱ δυνατότητες τῶν συνεπειῶν ἐκ τῆς γεωοικονομικῆς καὶ γεωπολιτικῆς ἀντιθέσεως ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν προϋποθέσεων τῶν δυναμικῶν ὄρων ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν στατικῶν καταστάσεων καὶ συνθηκῶν τῶν περιορισμῶν, ἐπεμβάσεων, διασταυρώσεων καὶ προστριβῶν τῶν ἐκ τοῦ πολιτικοεδαφικοῦ καθεστῶτος καὶ τῶν κρατικῶν συνόρων;

Ὅντως, ὁ μὲν Πειραιεὺς εἶναι δυναμικῶς προωρισμένος νὰ ἐξυπηρετῆ

14) Ἡ νόμιμος σταθεροποίησις ἐγένετο παρὰ τὸ γεγονός ὅτι αἱ βασικαὶ οὐσιαστικαὶ προϋποθέσεις παγίας σταθεροποιήσεως δὲν ὑφίστανται ἐν τῇ σημερινῇ Ἑλλάδι ὑπὸ τοὺς σημερινούς ὄρους. Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν διάσπασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ δεσμεύσεις ἐναντι τῆς Κ. Ε., ἀφ' ἑτέρου δὲ προαπῆτησε βαρεῖαν ἐπιβάρυνσιν πολεμικῶν χρεῶν καὶ συνεπήγαγε νέα βάρη, δημιουργήσασα οὕτω παρὰ τὴν τεχνικὴν ἀρτιότητά της διπλὴν πληγὴν διπλῶν σοβαρῶν βαρῶν διὰ τε τὸν δημόσιον θησαυρὸν καὶ διὰ τὸ ἰσοζυγίου πληρωμῶν καὶ οὕτω ἐπιδεινῶσεν καὶ τῶν κατ' ἀρχὴν δυσμενῶν στατικῶν συνθηκῶν.

τὰς ἀνάγκας περιορισμένου φυσικοῦ *Hinterland* καὶ τὰς ἀνάγκας εὐρυτάτου τεχνητοῦ (πολιτικοοικονομικοῦ) ἑλληνικοῦ *Hinterland* ὡς συγκεντρωτικὸς Λιμὴν εἰσόδου, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ κόμβον φυσικὸν ἀλλαγῆς Συγκοινωνιῶν. Δι' ὅ, προώριστα λόγῳ τῶν δυναμικῶν ὄρων τῆς θέσεώς του νὰ εἶναι ἐμπορικὸν καὶ συγκοινωνιακὸν *Standort* καθαρῶς Ἑλληνικὸν οὔτινος ἢ συντήρησις ἢ ἐξέλιξις ἐξαρτᾶται ἐκ τε τῆς δυναμικότητος τῶν συσσωρευτικῶν τάσεων τῶν συσσωρευθέντων φυσικο-πολιτιστικῶν καὶ ἐπικτήτων ὄρων καὶ ἐκ τῆς δυναμικότητος τῶν ἐξουδετερωτικῶν τάσεων τῶν ἀποκεντρωτικῶν φυγοκέντρων δυνάμεων τῶν τε ἐπαρχιακῶν *Standort* τῶν Λιμένων καὶ τῶν ἀντιστοίχων ἐπαρχιακῶν περιοχῶν.

Ἡ δὲ Θεσσαλονίκη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἔχει τὸ φυσικὸν τοπικὸν προτέρημα τῆς φυσικῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν ἀναγκῶν ἰδίου μακεδονο-αλβανικοῦ *Hinterland*: ἀφ' ἑτέρου δ' εἶναι δυναμικῶς προωρισμένη, ὡς ὑπεσθῆριζα πρὸ πολλῶν ἐτῶν, λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς της ὡς διεθνοῦς κόμβου ἀλλαγῆς διεθνῶν χερσαίων καὶ θαλασσίων Συγκοινωνιῶν νὰ ἀποτελῇ δι' εὐρυτάτην καὶ διαφορωτάτην Μεσευρωπαϊκὴν Ἐνδοχώραν μέχρι τῆς γραμμῆς διαχωρισμοῦ τοῦ τομέως δράσεως τῶν Βορειοευρωπαϊκῶν θαλασσίων *Standort* τοῦ Ἀμβούργου καὶ τοῦ *Danzig* διὰ τὴν φυσικὴν διέξοδον πρὸς τὴν διεθνῆ συγκοινωνιακὴν ἄρτηρίαν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

Δι' ὅ, ἡ μὲν δυναμικὴ διεθνῆς θέσις τοῦ *Standort* τῆς Θεσσαλονίκης ὑφίσταται μὲν τὰς ἀνασχετικὰς καὶ διαταρακτικὰς ἐπιδράσεις τοῦ πολιτικοῦ *Status quo* ὡς στατικοῦ καθεστῶτος, οὐδαμῶς ὅμως προσδιορίζεται ἢ μετρᾶται ἐκ τοῦ στατικοῦ στοιχείου τοῦ ποσοστοῦ ἢ κλάσματος τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ βαλκανικοῦ ἐμπορίου, ὅπερ ἐκπροσωπεῖ αὐτὴ στοιχείου, ὅπερ δὲν δύναται καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χρησιμεύῃ κἄν ὡς μέτρον ἐκτιμῆσεως καὶ αὐτῆς τῆς δυναμικότητος τοῦ τοπικοῦ ἑλληνο-βαλκανικοῦ *Standort* τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ δὲ σημασία καὶ εὐπάθεια τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς ἢ γεωπολιτικῆς θέσεως τοῦ διεθνοῦς Κόμβου Γευγελῆς-Θεσσαλονίκης βαίνει αὐξοῦσα σὺν τῇ προϊούσῃ αὐξήσει τῆς δυναμικότητος τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ *Standort* τῆς Θεσσαλονίκης, ἣν αὕξησιν προκαλεῖ καὶ ἀποκαλύπτει ἢ προϊοῦσα διαφοροποιητικὴ ἐκλεκτικότητος τῶν μεταμορφωτικῶν τάσεων τῆς τεχνικῶς ἀνελλισσομένης Διεθνοῦς Οἰκονομίας, καὶ σὺν τῇ προϊούσῃ ἀντιθέσει τῇ προκυπτούσῃ ἐκ τῆς αὐξούσης δυναμικότητος ἡπειρωτικῶν καὶ μεσογειακῶν κρατικῶν καὶ φυλετικο-εθνικῶν Μονάδων, ἐκ τῆς αὐξούσης δυναμικότητος τῶν τεχνητῶς ἀναστελομένων ἢ λανθανουσῶν ἀκατανικήτων φυσικῶν ὁρμῶν τῶν ἡπειρωτικῶν τοιούτων πρὸς τὴν φυσικὴν διέξοδον τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μεσογείου, πρὸς δ' ἐκ τῆς προϊούσης ἀντιδράσεως τοῦ ἀμυντικοῦ καὶ ἐπιθετικοῦ συντηρητισμοῦ τῶν δυνάμεων τῆς στατικῆς πολιτικῆς καὶ πολιτικοοικονομικῆς Ἴσορροπίας.

5) Δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ὑγιῆς οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ παραγωγὴ τῆς Χώρας διὰ τῆς πολιτικῆς τῆς μονομεροῦς ὑπερτροφικῶς εἰδικευμένης γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ διὰ τῆς πο-

λιτικής τῆς πληθυσμιακῆς συσσωρεύσεως εἰς τὰς μεγάλας συνοικίσεις καὶ δὴ διὰ τε τῆς ἀρνητικῆς πολιτικῆς τῆς ἐμμέσου προαγωγῆς τῆς ἀστυφιλίας καὶ διὰ τῆς θετικῆς πολιτικῆς τῆς πολιτικο-διοικητικῆς καὶ πολιτικο-οικονομικῆς συγκεντρώσεως εἰς τὰς ὑδροκεφάλους Ἀθήνας;

Ἐπάρχει δ' ἄνευ τῆς τεχνητῆς συγκεντρώσεως ἐπαρκὲς φυσικὸν Hinterland διὰ τὰς σημερινὰς Ἀθήνας καὶ εἶναι ὁμαλὴ ἢ ἀνάλογος ἡ σχέσης μεταξὺ τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς περιοχῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων γεωγραφικῶν μονάδων τῆς χώρας ἐντὸς τῶν ἐκ τοῦ Νόμου τῶν Ἀντιθέσεων τῶν ἀντιρρόπων Δυνάμεων ρυθμιζομένων ὁρίων τῶν συγκεντρωτικῶν τάσεων τῶν ἀστικῶν κέντρων ὡς τάσεων Ὀλοκληρώσεως;

6) Εἶναι φυσιολογικῶς δυνατὴ ἡ Ἐθνικο-οικονομικὴ αὐτάρκεια ἢ ἔστω καὶ ἡ γεωργικὴ αὐτάρκεια τῆς Χώρας ἔναντι τῶν ἀτέγκτων διαφοροποιητικῶν καὶ ὀλοκληρωτικῶν τάσεων τῆς Διεθνοῦς Οἰκονομίας; Ἡ πᾶσα προστασία ἀποβλέπουσα ἀποκλειστικῶς πρὸς τοῦτο εἶναι ἄσκοπος καὶ ἐπιβλαβὴς σπατάλη δυνάμεων καὶ ματαίᾳ προσπάθειᾳ ἀμύνης ἢ ἐνδειξις ἐλλείψεως συγχρονισμοῦ καὶ ἰκανότητος προσαρμογῆς πρὸς τοὺς μεταμορφωτικοὺς ὄρους;

Πάντως, ἡ μὲν μονοπαραγωγικὴ Μονομέρεια τῶν κυρίων ἐξαγωγικῶν προϊόντων καὶ ὁ εἰδικὸς μειονεκτικὸς ἐμπορικὸς χαρακτήρ τούτων ὡς διεθνῶν ἐμπορευμάτων ἀποτελοῦσιν ἀμελίκτως βασικὸν δυσμενὲς στοιχεῖον τῆς διεθνοῦς ἀνταλλακτικῆς δυνάμεως τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας. Ἡ δὲ γεωργικὴ ἢ ἐθνικοοικονομικὴ αὐτάρκεια καὶ αὐτὴ ἡ Σιτάρκεια εἶναι ὀλεθρία Οὐτοπία, διότι ἀντίκειται πρωταρχικῶς πρὸς τοὺς ἀμελίτους ὄρους τῆς περιορισμένης δυναμικότητος τῆς ἑλληνικῆς Γῆς καὶ Οἰκονομίας, πρὸς τὰ βασικά γεωσοσιολογικὰ συστατικὰ στοιχεῖα τῆς ἀμφιβίου ἑλληνικῆς ἐθνικῆς φύσεως καὶ ἰδιοσυγκρασίας, πρὸς τὰς ἀμελίτους ἰσοπεδωτικὰς, ὁρμὰς τῆς ὀλοκληρωτικῆς καὶ διαφοροποιητικῆς δρώσης καὶ ἐπὶ τὸ δυσμενέστερον διὰ τὰς μικρὰς καὶ ἀδυνάτους περιοχὰς ἐκ τοῦ Νόμου τῶν Ἀντιθέσεων καὶ Ἀντιρρόπων Δυνάμεων ρυθμιζομένης Παγκοσμίου Οἰκονομίας. Στροφή ὅμως τῆς τε Γεωργίας καὶ Οἰκονομίας ἐν γένει πρὸς ἄλλας πηγὰς ἐθνικοῦ πλοῦτου καὶ διεθνῶν ἀνταλλακτικῶν ἀξιῶν, προσκρούει πρὸς τὴν βαρῦτητα τῆς προσαρμογῆς τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ πρὸς τὴν ἀντίστροφον ταχύτητα τῆς μεταμορφωτικῆς δυνάμεως τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας.

7) Ἡ συσώρευσις τοῦ Προσφυγικοῦ Πληθυσμοῦ ἐντὸς τῶν κρατικῶν ὁρίων τῆς Χώρας συνεπάγεται νοσηρὸν ὑπερπληθυσμὸν λόγῳ τοῦ ἀποτόμου τῆς συγκεντρώσεως καὶ λόγῳ τῆς ἀντιστοίχου ἀποτόμου ἀποκοπῆς τῶν πηγῶν δράσεως καὶ τοῦ χώρου ζωῆς τῶν παλαιῶν ἐστιῶν τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ τῆς Ἀνατολῆς Ἑλλήνων, λόγῳ τῶν περιορισμένων δυνατοτήτων τῆς δυναμικότητος τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας καὶ λόγῳ τῶν δυσμενῶν προσδιοριστικῶν ἐπιδράσεων τοῦ δυναμικοῦ παράγοντος τῆς παγίας

διαταραχῆς τῆς δυναμικότητος τοῦ ὄλου πληθυσμοῦ τῆς ἐκ τῆς ἔξαντλήσεως συνεπείᾳ καταστροφῶν καὶ πολέμων προκυπτούσης; Συνεπάγεται δὲ νοσηρὸν ὑπερπληθυσμὸν ἐκ τῶν αἰτίων τούτων ἀνεξαρτήτως τῶν προσδιοριστικῶν ἐπιδράσεων τοῦ ποσοτικοῦ καὶ ποιοτικοῦ βαθμοῦ τοῦ συντελεστοῦ τῆς πυκνότητος καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ δυσπροσαρμοστού ἢ μὴ πρὸς τοὺς γενικοὺς ὄρους τῆς προοιούσης μεταμορφώσεως τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου Οἰκονομίας;

Οὐσιῶδες εἶναι τοῦτο: Σχετικὸς μὲν ὑπερπληθυσμὸς ὑφίσταται πάντοτε ἐν τῇ ἑλληνικῇ κρατικῇ περιοχῇ, διότι ἀνεκάθεν ὑφίστανται αἱ ῥιζικαὶ αἰτίαι, δηλ. αἱ περιορισμέναι δυνατότητες ἐκμεταλλεύσεως τῶν φυσικῶν βάσεων τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας, ἡ ἰδιορρυθμία τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τῆς φυσικῆς διαμορφώσεως τῆς Χώρας καὶ ἡ ἐντεῦθεν προσδιοριζομένη γνωσιολογικὴ ἰδιορρυθμία τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνικοφυλετικοῦ στοιχείου ὡς ἀμφιβίου στοιχείου διασπορᾶς. Ἐξ οὗ φυσικὴ ἐκροὴ πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἐξάπλωσις ἐν διασπορᾷ. Νοσηρῶς δ' ἀπόλυτος ¹⁵⁾ ὑπερπληθυσμὸς ὑφίσταται νῦν ἀμείλικτος ἐκ τῆς συρροῆς τῶν τε παγίων προσδιοριστικῶν αἰτιῶν τοῦ Σχετικοῦ Ὑπερπληθυσμοῦ καὶ τῶν κυρίων συστατικῶν στοιχείων τοῦ προβλήματος τῆς Ἀνταλλαγῆς τῶν Πληθυσμῶν, ἅτινα πρὸ παντός εἶναι: 1) Ἡ ἀποπνικτικὴ συσσωρεύσις σχεδὸν ὄλου τοῦ ἐν Ρωσίᾳ καὶ Τουρκίᾳ ἐμφύχου ἐθνικοῦ κεφαλαίου ἐντὸς τῶν στενῶν ὄρων τῆς κρατικῆς ἑλληνικῆς περιοχῆς, ἐξ οὗ ἔπαγγελματικὸς πληθυσμὸς, στενότης γῆς, στενότης δράσεως, ἐγκαταστάσεως, ἔξαντλητικὴ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως τῶν περιορισμένων παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς Χώρας. 2) Ἡ διὰ μεταφυτεύσεως ἐκρίζωσις τῶν πληθυσμῶν καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀδυναμία προσαρμογῆς πρὸς νέας ἐστίας καὶ νέας μορφὰς καὶ πηγὰς ἐργασίας (ἀδυναμία πολιτιστικοῦ ἐγκλιματισμοῦ). 3) Αἱ βασικαὶ ἀμείλικτοι οἰκονομικαὶ συνέπειαι τῆς ἀποτόμου καὶ παγίας ἀπωλείας τοῦ εὐρυτάτου παλαιοῦ Χώρου τῆς Μεσογειακῆς Διασπορᾶς ὡς Χώρου ἐγκαταστάσεως καὶ δράσεως, ὡς πηγῆς παγίου πλούτου, ὡς παράγοντος ἐξαπλώσεως ἐμπορικῶν σχέσεων, σχηματισμοῦ κεφαλαίων, ἀναπτύξεως τῶν τοπικῶν ἀνταλλαγῶν, στηρίξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ναυτιλίας, ὡς χώρου ἰδιορρυθμοῦ Οἰκονομίας συνυφασμένης πρὸς τὴν Οἰκονομίαν τῆς κρατικῆς Ἑλλάδος, οἰκονομικαὶ δηλ. συνέπειαι, αἵτινες παραγνῶρίζονται γενικῶς κατὰ τὴν ἔρευναν τῶν συστατικῶν στοιχείων τοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος.

Δι' ὅ, ὑφίσταται νοσηρῶς ἀπόλυτος ὑπερπληθυσμὸς καὶ προοιούσα ἀνικανότης προσαρμογῆς πρὸς τὰς μεταμορφωτικὰς ῥοπὰς τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας. Ἐντεῦθεν δὲ προκύπτουσιν ἀμείλικτοι αἱ δύο φυσικαὶ διέξοδοι: φυσικὴ ἐκροὴ τοῦ συνήθους φυσικοῦ πληθυσμιακοῦ πλεονάσματος πρὸς νέας δυνατὰς μεταναστευτικὰς ὁδοὺς: εἰρηνικὴ παγία ἀνασύνθεσις τοῦ παλαιοῦ

15) Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συγχέωμεν τὸν ὄντως ἀπόλυτον ὑπερπληθυσμὸν πρὸς τὸν νοσηρῶς ἀπόλυτον τοιοῦτον.

Χώρου Μεσογειακῆς Διασποράς: Πρὸς δ' ἀναχώνουσις ἐντὸς εὐρύτερων χωρογραφικῶν οἰκονομικῶν Συνδέσμων.

8) Ἡ Βαλκανικὴ Ὁμοσπονδία τῶν ὀπίμων Εἰρημιστῶν οὐχὶ ὡς ἀπλῆ ἰδέα χρήσιμος διὰ τὴν πολιτικὴν τῆς διατηρήσεως τῆς σημερινῆς στατικῆς πολιτικοεδαφικῆς Ἴσορροπίας, ἀλλ' ὡς Ὁμοσπονδία εἶναι γεωοικονομικῶς δυνατὴ καὶ πραγματοποιήσιμος; Ἡ εἶναι ἀντίθετος πρὸς τοὺς γεωοικονομικοὺς καὶ γεωπολιτικοὺς ὄρους καὶ ὡς προσπάθεια ἀντίθετος πρὸς τὰς φυσιολογικὰς ῥοπὰς τῶν καθ' ἕκαστα περιοχῶν καὶ πολιτικο-εδαφικῶν μονάδων καὶ πρὸς τὰς φυσιολογικὰς τάσεις πρὸς σύμπληξιν εὐρύτερων οἰκονομικῶν καὶ οἰκονομικοπολιτικῶν Συνδέσμων; Ἡ δ' ἔννοια τῆς Βαλκανικῆς ὡς Ἐνότητος εἶναι συλλεπτὴ, εἶναι δυνατὴ, εἶναι ἐπιστημονικῶς βάσιμος καὶ δὴ ἔτι μᾶλλον ὡς ἔννοια περικλείουσα τὸ σύνολον τῶν διαφορωτάτων χωρογραφικῶν περιοχῶν τῶν σημερινῶν καταχρηστικῶς Βαλκανικῶν λεγομένων Κρατῶν; Ὑπάρχουσιν ἀποκλειστικῶς Βαλκανικὰ κράτη καὶ ποῖα;

9) Καὶ τὸ ὑπατον ἐρώτημα δι' ἑκάστην χώραν ἐκ τοῦ συνυφασμοῦ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ διαφορισμοῦ τῆς πολιτικογεωγραφικῆς περιοχῆς τοῦ Κράτους καὶ τῆς ὀλογαϊκῆς ὀλοκληρώσεως τῆς Γῆϊνης Ὀλότητος: Οἱ γεωπολιτικοὶ καὶ γεωοικονομικοὶ ὄροι ὑπαγορεύουσι τὴν ἐκδοχὴν ὅτι ἡ σημερινὴ Ἑλλάς εἶναι Κράτος βιώσιμον ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις;

Τὸ κατ' ἐμέ, ἀπὸ μακροῦ ὑποστηρίζω ὅτι ἡ ἔννοια τῆς Βαλκανικῆς εἶναι ἀνύπαρκτος ὡς γεωγραφικὴ ἔννοια, ὡς γεωοικονομικὴ ἔννοια, ἔτι δὲ χεῖρον ὡς πολιτικὴ ἔννοια, (ἤδη ἀπὸ τοῦ 1925 ἐν *Neue Zürcher Zeitung*, Zürich καὶ ἐν *Proche et Extrême Orient*, Athènes).

Ἡ Βαλκανικὴ ἔννοια δὲν ἀνταποκρίνεται ποσῶς οὔτε πρὸς τὴν σημερινὴν πολιτικὴν πραγματικότητα τῆς σημερινῆς πολιτικογεωγραφικῆς διαμορφώσεως, οὔτε πρὸς τὴν πραγματικότητα τῶν γεωγραφικῶν βάσεων καὶ τῶν γεωοικονομικῶν ὄρων τῆς Βαλκανικῆς Ἐνδοχώρας καὶ τῆς Νοτιοευρωπαϊκῆς Περιοχῆς. Τὸ δ' ἀξίωμα «τὰ Βαλκάνια εἰς τοὺς Βαλκανίους» εἶναι ὄντως Ἀναχρονισμός (*).

Οὐδὲν Κράτος εἶναι αὐστηρῶς Βαλκανικὸν μηδ' αὐτῆς τῆς Βουλγαρίας ἐξαιρουμένης, ἥτις εἶναι Βαλκανικὴ, Δουνάβειος, Ποντία καὶ Αἰγαϊκὴ. Ἡ Ἀλβανία καὶ αὐτὴ δὲν παύει νὰ εἶναι Κράτος κατ' ἐξοχὴν Ἀδριατικόν. Οὐδὲν Κράτος ἔχει ἀποκλειστικῶς Βαλκανικὰ συμφέροντα. Βαλκανικὸν δὲ κατ' ἐξοχὴν πρόβλημα εἶναι μόνον τὸ πρόβλημα τῆς οὐλαϊκῆς Μακεδονίας.

16) *Ἐγγραφον ἐν Σκρίπ: 29)8)1927: Τὸ ἀξίωμα «τὰ Βαλκάνια εἰς τοὺς Βαλκανίους»... διακηρυχθὲν ἄλλως τε καὶ ὑπ' ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ 1913 καὶ ἀποτελέσαν τῷ 1918)19 μίαν τῶν βάσεων τῆς τότε γερμανικῆς πραγματείας μου περὶ τῆς Νοτιοευρωπαϊκῆς Ὁμοσπονδίας. Εἶναι σήμερον Ἀναχρονισμός... Οὐδὲν καθαρῶς Βαλκανικὸν Κράτος ὑφίσταται σήμερον μηδ' αὐτῆς τῆς Βουλγαρίας καὶ Ἀλβανίας ἐξαιρουμένης...

Πάντως καὶ ἐν τῇ ἐν λόγῳ Γερμανικῇ, πραγματεία μου ζητῶ εὐρύτεραν Νοτιοευρωπαϊκὴν Ἐνωσιν καὶ οὐχὶ Βαλκανικὴν τοιαύτην, παρουσιάζω δὲ καὶ καταστατικὸν Χάρτην προσαρμοζόμενον πρὸς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποφυγῆς ὑπερμέτρου περιορισμοῦ Κυριαρχίας.

Γεωοικονομική Βαλκανική Ἐνότης ὡς Οἰκονομική Μονάς δὲν ὑφίσταται. Ἀπεναντίας ὁμοῦς ὑφίσταται ἀδιάλυτος συνυφασμὸς τῆς Βαλκανικῆς πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν, τὸν Εὐξείνιον, τὴν Ἀνατολικὴν ἐν γένει Μεσόγειον καὶ πρὸς τὸν μεσευρωπαϊκὸν ἡπειρωτικὸν κορμὸν καὶ πρὸς τὸν φυσικὸν διάδρομον μεταξύ τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἠπειρωτικοῦ Βορρᾶ καὶ τοῦ Αἰγαίου. Τοπικῶς δ' ὑφίστανται ὄροπα τῶν καθ' ἕκαστα περιοχῶν πρὸς διάφορα, ἀντίροπα κέντρα ἕλξεως.

Φυσιογραφικὴ ἔξ ἄλλου στενὴ Βαλκανικὴ Ἐνότης δὲν ὑφίσταται ποσῶς, οὔτε γεωμορφολογικῶς, οὔτε κλιματολογικῶς, οὔτε φυτογεωγραφικῶς, πιστοποιεῖται ὁμοῦς φυσιογεωγραφικὴ διαφορὰ ἐπὶ μέρους περιοχῶν ἔναντι ἀλλήλων. Οὐδεὶς, ἀντιστρόφως, αὐστηρὸς ὄρογραφικός, ἔτι δ' ὀλιγώτερον ὑδρογραφικὸς χωρισμὸς ἔναντι τοῦ ἡπειρωτικοῦ κορμοῦ παρατηρεῖται, ἀπεναντίας μάλιστα ἐμφανίζεται ἡ λεγομένη Βαλκανικὴ ὡς συνολικὴ γεωγραφικὴ προέκτασις τῆς Μεσευρώπης καὶ ὡς ὑδρογραφικὴ ἐνότης μετὰ τοῦ ἡπειρωτικοῦ κορμοῦ ἔχουσα διέξοδον πρὸς θαλάσσας τῆς Μεσογείου.

Οὐδὲν συμφέρον¹⁷⁾ ἑλληνικὸν ἢ γενικώτερον καὶ οὐδεὶς ὄρος οὐσιώδης ὑπαγορεύει στενὴν Βαλκανικὴν πολιτικὴν ἢ οἰκονομικὴν Ἐνωσιν, ἀφ' οὗ στερεῖται αὕτη καὶ τῆς πρωταρχικῆς προϋποθέσεως τῆς Βαλκανικῆς Ἐννοίας.

Καὶ προσπάθεια μὲν συστάσεως Γεωοικονομικῆς Βαλκανικῆς Ἐνότητος ἀντίκειται πρὸς τὰ Μεσογειακά, Μεσευρωπαϊκά καὶ Αἰγαϊκὰ οἰκονομικά συμφέροντα, ἅτινα ἀπαιτοῦσιν οὐχὶ ἐντοπισμὸν καὶ ἀπότμησιν, ἀλλὰ φυσιολογικὴν ἐπέκτασιν, δηλ. εὐρυτέραν ὄντως γεωοικονομικὴν Μονάδα, σημαίνει δ' οὐχὶ ἄρσιν, οὐδ' ἐξουδετέρωσιν ἢ ἀναπλήρωσιν, ἀλλὰ διαιώτισιν τοῦ χάους, ὅπερ προέκυψεν ἐκ τῆς διαλύσεως τῆς Αὐστρουγγαρίας, τῆς ἀποσυνθέσεως τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Τουρκίας.

Προσπάθεια δὲ συστάσεως Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Κρατῶν Ἑλλάδος, Βουλγαρίας, Ἀλβανίας, Γιουγκοσλαβίας, Ρουμανίας καὶ Τουρκίας οὐχὶ μόνον δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς οἰανδήποτε ἔννοιαν Βαλκανικῆς, ἀλλὰ σημαίνει συνανάληψιν εὐθυνῶν διὰ τὴν διατήρησιν τοῦ σημερινοῦ πολιτικοῦ Καθεστώτος, τῆς σημερινῆς στατικῆς ἰσορροπίας ἐν τῇ Μεσευρώπῃ καὶ τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ, διενεγκόντων τῆς ἐξυπηρετήσεως εἰδικῶν συμ-

17) ἐν Σκριπ 29)8)37 «Ἡ εὐλαθὴς Διεθνῆς θέσις καὶ ἡ ἀμείλικτος ἀνάγκη τῆς καλύψεως τῶν πλευρῶν καὶ νότων ἀποκλείει διὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πολιτικὴν Βαλκανικῶν Συμφώνων ἐπιδιώκουσαν ἄλλο τι πλὴν τῆς ἀμοιβαίας ἐγγυήσεως τοῦ ἐδαφικοῦ καθεστώτος ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῶν καθαρῶς Βαλκανικῶν ἐδαφῶν τῶν σημερινῶν Κρατῶν τῆς Νοτιοανατολικῆς Εὐρώπης.

Πάντως ὀφείλω νὰ παρατηρήσω ὅτι αἱ γεωοικονομικαὶ καὶ γεωπολιτικαὶ ἔρευναι δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν ἀπολυτότητα νεοφύτου, ἀπαιτοῦσι δ' ἀπεναντίας τὴν συνήθη ἐπιφυλακτικότητα τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρωτηματολογίας. Δι' ὅ, ἀποτελοῦσιν ἐπικίνδυνον ὄπλον εἰς χεῖρας ἐρασιτεχνῶν ἐπιδιωκόντων ἐν τῇ ὑπερβολῇ καὶ τῇ ἀπολυτότητι τὴν ἀνύπαρκτον κατὰ τὰ ἄλλα πρωτοτυπία.

φερόντων τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου Κράτους, μοιραίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὰς φυσιολογικὰς τάσεις πρὸς εὐρύτερας φυσικο-πολιτιστικὰς οἰκονομικὰς συνδέσεις καὶ μοιραίαν ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς κολοσσιαίους δυναμικοὺς παράγοντας τῶν μεγάλων ἡπειρωτικῶν ἔθνικο-φυλετικῶν ὁμάδων καὶ μεσογειακῶν τοιοῦτων.

Πᾶσα ὁμως κίνησις Βαλκανικῶν λεγομένων Συνεννοήσεων, δηλ. φιλικῶν προσεγγίσεων, συνεργασιῶν καὶ συνεδρίων ὁμόρων ἐπικρατειῶν κατ' οὐδὲν ἀπαγορεύεται, ἐφ' ὅσον γίνεται ἐντὸς τῶν ὁρίων ἐκείνων, ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν προκαλοῦνται ἢ δὲν ἀνακινοῦνται πολιτικοί, οἰκονομικοὶ καὶ φυλετικοὶ κίνδυνοι καὶ δὲν ἐκτραχύνονται αἱ γεωπολιτικαὶ ἀντιθέσεις καὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων δὲν ἀποκλείονται αἱ δυνατότητες ἐξυπηρητήσεως τῆς στενωτέρας Ἐνδοχώρας τοῦ Αἰγαίου, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀναχαιτίζονται αἱ φυσιολογικαὶ τάσεις τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀρτίας ἐξυπηρητήσεως τῆς ὅλης ἡπειρωτικῆς Ἐνδοχώρας.

Πάντως, ἡ Ἑλλάς εἶναι Χώρα Μεσογειακὴ καὶ διὰ τοῦ Βαλκανικοῦ Κορμοῦ τῆς Χώρα Βαλκανικῆ καὶ Χώρα Αἰγαιϊκῆ Μεσευρωπαϊκῆς Διεξόδου.

Δι' ὅ, γεωοικονομικῶς μὲν στρέφεται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς ἀκτῆς τοῦ Αἰγαίου πρὸς τὴν Μεσευρώπην, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὴν Μεσόγειον ὡς περιοχὴν κατοικίας, δράσεως, ζωῆς καὶ ἐξαπλώσεώς της. Γεωπολιτικῶς δὲ κατέχει πολλαπλῶς εὐπαθεστάτην διεθνή θέσιν, διότι ἔχει τὰς κλείδας τῆς Ἀδριατικῆς, τὰς κλείδας τῶν Στενῶν καὶ τοῦ Εὐξείνου, τὰς κλείδας τῆς Μεσευρώπης, τὰς κλείδας τῆς Ἰωνίας καὶ τὰς κλείδας τοῦ Σουέζ. Ἐξ ἄλλου παρουσιάζει (*) συνεπεία τῆς ῥιζικῆς ἀντροπῆς τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ φυλετικο-δυναμικῆς ἰσορροπίας τῆς ἐπελθούσης διὰ τῆς διαλύσεως τῆς Αὐστρουγγαρίας καὶ τοῦ διαμελισμοῦ τῆς Τουρκίας τὰ πάγια μειονεκτήματα τοῦ ἀσθενοῦς ἡπειρωτικοῦ κορμοῦ της, τοῦ ὑψηλοῦ συντελεστοῦ πίεσεως συνόρων, τῆς εὐπαθείας τῶν κυρίων νεύρων καὶ διεξόδων, τῆς ἀνιάτου ἐλαττωματικότητος τῆς αὐξούσης μειονεκτηκότητος τῆς ποιοτικῆς καὶ ποσοτικῆς φυλετικῆς δυναμικότητός της ἔναντι τῆς ὑπερεκχειλιζούσης καὶ σταθερῶς προϊούσης σλαβικῆς καὶ νοτιοσλαβικῆς δυναμικότητος.

Τὸ πρόβλημα τοῦ βιωσίμου τῆς Ἑλλάδος ὡς Οἰκονομικῆς Μονάδος, ὡς πολιτικοεδαφικῆς Μονάδος καὶ ὡς ἔθνικοφυλετικῆς Ὀντόνητος ἐξαρτᾶται: ἐκ τῶν δυνατοτήτων ἀποκαταστάσεως τῆς ἀποστολῆς τῆς ἐν διασπορᾷ ἐξαπλώσεως ἐν τῇ Μεσογείῳ, δηλ. τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ οὐχὶ ὡς ἐνότητος κρατικῆς, ἀλλ' ὡς ἐνότητος ἔθνικῆς ἐν τῇ Διασπορᾷ τῆς Μεσογείου: ἐκ τῶν δυνατοτήτων ἀναπτύξεως τοῦ οἰκονομικοῦ προσορισμοῦ τῆς ἀκτῆς τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ τῶν δυνατοτήτων τῆς πολιτικῆς διατηρήσεώς των: ἐκ τῶν δυνατοτήτων φυσικῆς ἐκροῆς τοῦ συνήθους πληθυσμιακοῦ περισσεύματος πρὸς τὰ ἔξω: ἐκ τῶν δυνατοτήτων ἄρσεως τῶν βασικῶν μειονεκτημάτων τῆς Μονοκαλλιέργειας τῶν κυρίων προϊόντων: ἐκ τῶν δυνατοτήτων προσαρμογῆς πρὸς τὰς μεταμορ-

(18) Ἴδὲ τὸ αὐτὸ ἄρθρον «Σφίπ» 29(8)27.

φωτικάς τάσεις τῆς Παγκοσμίου Οικονομίας; ἐκ τῶν δυνατοτήτων εὐρυτέρων πολιτικο-οικονομικῶν ἢ οἰκονομικῶν Ἐνώσεων ἀνταποκρινομένων εἰς τὰς γεωοικονομικὰς ἀνάγκας, οὐχὶ δ' εἰς τὰς ἀνάγκας διατηρήσεως ἢ παρατάσεως τῆς δυναμικῆς οἰκονομικῆς καὶ φυλετικο-πολιτικῆς ἀνισορροπίας.

Ἄλλ' ὅμως ἐν τέλει ὠμὸν τίθεται τὸ γενικώτατον ἐρώτημα τοῦ ἀπωτέρου μέλλοντος. Μελλοντικῶς δύναται νὰ διατηρηθῇ ἑλληνικὴ αὐτοτελὴς γεωοικονομικὴ Μονὰς ἔναντι τῶν τάσεων τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας καὶ ἑλληνικὴ πολιτικὴ αὐθυπαρξία ἔναντι τῶν γεωπολιτικῶν ἀντιθέσεων, αἵτινες ὑφίστανται καὶ ἀναπτύσσονται ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου; Ἐπ' ἀπειρον δὲ δύναται ἡ σμικρὰ, ἀσθενὴς ἑλληνικὴ φυλετικο-εθνικὴ Μονὰς νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑποστασίον της ἔναντι τῆς λανθανούσης ὀρμῆς καὶ τῆς κολοσσαιᾶς δυναμικότητος τῶν κολοσσαιῶν σλαυικῶν καὶ γερμανικῶν ἐθνικοφυλετικῶν παραγόντων καὶ ἔναντι τῶν ἐξαπλωτικῶν τάσεων τῆς ἀσθενεστεράς, ἀλλὰ πληθυσμιακῶς οὐχὶ εὐκαταφρονήτου ἰταλικῆς δυναμικότητος; Καὶ δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἀντιθέσεων τῶν παραγόντων τούτων, τῶν εὐρωπαϊκῶν παραγόντων ἀσθενοῦς *potentiel*, ὡς π.χ. τῆς Γαλλίας, τῶν δυναμικῶν παραγόντων τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Νέου Κόσμου καὶ τῆς δυναμικότητος τοῦ συντηρητισμοῦ τῆς Μεγάλης Βρετανίας;

Ὅντως ὅμως, διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ προσεχὲς μέλλον, ἡ βῆσις τῆς ἑλληνικῆς Πολιτικῆς δεόν νὰ εἶναι: 19) Μεσογειακὴ Πολιτικὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς πάσῃ θυσίᾳ ἐξασφαλίσεως τῆς ἀναπτύξεως τῆς φυσικῆς μεσευρωπαϊκῆς Διεξόδου εἰς τὸ Αἰγαῖον. Ἡ δὲ γενικωτέρα προσπάθεια δεόν νὰ ἀποβλέπῃ οὐχὶ εἰς τὴν ἀνύπαρκτον ἔννοιαν τῆς Βαλκανικῆς, ἀλλ' εἰς τὴν ἀμειλίχτως ἀναγκαίαν συγχρονισμένην εὐρυτέραν ἀνασύνθεσιν, ἀναχώνευσιν καὶ συμπλήρωσιν εὐρυτέρων οἰκονομικῶν ἢ πολιτικοοικονομικῶν Ἐνώσεων ἐκ τοῦ χάους, ὅπερ ἐδημιούργησαν ἐν Μεσευρώπῃ, Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ καὶ Νοτιοανατολικῇ Εὐρασίᾳ ἡ διάλυσις τῆς Αὐστρουγγαρίας, ἡ ἀποσύνθεσις τῆς Ρωσσίας καὶ ὁ διαμελισμὸς τῆς Τουρκίας.

19) Κατὰ καιροὺς ὑπεστήριξα ἐντόνως τὴν ἄποψιν ὅτι οὐδέποτε ἡ Ἑλλὰς ἐπιτρέπεται νὰ ἀκολουθήσῃ ἀντικουρκικὴν πολιτικὴν. Ὡς πρὸς δὲ τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς ἀκολουθητέας ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος ἔγραψον ἐν Σικερί: Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Χώρας... ἀπαιτεῖ ἀποφυγὴν πάσης τάσεως ἐξασθενήσεως κλονισμοῦ τῆς κατὰ μέτρον μὲν καὶ νῦτον καλύψεως διὰ τῶν βορείων τειχῶν τῶν Γερμανικῶν Χωρῶν καὶ διὰ τῶν νοτίων ὑγρῶν συνόρων τῆς Μ. Βρετανίας, τῆς πλευρικῆς δὲ καλύψεως διὰ τῆς Ἀλβανίας καὶ Ἰταλίας, καὶ διὰ τῆς Τουρκίας. Ἄλλ' ἀπαιτεῖ προσπάθειαν φορολογικῆς χαλαρώσεως τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς ἀκαθέκτου ὀρμῆς τῶν Σλαυικῶν Στοιχείων πρὸς τὸ Αἰγαῖον καὶ τὸν Νότον, χωρὶς νὰ ἐπιτρέπῃ καὶ τὴν ἀρῆσιν ἐξασφαλίσεως ὅλων τῶν εὐκολιῶν δι' ἀνενόχλητον ἐμπορικὴν διέξοδον τοῦ Σλαυισμοῦ διὰ τοῦ Αἰγαίου, ὅστις οὐδαμοῦ τῆς Γῆς διαθέτει πρὸς ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῆς δυναμικότητός του ἴδιον λιμένα ἐλεύθερον πολιτικῶν δουλειῶν, στενῶν ἢ πάγων.

Ὡς συμπέρασμα συνάγεται ἐν τέλει ἐκ τῆς ὅλης μελέτης ὅτι ἡ στήριξις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης ὡς Ἐπιστήμης οὐδαμῶς εἶναι δυνατὴ ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν βασιζέται ἐπὶ τῆς γεωοικονομικῆς ἐρεῦνης δι' ἧς μόνης εἶναι κατορθωτὴ ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς οἰκονομικῆς ἐρεῦνης.

Τὸ δὲ καταστάλαγμα, ἐπαναλαμβάνω, τῆς γενικῆς Γεωοικονομικῆς Ἐρεῦνης ἀποτελεῖ ἡ ἐρεῖνα τῆς Παγκοσμίου Οἰκονομίας, ἐν τῷ οἰκουμένικῳ χώρῳ τῆς ὁποίας διενεργεῖται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ φυσικο-πολιτιστικὴ Ἐπιλογὴ διὰ τῆς λειτουργίας τοῦ Νόμου τῆς Διαφοροποιήσεως καὶ Ὀλοκληρώσεως καὶ τῆς συνδρόμου λειτουργίας τοῦ Νόμου τῶν ἀντιθέσεων τῶν Ἀντιρρόπων Δυνάμεων, ἐντεῦθεν δὲ προΐουσα φυσικὴ καὶ ἔλλογος ῥύθμισις καὶ συστηματοποιήσις, ὑποκαθιστῶσα τὴν ἐξαντλητικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ τὸν Raubbau, καὶ συντελεῖται ὁ συντονισμὸς τῆς ὀλογαϊκῆς προσπαθείας ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἀνενοχλήτου κατὰ τὸ δυνατόν ἐξελίξεως καὶ τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου ὡς αὐτοσκοποῦ.

Δι' ὅ, ναὶ μὲν ὁ καταμερισμὸς καὶ ἡ φυσικὴ ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου ἐπιβάλλουσι διάκρισιν, διαίρεσιν, κανονομὴν τῆς ἐρεῦνης μεταξὺ τῶν ἐπὶ μέρους Ἐπιστημῶν. Ἄλλ' ἡ διάκρισις δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μᾶς ὠθῇ μέχρι τοῦ αὐθαιρέτου χωρισμοῦ δικαιοδοσιῶν καὶ ἀκτίνων δράσεως, ὅταν μάλιστα ἡ ὀλοκλήρωσις τῆς εἰδικῆς ἐρεῦνης καθίσταται ἀδύνατος διὰ τῆς Μονομερείας ἐνὸς Καταμερισμοῦ, ὅστις ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν διάσπασιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐρεῦνης καὶ τὴν διάσπασιν τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιστήμης, ἧς ἡ στήριξις ἀπαιτεῖ συγχώνευσιν εἰς μίαν ἐνιαίαν ὀλοκληρωτικὴν Οἰκονομικὴν Ἐπιστήμην.

Ἔτη Μεθοδολογικὴ Βιβλιογραφία: Κ. Ritter Ueber das historische Element in der geograph. Wissenschaft» Berlin 1833. H. Wagner «Geogr. Jahrbuch», σειρὰ ἐτῶν, H. Wagner «Lehrbuch der Geographie». E. Reclus «L' Homme et la Terre», Paris 1905. F. von Richthofen «Vorlesungen Uber Siedlungs- und Verkehrsgeographie» 1908 Berlin. Fr. Ratzel «Anthropogeographie», 2 Bände Τοῦ αὐτοῦ: «Politische Geographie». Τοῦ αὐτοῦ: «Die Erde und das Leben». A. Hettner «Die Geographie des Menschen» Geogr. Zeitschrift. 1907. O. Schlüter «Die Ziele der Geographie des Menschen» München 1906. Fr. Hahn ἐν Petermann's Mitteilungen 1914. O. Kende «Handbuch der geographischen Wissenschaft. Allgemeine Erdkunde», Berlin. Krebs «Die Verbreitung der Menschen» 1921. E. Friedrich ἐν Geogr. Jahrbuch. 1908.

J. Brunhes «Géographie humaine» Paris 1925. J. Brunhes — C. Vallaux «Géographie de l'histoire» Paris 1925. A. Supan «Leitlinien der allgemeinen politischen Geographie». Kjéllen «Der Staat als Lebensform».

H. Shurtz «Völkerkunde» ἐν σειρῇ «Die Erdkunde». G. Buschan «Illustrierte Völkerkunde» E. Semple «Influences of geography environment» London.

K. D. Sphyris «Kleine Aufsätze» Leipzig—Borna 1912 A. Hettner «Der gegenwärtige Stand der Verkehrsgeographie Geogr Zeitschrift 1897. R. Lütgens Mitteilungen der geogr. Gesellschaft in Hamburg, 1921. «W. Götz ἐν Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde» Berlin 1882. W. Koppers «Die ethnologische Wirtschaftsforschung» Wien 1917. K. Muhs «Materielle und physische Wirtschaftsforschung» Jena 1921 O. Hausleiter «Wirtschaft und Staat als Forschungsgegenstand der Anthropogeographie und der Sozialwissenschaften. Weltwirtschaftliches Archiv 1924. Heft 3.

K. Sapper «Allgemeine Wirtschafts—und Verkehrsgeographie», Teubner, Berlin-Leipzig. 1930. E. Friedrich «Wirtschaftsgeographie» 1929. Berlin-Leipzig. Block «Traité théorique et pratique de Statistique «Aftalion» «Cours de Statistique» Paris Les Presses Universitaires. E. Friedrich—W. Schmidt «Geographie des Welthandels und Weltverkehrs» Jena 1930.

W. Lexis «Allgemeine Volkswirtschaftslehre» Teubner, Kultur der Gegenwart. Fuchs «Volkswirtschaftslehre» Göschen. Dove ἐν Göschen. L. von Wiese «Soziologie». Göschen. Hassinger «Ueber Beziehungen zwischen u. s. w. Antrittsvorlesung». Freiburg—Baden 1930.

P. H. Schmidt «Wirtschaftsforschung und Geographie» Jena 1925 B. Harms «Volkswirtschaft und Weltwirtschaft» Jena 1925 R. Lütgens «Allgemeine Wirtschaftsgeographie. Breslau 1928.

Andrée Heiderich—Sieger «Geographie des Welthandels» III Band. 1930. Wien M. Eckert. Meer und Weltwirtschaft», Berlin 1927. Berger P. Géographie Economique Générale» Bruxelles 1922. H. Leiter «Allgemeine Wirtschaftsgeographie», Berlin, 1930. Sammelwerk «Die Handelshochschule».

Liefmann, Conrad, Philippovich, Ἐγχειρίδια κτλ., Grundriss der Sozialökonomik» κ.τ.λ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

§ 1. Γενικά. Πρωταρχικαί Βάσεις. Καταμερισμός.	Σελ.	213
§ 2. Γεωοικονομία. Οίκονομία, Παγκόσμιος Οίκονομία.	»	220
§ 3. Ἡ Γεωοικονομικὴ Ἐπιστήμη.	»	233
§ 4. Γεωοικονομία καὶ Οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη Ὅρισμός. Κλάδοι. Ὅρια.	»	242
§ 5. Ὀλοκληρωτικὴ Οἰκονομικὴ Ἐρευνα καὶ Γεωοικονομικὴ Ἐρευνα. Ἑλληνικά Προβλήματα. Καταμερισμός Ἐρεύνης. Ἰδίως Ἑλληνικά Προβλήματα.	»	251